

Manual për zgjedhjet parlamentare në Republikën e Maqedonisë së Veriut 2020

Botimi i dytë i plotësuar

Impressum

Titulli

Manual për zgjedhjet parlamentare në Republikën e Maqedonisë së Veriut 2020
Botimi i dytë i plotësuar

Editor

Fondacioni Konrad Adenauer
Instituti për Demokraci “Societas Civilis” – Shkup

Autorë

Marko Pankovski
Aleksandra Jovevska – Gjorgjeviq
Sara Janeska
Martina Ilievska
Sanja Mladenovska

Koordinimi

Norbert Bekman-Dirkes
Davor Pashoski

Përkthimi

Armend Nuhiu

Dizajni dhe përgatitja

Dejan Kuzmanovski

Publikimi mund të shkarkohet falas në:

kas.de/nordmazedonien
idscs.org.mk

Shënim

Pikëpamjet e shprehura në këtë publikim nuk janë ato të Fondacionit Konrad Adenauer dhe Instituti për Demokraci Societas Civilis-Shkup, por janë pikëpamjet personale të autorëve.

Përmbajtje

Impressum

1

Hyrje në zgjedhjet parlamentare 2020

Hyrje në zgjedhjet parlamentare 2020

Zgjedhjet e nënta parlamentare me radhë që nga pavarësia e Republikës së Maqedonisë së Veriut, dhe zgjedhjet e pesta me radhë të parakohshme, do të mbahen më 15 korrik 2020.

Më 16 shkurt 2020, në seancën e tij të 137-të me 113 vota pro dhe asnjë kundër ose abstenim, Kuvendi miratoi njëzëri një vendim për shpërndarjen e Kuvendit. Të nesërmen, më 17 shkurt, kryetari i Parlamentit Talat Xhaferi, në kuadër të kompetencave të tij kushtetuese dhe ligjore, shpalli zgjedhjet më 12 prill¹, të cilat më pas u shtynë në 15 korrik² për shkak të situatës së virusit korona në vend (Covid 19).

Këto zgjedhje të parakohshme parlamentare do të mbahen në gjashtë njësi zgjedhore (NJZ) në të gjithë vendin, dmth u vendos që në misionet diplomatike dhe konsullore (VKM) të mos votohet në listat e paraqitura të kandidatëve për deputetë në NJZ 77³, sepse numri i kërkesave të pranuar për votim është më i vogël se numri i votave që zgjedhën një deputet nga zgjedhjet e vitit 2016. Më 13 korrik, personat që janë duke u trajtuar në shtëpi ose janë në karantinë ose izolim për shkak të Covid-19 do të votojnë. Më 14 korrik do të votojnë të pafuqishmit dhe të sëmurët, si dhe njerëzit e tjerë që votojnë një ditë më parë sipas Kodit Zgjedhor. Përveç ditës shtesë të votimit, një risi në këto zgjedhje është zgjatja e kohës së votimit më 15 korrik deri në ora 21:00.⁴

Vendimi politik për mbajtjen e zgjedhjeve të parakohshme parlamentare në Republikën e Maqedonisë Veriore në vitin 2020 erdhi pasi nuk mori një vendim pozitiv për të filluar negociatat e anëtarësimit me Bashkimin Evropian. Një ditë pasi këshilli ministror i Bashkimit Evropian u takua në Luksemburg në tetor 2019 dhe Samiti i Brukselit të krerëve të shteteve dhe qeverive, nuk u arrit asnjë marrëveshje për hapjen e negociatave me Maqedoninë e Veriut dhe Shqipërinë, kryeministri Zoran Zaev njoftoi se do të thërriste një takim të liderëve. të cilat do të propozojnë zgjedhje të parakohshme parlamentare.⁵

1 Vendim për shpalljen e zgjedhjeve të parakohshme për deputetët e Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut. Vendimi u mor nga faqja e internetit e Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve (SEC). Qasur në: https://www.sec.mk/parlamentarni-izbori-2020/?_thumbnail_id=6946 (vizituar për herë të fundit: 9 Mars 2020)

2 Përfundim për ndërprerjen e të gjitha aktiviteteve zgjedhore për zhvillimin e zgjedhjeve të parakohshme për anëtarët e Parlamentit të RMV, të planifikuar për 12 Prill 2020, Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve, 22 Mars 2020. Qasur në: https://drive.google.com/file/d/1_TT5Maylh7nyfUx4hmv-hQxbdrZO-AQd/view / pamje (vizituar për herë të fundit: 17 Qershor 2020).

3 Vendim për mosvotim në PKD - 2020. Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve, 17 Mars 2020. Qasur në: https://drive.google.com/file/d/1YL_QqvQ03bXPdyJ9BF9l1BtKw_2cN5Ac/view (vizituar për herë të fundit: 7 Prill 2020)

4 Dekret me fuqi ligjore për çështje që lidhen me zgjedhjet për deputetë në Republikën Maqedonisë së Veriut më 15 korrik 2020, "Gazeta Zyrtare", 160 /2020

5 „Zaev: Shkojmë në zgjedhje të shpejta të parakohshme“, Deutsche Welle, 19 tetor 2019. Qasur në: <https://p.dw.com/p/3RYux> (vizituar për herë të fundit: 10 Mars 2020)

Më parë, opozita e VMRO-DPMNE disa herë bëri thirrje për zgjedhje të parakohshme parlamentare. Në qershor 2018, kreu i VMRO-DPMNE-së, Hristijan Mickoski bëri thirrje që të mbahen zgjedhje të parakohshme parlamentare së bashku me zgjedhjet presidenciale.⁶ Në shtator të vitit 2019, Hristijan Mickoski konfirmoi se ai mbetet i përkushtuar ndaj kërkesës për zgjedhje të parakohshme parlamentare dhe do ta përsërisë atë kërkesë në mbledhjet e liderëve që lidhen me ligjin e ri për prokurorinë publike.⁷ Pastaj, menjëherë pasi nuk ishte caktuar data për fillimin e negociatave, kreu i VMRO-DPMNE-së Hristijan Mickoski akuzoi se ishte një humbje e politikës së qeverisë dhe theksoi se zgjedhjet e parakohshme parlamentare janë e vetmja zgjidhje e qëndrueshme⁸.

Takimi i liderëve u mbajt më 20 tetor 2019 në rezidencën e Presidentit të vendit, Stevo Pendarovski. Në takim morën pjesë kryetarët e Organizatës së Brendshme Revolucionare Maqedonase - Partia Demokratike për Unitet Kombëtar Maqedonas (VMRO-DPMNE), Lidhja Social Demokratike e Maqedonisë (LSDM), Bashkimi Demokratik për Integrim (BDI), Aleanca për Shqiptarët, Alternativa dhe Lëvizja BESA. Në takim u arrit marrëveshja zgjedhje të parakohshme parlamentare të mbahen në 12 Prill, 2020, në përputhje me Marrëveshjen e Përzhinos⁹ nga 3 janari i vitit 2020 të fillojë me punë qeveria e re teknike. Në këtë takim, drejtuesit e partive politike riafirmuan angazhimin e tyre për integrimin euro-atlantik të vendit.¹⁰

Sipas ndryshimeve që janë bërë para zgjedhjeve të vitit 2016 në Ligjin për qeveri¹¹ opozita pritet të propozojë ministra dhe ministra shtesë në qeverinë teknike, d.m.th. “Qeveria e Përzhinës. Ligji përcakton që partia politike opozitare, me numrin më të madh të deputetëve, të emërojë një Ministër të punës dhe politikës sociale, një ministër shtesë të Financave, një Ministër plotësues të bujqësisë, pylltarisë dhe ekonomisë së ujërave dhe një ministër shtesë të shoqërisë së Informacionit dhe administratës. Ministrin e brendshëm e propozon opozita, përkatësisht partinë opozitare me numrin më të madh të deputetëve, por ai e konsulton propozimin me dy partitë politike me numrin më të madh të deputetëve, respektivisht me shumicën parlamentare¹². Më 30 Dhjetor 2019, VMRO-DPMNE dorëzoi emrat e ministrave teknikë dhe

6 „ Mickoski: Zgjedhjet e parakohshme së bashku me zgjedhjet presidenciale “, Sitel, 2 qershor 2018. Qasur në: <https://sitel.com.mk/mickoski-predvremani-izbori-zaedno-so-pretsedatelskite> (e fundit e vizituar: 10 Mars 2020).

7 „ Mickoski: Mbetemi në kërkesë për zgjedhje të parakohshme “, Netpress, 14 Shtator 2019. Qasur në: [https://netpress.com.mk/mickoski-ostanuvame-na-bara-eto-za-predvremani-izbori/?utm_source=ditës.mk&utm_medium=çdo ditës.mk](https://netpress.com.mk/mickoski-ostanuvame-na-bara-eto-za-predvremani-izbori/?utm_source=ditës.mk&utm_medium=çdo%20ditës.mk) (vizituar për herë të fundit: 10 Mars 2020)

8 „ Mickoski kërkon zgjedhje të parakohshme dhe pret që Zaevi të japë dorëheqjen sot “, Sdk.mk, 18 tetor 2019. Qasur në: <https://sdk.mk/index.php/makedonija/mitskoski-bara-predvremani-izbori-i-oche>-zaev-denes-da-si-podnese-ostavka/> (vizituar për herë të fundit: 10 Mars 2020)

9 Më shumë informacion mbi miratimin e Marrëveshjes së Përzhinës dhe ndryshimet në lidhje me procesin zgjedhor mund të gjenden në “Doracakun për Zgjedhjet Parlamentare në Republikën e Maqedonisë 2016, botimi i dytë i plotësuar”. ASK, IDSCS Qasur në: http://izbornaarhiva.mk/dokumentacija/priracnici/Belegexemplar_2016_The_Republic_of_Macedonias_2016_Parlamentari_Elections_Handbook_MKD_version.pdf (vizitoi e fundit: 19 Mars 2020).

10 „Zaev: Zgjedhje të parakohshme me 12 Prill 2020 “, Mkd.mk, 20 Tetor 2019. Qasur në: <https://www.mkd.mk/makedonija/politika/zaev-na-12-april-2020-predvremani-izbori?page=2> (vizituar për herë të fundit: 10 Mars 2020)

11 „Gazeta zyrtare nr 59/00, 12/03, 55/05, 37/06, 115/07, 19/08, 82/08, 10/10, 51/11, 15/13, 139/14, 196/15 dhe 142/16.

12 Ibidem

zëvendësministrave plotësues, nga të cilët u problematua vetëm propozimi për Ministrin e Brendshëm Dragan Kovački, i cili ka një gradë ushtarake dhe është kolonel në Ushtri. Sipas nenit 97 të Kushtetutës, mbrojtja dhe policia drejtohen nga civilë, kështu që sipas këtyre dispozitave, LSDM kundërshtoi propozimin për Ministrin e Brendshëm si antikushtetues¹³, ndërsa për BDI propozimi ishte i pranueshëm sepse bëhej fjalë për profesionist.¹⁴ Një ditë para shpalljes zyrtare të qeverisë teknike, palët ranë dakord për pozicionin e ministrit teknik të brendshëm dhe pranuan propozimin e VMRO-DPMNE - Naqe Çulev.

Me sugjerimin e opozitës VMRO-DPMNE, Rashela Mizrahi u emërua ministre teknike e Punës dhe Politikës Sociale, ndërsa Ministri i atëhershëm i Punës dhe Politikës Sociale Mila Carovska u emërua zëvendës kryeministër për çështje ekonomike. Me propozimin e VMRO-DPMNE, qeveria teknike emëroi deputetin Nevenka Stamenkovska-Stojkowska si zëvendës ministre plotësuese të shoqërisë informatike dhe administratës, Gordana Dimitrieska-Kočoska si zëvendës ministre plotësuese e financave, Cvetan Tripunovski si zëvendës ministër plotësues i bujqësisë, pylltarisë dhe ekonomisë së ujërave, dhe Naqe Çulev u emërua ministër i brendshëm. Kuvendi zgjodhi qeverinë teknike me 101 vota pro, pa abstenime.¹⁵

Puna e qeverisë teknike ishte e mbushur me trazira politike dhe akuza të ndërsjella ndërmjet ministrave të emëruar nga VMRO-DPMNE dhe ministrave nga LSDM.

Trazirat politike ishin më të theksuara në Ministrinë e punës dhe politikës sociale. Trazirat filluan kur ministrja teknike e punës dhe politikës sociale, Rashela Mizrahi mbajti disa konferenca për shtyp në Ministri përpara një bordi që mbante emrin Republika e Maqedonisë, pas së cilës Greqia paraqiti notë proteste për shkeljen e Marrëveshjes së Prespës. Si rezultat, Kryeministri Oliver Spasovski dorëzoi një kërkesë tek ligjvënësit për shkarkimin e ministrit, duke përmendur shkelje të Kushtetutës dhe ligjit që rregullon përdorimin e emrit kushtetues të vendit. Qëndrimi i Mizrahit ishte që ajo gjeti bordin në Ministri kur ajo mori detyrën dhe se konferencat për shtyp u mbajtën para këtij bordi në të kaluarën nga Ministri i mëparshëm Mila Carovska. Deputetët nga VMRO-DPMNE theksuan se Mizrahi nuk e ka shkelur Marrëveshjen e Prespës sepse kapitulli përkatës i Marrëveshjes së Prespës nuk është hapur akoma që ai ndryshim të jetë i detyrueshëm.¹⁶ Më 15 shkurt, me 62 vota pro dhe 26 kundër, Kuvendi shkarkoi Mizrahin si ministre teknike e punës dhe politikës sociale.¹⁷ Deri në seancën për shpërndarjen e Kuvendit, VMRO-DPMNE

13 „Qeveria nuk e pranon Kovaçkin, VMRO-DPMNE propozoi edhe stafin tjetër“, Kanal 5, 30 Dhjetor 2019. Qasur në: <https://kanal5.com.mk/articles/403353/vlasta-ne-go-prifakja-kovacki-vmro-dpmne-gi-predlozhi-i-ostanatite-kadri> (vizituar për herë të fundit: 10 Mars 2020)

14 „LSDM-ja dhe VMRO-DPMNE-ja pa marrëveshje për pasardhësin e Spasovskit në Ministrinë e Brendshme“, Zëri i Amerikës, 28 Dhjetor 2019. Qasur në: <https://mk.voanews.com/a/5223565.html> (vizita e fundit: 13 Mars 2020)

15 „Qeveria teknike u votua unanimisht“, Telma.mk, 3 janar 2020. Qasur në: <https://telma.com.mk/ednoglavno-izbrana-tehnickata-vlada/> (vizita e fundit: 10 Mars 2020)

16 „Dimovski: Mizrahi nuk e ka shkelur Marrëveshjen e Prespës“, Makfax, 14 shkurt 2020. Qasur në: <https://makfax.com.mk/makedonija/diimovski-da-se-simne-tockata-za-razresh/> (vizita e fundit: 10 Mars 2020)

17 „Kuvendi e shkarkoi Rashela Mizrahi“, Radio Evropa e Lirë, 15 shkurt 2020. Qasur në: <https://www.slobodnaevropa.mk/a/30435493.html> (vizituar për herë të fundit: 10 Mars 2020)

nuk paraqiti një propozim të ri për ministrin e punës dhe politikës sociale. Për rrjedhojë, në seancën e 10-të të rregullt, Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut miratoi një konkluzion ku thuhej se Gjonul Bajraktar, zëvendës ministër i punës dhe politikës sociale, merr përsipër kompetencat dhe përgjegjësitë në menaxhimin e ministrisë së punës dhe politikës sociale¹⁸.

Mosmarrëveshje kishte edhe në Ministrinë e bujqësisë, pylltarisë dhe ekonomizimit me ujëra ku zëvendës ministri në konferenca për shtyp theksoi se ministri aktual i bujqësisë Trajan Dimkovski manipuloi fermerët në periudhën parazgjedhore dhe se ministria kishte një seri parregullsish në shpërndarjen e tokës shtetërore. Lidhur me akuzat, Ministria publikoi mohime që i ekspozoi në konferenca për shtyp.

Periudha para shpërbërjes së Kuvendit u shënuar nga një debat intensiv për Ligjin për Prokurorinë Publike, ku shumë nga diskutimet treguan edhe për çështjen “Zhvatja”,¹⁹ sepse ligji adreson kapacitetet ekzistuese të Zyrës së Prokurorit Publik Special (SPO) dhe procedurat që janë ndjekur deri më tani. Opozita VMRO-DPMNE pati një sërë vërejtjesh për mënyrën e hartimit të projektligjit dhe dispozitat e përfshira në të, pas së cilës ai nuk pranoi të votojë për të. Për të fituar një shumicë prej dy të tretave, ligji u mbështet nga shtatë ligjvënës nga grupi i pavarur parlamentar i VMRO-DPMNE²⁰ dhe një deputet nga GROM dhe u votua me 80 vota “për” dhe 6 “kundër”. Shumica parlamentare argumentoi se miratimi i zgjidhjes ligjore ishte thelbësore për reformën në drejtësi dhe se si ai ishte një element i rëndësishëm në raportin e Komisionit Evropian për përparimin e vendit.

Për më tepër, para shpërbërjes së Kuvendit, anëtarët e shumicës në pushtet miratuan ndryshime në Ligjin për Shërbimet e Mediave Audio dhe Audiovizuale, Ligjin për Rastet Administrative në Gjykata, Ligjin për Mbrojtjen e të Dhënave Personale, Ligjin për Inspektoratin për Përdorimin e Gjuhëve dhe Ligjin për Gjelbërimin Urban. Ligji për Mbrojtjen u miratua gjithashtu nga shumica e dy të tretave. Në seancën kur u votua ligji, deputetët nga opozita VMRO-DPMNE nuk ishin të pranishëm në sallë dhe nuk votuan për këtë ligj²¹. Në seancën e 123-të, me një konsensus të deputetëve nga qeveria dhe opozita, u shkurtuan ndryshimet në ligjet për kujdesin shëndetësor dhe tatimi mbi të ardhurat

18 Njoftim nga seanca e 10-të e Qeverisë. Qasur në: <https://vlada.mk/node/20277> (vizituar për herë të fundit: 13 Mars 2020)

19 Në periudhën parazgjedhore, temë e pashmangshme në media por edhe në Parlament ishte çështja “Raketë” e udhëhequr nga Prokuroria për Prokurorinë e Krimit të Organizuar dhe Korrupsionit. Është formuar nën dyshimin për korrupsion të nivelit të lartë, ku ish-kreu i Prokurorisë Publike Speciale, Katica Janeva, akuzohet për veprën penale të shpërdorimit të detyrës dhe autoritetit

20 Grupi i pavarur parlamentar i VMRO-DPMNE do të mbështesë Ligjin për Prokurorinë Publike, Makfax. Qasur në: <https://makfax.com.mk/makedonija/nezavisvata-pratnecka-grupa-so-povi/> (vizita e fundit: 13 Mars 2020)

21 Ligji për mbrojtje u miratua pa praninë e deputetëve të VMRO-DPMNE-së, Peshevska sulmoi Ismajlovska-Starova, sdk. mk. Qasur në: <https://sdk.mk/index.php/makedonija/zakonot-za-odbrana-izglasen-bez-prisustvo-na-pratenitsite-na-vmro-dpmne-peshevska-ja-napadna-ismajlovska-starova/> vizita e fundit: 19 Mars 2020)

personale, si dhe ndryshimi i Ligjit për shërbimin në ushtri.²²

Më 11 shkurt u mbajt seanca e 133-të e Kuvendit, në të cilën pika e vetme në agjendën e sotme ishte Ligji për Ratifikimin e Traktatit të Atlantikut të Veriut. Miratimi i ligjit ishte faza e fundit e anëtarësimit të plotë në NATO, ai u mbështet nga të gjithë deputetët e pranishëm dhe votuan me gjithsej 114 vota PRO.²³

Drejtuesit e partive parlamentare kishin qëndrim të baraspeshuar në lidhje me mbrojtjen e shëndetit të qytetarëve gjatë pandemisë së re me virusin korona - covid 19. Një ditë pasi Organizata Botërore e Shëndetësisë shpalli pandemi, me iniciativën e Kryeministrit teknik Oliver Spasovski LSDM, VMRO-DPMNE, BDI, Besa, Aleanca për Shqiptarët dhe Alternativa në takim diskutuan për harmonizimin e fushatës zgjedhore me masat e qeverisë për të mbrojtur kundër përhapjes së virusit, në të cilën drejtuesit ranë dakord për të zhvilluar një fushatë zgjedhore në të cilën nuk do të ketë mitingje dhe mitingje masive dhe për të ndjekur masat dhe rekomandimet për mbrojtje nga virusi kovid-19.²⁴ Për shkak të rritjes së masave për mbrojtje nga virusi Kovid - 19, drejtuesit e partive më 14 mars ranë dakord të kishin një moratorium për të gjitha aktivitetet e tyre (vizitat në terren, tubimet dhe tubimet sociale) deri më 22 Mars²⁵.

Disa ditë pasi u mor vendimi, Presidenti Stevo Pendarovski mblodhi një takim të ri drejtimi për të diskutuar mundësinë e shtyrjes së datës së zgjedhjeve. Në takim morën pjesë drejtuesit e partive politike që përbëjnë qeverinë dhe opozitën në Parlament, kryetari i kuvendit Talat Xhaferi dhe kryeministri teknik Oliver Spasovski. Në këtë takim, u vendos unanimisht që të shtyhen zgjedhjet parlamentare derisa të krijohen kushtet për mbajtjen e tyre, gjë që do të mundësojë ruajtjen e shëndetit të qytetarëve.²⁶

Vendimi për të shtyrë zgjedhjet u pasua nga një deklaratë e gjendjes së jashtëzakonshme në vend. Presidenti Stevo Pendarovski, duke u thirrur në fuqitë e tij kushtetuese, ka shpallur një gjendje të jashtëzakonshme 30-ditore për të mbrojtur dhe trajtuar efektet e përhapjes së virusit Covid-19.²⁷ Me këtë akt, më 17 mars 2020, u shpall gjendja e parë e jashtëzakonshme në vend që nga pavarësia e saj. Sipas Kushtetutës, vendimi i Presidentit për të shpallur një gjendje të jashtëzakonshme duhet të konfirmohet nga Kuvendi, dhe

22 Kuvendi miratoi ndryshime në Ligjet për kujdesin shëndetësor, tatimin mbi të ardhurat personale dhe shërbimin e ushtrisë. Leader.com.mk. Qasur në: <https://lider.com.mk/makedonija/sobranieto-gi-usvoi-izmenite-i-dopolnuvanjata-na-zakonite-za-zdravstvena-zashtita-za-danokot-na-lichen-dohod-i-za-sluzba-vo-armijata> / (vizituar për herë të fundit: 19 Mars 2020)

23 Ligji ratifikon protokollin për anëtarësimin në Këshillin e Atlantikut të Veriut - NATO, i cili u miratua nga ligjvënësit para shpërbërjes së tyre. Ligji hyri në fuqi pasi Parlamenti Spanjoll miratoi protokollin, pas së cilës më 27 mars vendi zyrtarisht u bë anëtar i 30-të i Këshillit të Atlantikut të Veriut

24 Drejtuesit e partive pajtohen që shëndeti i qytetarëve është më i rëndësishëm, nuk ka mitingje zgjedhore. Qasur në: <https://mia.mk/partiskite-lideri-soglasni-zdrav-eto-na-gra-anite-na-vazhno-nema-mitinziza-izborite> (Vizita e fundit: 13 Mars 2020)

25 Moratorium për të gjitha aktivitetet e partisë deri më 22 Mars, për zgjedhje shtesë do të vendoset. Qasur në: <https://kanal5.com.mk/moratorium-za-site-aktivnosti-na-partiite-do-22-mart-za-izborite-dopolnitelno-kje-se-odluchuva/a413104> (vizituar për herë të fundit: 16 Mars 2020)

26 "Takimi i lidhshëm me Presidentin Pendarovski: Një konsensus i përbashkët për shtyrjen e zgjedhjeve." Qasur në: <https://pretsedatel.mk/liderskasredba> (vizituar për herë të fundit: 11 qershor 2020)

27 Fjala e jashtëzakonshme e Presidentit të Republikës së Maqedonisë Veriore, Stevo Pendarovski. Qasur në: <https://pretsedatel.mk/vonredna-sostojba> (vizita e fundit: 11 qershor 2020)

në kushte kur ai shpërndahet, Kuvendi konfirmon vendimin posa të jetë në gjendje të mblidhet përsëri.²⁸ Përbërja aktuale parlamentare u shpërnda në 16 shkurt, sipas orarit fillestar të zgjedhjeve në 12 Prill, dhe sipas një vendimi të Gjykatës Kushtetuese, deputetët mund të mblidhen përsëri vetëm në kushte ushtarake ose gjendje të jashtëzakonshme²⁹. Kryetari i Parlamentit Talat Xhaferi nuk pranoi të thërriste një seancë parlamentare për të konfirmuar gjendjen e deklaruar të jashtëzakonshme, duke thënë se nuk ishte e mundur sepse Kuvendi tashmë ishte vetëshpërbërë.³⁰ Ndërkohë, pas skadimit të gjendjes së parë të jashtëzakonshme, Presidenti Pendarovski shpalli një gjendje të dytë emergjence për 30 ditë³¹.

Pas refuzimit të Kryetarit të Kuvendit Talat Xhaferi për të mbledhur një seancë parlamentare, një grup deputetësh paraqitën një iniciativë për të thirrur një seancë urgjente parlamentare, me qëllim konfirmimin e gjendjes së jashtëzakonshme të deklaruar. Kërkesa u nënshkrua nga 35 deputetë nga koalicioni LSDM, deputetë nga grupi i pavarur parlamentar, Besa dhe PDSH, ndërsa deputetët e BDI dhe VMRO-DPMNE nuk e mbështetën këtë iniciativë.³² Nisma ishte e pasuksesshme, e ndjekur nga dy gjendje të jashtëzakonshme të njëpasnjëshme të deklaruar nga Presidenti, këtë herë me një kohëzgjatje të shkurtuar prej 14 ditësh. Sipas Presidentit, kohëzgjatja e shkurtuar është përcaktuar si e mjaftueshme për zbatimin e masave ekonomike dhe sociale për të lehtësuar pasojat e virusit të koronës.³³

Çështja e mbajtjes së zgjedhjeve parlamentare në këto kushte rregullohej me një dekret të qeverisë me forcën ligjore që të ndërpresë të gjitha aktivitetet zgjedhore derisa të pushojë gjendja e jashtëzakonshme. Sipas këtij dekreti, zbatimi i aktiviteteve zgjedhore do të vazhdojë nga dita e ndërprerjes së gjendjes së jashtëzakonshme.³⁴ Më 12 maj, gjatë gjendjes së dytë të jashtëzakonshme, Presidenti Pendarovski mblodhi një takim të liderëve për të diskutuar situatën aktuale me koronavirusin dhe rrjedhën e mëtejshme të procesit politik në vend, përkatësisht datat e mundshme për zgjedhjet parlamentare. Drejtuesit e partive politike kishin pikëpamje të kundërta për zhvillimin e pandemisë së vendit dhe nevojën për mbajtjen e zgjedhjeve, kjo është arsyeja pse ata nuk arritën të bien dakord për një datë të re për zgjedhjet. LSDM kërkoi që të ketë zgjedhje sa më shpejt që të

28 Kushtetuta e Republikës së Maqedonisë së Veriut. Qasur në: <https://www.sobranie.mk/content/Odluki%20USTAV/UstavSRSM.pdf>, (vizita e fundit: 11 qershor 2020)

29 Vendim i Gjykatës Kushtetuese nr. 104 / 2016-0-0. Qasur në: <http://ustavensud.mk/?p=11508> (vizituar për herë të fundit: 11 qershor 2020)

30 "Xhaferi: Unë nuk kam mandat të anuloj vendimin për shpërndarjen e Parlamentit me një akt individual." Qasur në: <https://360stepeni.mk/>, (vizituar për herë të fundit: 11 qershor 2020)

31 „Një vendim i ri për ekzistencën e gjendjes së jashtëzakonshme për një periudhë prej 30 ditësh“. Qasur në: <https://akademik.mk/nova-odluka-za-postoene-vonredna-sostojba-za-period-od-30-dena/> (vizituar për herë të fundit: 11 qershor 2020)

32 „Kërkesa për një seancë urgjente parlamentare ka arritur në Parlament, Xhaferi është në lëvizje“. Qasur në: <https://360stepeni.mk/baraneto-za-itna-sobraniska-sednitsa-stigna-vo-sobranieto-na-poteg-e-dhaferi/> (vizitoi e fundit: 11 qershor 2020)

33 „Pendarovski: 14 ditë të tjera të gjendjes së jashtëzakonshme“. Qasur në: <https://akademik.mk/pendarovski-novi-14-dena-vonredna-sostojba/>, (vizitoi e fundit: 11 qershor 2020)

34 Dekret me fuqi ligjore për çështje që lidhen me procesin zgjedhor. Qasur në: https://drive.google.com/file/d/1iTMIPVvtYTXf0qZdlFrcbTlJD_DdGqM/view (vizituar për herë të fundit: 11 qershor 2020)

jetë e mundur për shkak të nevojës për institucione politike të jenë plotësisht funksionale dhe të plota, ndërsa VMRO-DPMNE konsideroi se duhet të ketë zgjedhje, por jo me kusht që të rrezikohet shëndeti i qytetarëve. Sipas BDI-së, data e zgjedhjeve duhet të varet nga deklaratat e autoriteteve kompetente që monitorojnë gjendjen shëndetësore.³⁵ Në mbledhje, u mor një vendim për mbledhjen e një mbledhjeje të re të lidërsipit pas një jave, në mënyrë që të caktohej një datë për zgjedhjet. Drejtuesit e partisë, për të njëjtat arsye, nuk arritën të bien dakord për një datë për rrethin e dytë të zgjedhjeve parlamentare³⁶. Pas rezultatit të pasuksesshëm të negociatave, Qeveria miratoi një Dekret me forcën ligjore, sipas të cilit, nëse gjendja e jashtëzakonshme nuk zgjatet, zgjedhjet parlamentare do të mbahen më 5 korrik 2020.³⁷ Pasi që Presidenti Stevo Pendarovski njoftoi më 13 qershor se nuk do të vazhdojë gjendjen e jashtëzakonshme, qeveria njoftoi se zgjedhjet do të zhvillohen në 5 korrik, ndërsa OSBE / ODIHR shpalli një konkurs për të punësuar vëzhgues për zgjedhjet e parakohshme parlamentare të 5 korrikut në veri të Maqedonisë. Pas këtij njoftimi, pasuan bisedimet midis liderëve të LSDM-së dhe VMRO-DPMNE-së për një datë të re zgjedhjesh, me VMRO-DPMNE duke deklaruar se një kusht për pjesëmarrje në zgjedhje duhej të zhvillohej në mes të korrikut me praninë e një misioni të plotë të OSBE / ODIHR, si dhe zbatimi i protokolleve të mbrojtjes së votës³⁸.

Pas negociatave disaorëshe, liderët e dy partive njoftuan më 15 qershor se zgjedhjet do të mbaheshin të mërkurën, 15 Korrik³⁹ Në të njëjtën ditë, Presidenti Pendarovski shpalli një gjendje të re tetë ditore të jashtëzakonshme për të marrë një vendim për zgjedhjen nga Kryetari i Kuvendit dhe një orar të ndryshuar nga KSHZ.⁴⁰ Më 15 qershor, Kryetari i Parlamentit Talat Xhaferi nënshkroi një vendim të ndryshuar për thirrjen e zgjedhjeve,⁴¹ dhe menjëherë pas kësaj, në të njëjtën ditë, Qeveria miratoi një dekret të ri me fuqi ligjore, duke përmbushur kështu kushtet për mbajtjen e zgjedhjeve në 15 korrik 2020⁴².

35 „Takimi i liderëve të Pendarovski nesër në 1 pasdite - Kopjet do të thyhen rreth zgjedhjeve “. Qasur në <https://360stepeni.mk/liderska-sredba-kaj-pendarovski-utro-od-13-1-chasot-kopjata-ke-se-krshat-okolu-izborite/>, (vizita e fundit: 11 qershor 2020)

36 „Takimi i dytë i lidërsipit gjithashtu dështoi, nuk ka asnjë datë për zgjedhjet “. Qasur në: <https://fokus.mk/i-vtorata-liderska-sredba-pomina-neuspeshno-nema-datum-za-izbori/>, (vizitohet për herë të fundit: 11 qershor 2020)

37 “Qeveria ka caktuar zgjedhjet e parakohshme parlamentare për 5 korrik.” Qasur në: <https://novatv.mk/vladata-gi-zakazha-predvremenite-parlamentarni-izbori-za-5-5-juli/> (vizituar për herë të fundit: 11 qershor 2020)

38 „Data për zgjedhjet dhe dramaturgët politikë“, Radio Evropa e Lirë, 15 qershor 2020. Qasur në: <https://www.slobodnaevropa.mk/a/izbori-sdsm-vmro/30671605.html> (vizituar për herë të fundit: 17 qershor 2020)

39 „U arrit marrëveshja - zgjedhjet më 15 korrik“, Radio Evropa e Lirë, 15 qershor 2020. Qasur në: <https://www.slobodnaevropa.mk/a/izbori-15-juli/30671879.html> (vizituar për herë të fundit: 17 qershor 2020)

40 „Është shpallur një gjendje e re e jashtëzakonshme, institucionet dhe partitë po përgatiten për zgjedhjet më 15 korrik“, MIA, 16 qershor 2020. Qasur në: <https://mia.mk/proglasena-osumdnjevna-vonredna-sosto-ba-institucite-i-partiite-se-podgotvuvaat-za-izbori-na-15-uli/> (vizita e fundit: 17 qershor 2020)

41 „Xhaferi gjithashtu nënshkroi për zgjedhjet në 15 korrik“, 360 gradë, 16 qershor 2020. Qasur në: <https://360stepeni.mk/i-dhaferi-stavi-potpis-za-izbori-na-15-juli/> (vizita e fundit: 17 qershor 2020)

42 Dekret me fuqi ligjore për çështje që lidhen me zgjedhjet për deputetë Republika e Maqedonisë së Veriut më 15 korrik 2020, “Gazeta Zyrtare”, 160/2020

Përgatitjet për zgjedhjet e parakohshme parlamentare

Më 16 shkurt, Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve (KSHZ) miratoi Programin për kryerjen e aktiviteteve zgjedhore për zhvillimin e zgjedhjeve të parakohshme për deputetë.⁴³ Pas shtyrjes së datës së zgjedhjeve të 15 korrikut, në 16 qershor u miratua një orar i korrigjuar⁴⁴ për vazhdimin e fushatës zgjedhore pas 22 Marsit 2020⁴⁵

Më herët, në përputhje me orarin fillestar, tre ditë nga dita e shpalljes së zgjedhjeve, gjegjësisht 19 shkurt, KSHZ-ja i paraqiti një kërkesë ministrisë së shoqërisë së informacionit dhe administratës (MSIA) për paraqitjen e të dhënave për punonjësit në administratën shtetërore dhe komunale, administratën e qytetit të Shkupit dhe administratën publike, të cilën MISA ia paraqiti KSHZ pesë ditë nga dita e kërkesës së pranuar, pra deri në 24 shkurt. Pastaj, bazuar në ato të dhëna, më së voni deri më 29 shkurt, KSHZ-ja formon, d.m.th plotëson komisionet zgjedhore komunale (KZK) me anëtarët e pozitive të atyre mandati i të cilëve ka skaduar. Gjithashtu, jo më vonë se 3 Mars, tre ditë pas krijimit të KZK-së, KSHZ i përcolli KZK-së të dhënat për të punësuarit në administratën shtetërore dhe komunale, administratën e qytetit të Shkupit dhe administratën publike me vendbanim në territorin nën juridiksionin e KKZ-së. të Bordeve Zgjedhore (EB) me anëtarët e vendeve të atyre mandatit të të cilëve i ka mbaruar mandati në Borde. Për më tepër, deri më 1 mars, KSHZ-ja u paraqiti një kërkesë partive politike në opozitë dhe qeverisë me shumicën e votave në zgjedhjet e fundit parlamentare për të paraqitur propozime për anëtarët e BQ dhe deputetët e tyre në mënyrë që të formojnë ose plotësojnë KZ. Palët ishin të detyruara të paraqisnin propozimet e tyre në KKZ jo më vonë se 6 mars, brenda pesë ditëve nga dita e pranimit të të dhënave nga KSHZ-ja, të cilat më pas, bazuar në të dhënat e marra, formojnë KZ-në, jo më vonë se 8 Mars. Sa i përket sjelljes së votimit jashtë vendit, afati i fundit për krijimin e NJZ ishte 8 Mars.

Tre ditë nga dita e shpalljes së zgjedhjeve deri më 19 shkurt, KSHZ-ja i paraqiti Ministrisë së Punëve të Jashtme një kërkesë për dorëzimin e të dhënave për diplomatët, punonjësit me misione të duhura diplomatike dhe konsullore, përkatësisht zyrat konsullore të Republikës së Maqedonisë së Veriut jashtë vendit (KQV) për zgjedhjen e presidentit dhe Nënkryetari i Këshillit Zgjedhor për zhvillimin e votimit në PDK / ZK, të cilin Ministria e Punëve të Jashtme ia paraqiti KSHZ-së brenda pesë ditëve nga kërkesa e pranuar, pra deri më 24 shkurt. KSHZ dorëzoi një kërkesë për partitë politike nga qeveria dhe opozita, të

43 Programi për kryerjen e aktiviteteve zgjedhore për zhvillimin e zgjedhjeve të parakohshme për deputetë në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë Veriore, 16 shkurt - 12 prill 2020 - tekst i konsoliduar. Qasur në: <https://drive.google.com/file/d/1qXARwceVoHIGvqSgY3Hp3yXXu3uaWUKf/view> (vizituar për herë të fundit: 17 qershor 2020)

44 Programi i rishikuar për vazhdimin e aktiviteteve zgjedhore për zhvillimin e zgjedhjeve të parakohshme për anëtarët e Asamblesë së Republikës së Maqedonisë Veriore 15 korrik 2020. Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve, 15 qershor 2020. Qasur në: <https://drive.google.com/file/d/1zjLncBtb27po4XDlckDpxKD17/pamje> (vizituar për herë të fundit: 17 qershor 2020)

45 Përfundim për ndërprerjen e të gjitha aktiviteteve zgjedhore për zhvillimin e zgjedhjeve të parakohshme për deputetët e Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut të planifikuar për 12 Prill 2020. Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve, 22 Mars 2020. Qasur në: https://drive.google.com/file/d/1_TT5Maylh7nyfUx4hmv-hQxbdrZ0-AQd/view (vizituar për herë të fundit: 17 qershor 2020)

cilat fituan më shumë vota në zgjedhjet e fundit parlamentare, për të paraqitur propozime për anëtarët dhe zëvendësit e tyre. brenda pesë ditëve nga dita e marrjes së njoftimit, pra deri më 6 Mars. Bazuar në të dhënat e marra, KSHZ formon bordet zgjedhore për zhvillimin e votimit në PDK / ZK, jo më vonë se 8 mars.

Partitë politike dorëzuan listat e tyre të kandidatëve për zgjedhjet e parakohshme parlamentare në KSHZ deri më 12 mars, dhe listat e 15 partive dhe koalicioneve u paraqitën brenda afatit. KSHZ ka disa ditë për të mbledhur informacion dhe për të kontrolluar 84 listat e paraqitura me gjithsej 1.578 emra, si dhe për të hequr çdo parregullsi të mundshme nga listat. Në përputhje me Kodin Zgjedhor, 10 ditë pas shpalljes së zgjedhjeve, KSHZ-ja vendos Listën e Votuesve në inspektim publik në faqen e internetit <http://izbirackispisok.gov.mk>, në zyrat e saj rajonale dhe zyrat vendore, si dhe në ZKK. Për këto zgjedhje, shikimi i listës zgjati nga 26 shkurt deri më 11 mars.

Brenda 5 ditëve nga përfundimi i inspektimit, dhe jo më vonë se 16 Mars, KSHZ-ja do t'i dorëzojë listave të votuesve partive politike, të cilat, më pas, brenda 3 ditëve, deri më 19 mars, mund të paraqesin kërkesa për regjistrim, plotësim ose fshirje të të dhënave. Komisioni vendos për kërkesat brenda 2 ditëve, pra deri më 21 mars.

Ministria e punëve të jashtme transmeton të gjitha informacionet e marra nga KSHZ-ja në misionet diplomatike dhe konsullore dhe zyrat konsullore dhe anasjelltas nga PDK dhe Komiteti Qendror në KSHZ, në mënyrë që të zhvillojnë zgjedhje të qetë jashtë vendit. KSHZ i dërgon Ministrisë së Punëve të Jashtme një njoftim jo më vonë se 18 shkurt, pra dy ditë nga dita e shpalljes së zgjedhjeve, duke shpallur një thirrje publike për shpalljen e zgjedhjeve. Ministria e Punëve të Jashtme shpall thirrjen publike në faqen e saj të internetit brenda 1 ditësh, deri më 19 shkurt, dhe brenda 3 ditëve, deri më 21 shkurt, pasi ka marrë njoftimin nga KSHZ-ja, e ka dorëzuar atë në PDK / ZK për publikim në faqen e tyre të internetit. PDK / ZK publikon thirrjen publike në faqen e saj brenda një periudhe jo më të gjatë se 3 ditë nga data e marrjes, jo më vonë se 21 shkurt. KSHZ-ja, përmes Ministrisë së Punëve të Jashtme, i paraqet PDK / ZK fragmentet speciale nga Lista e Votuesve për personat e punësuar përkohësisht ose që banojnë jashtë vendit, mbi bazën e shënimeve nga autoriteti kompetent, për vendosjen e një kontrolli publik. Inspektimi publik në PDK-të fillon në 26 shkurt dhe zgjat deri më 11 mars.

Qytetarët e Republikës së Maqedonisë së Veriut që janë duke punuar përkohësisht ose duke qëndruar jashtë vendit, në periudhën nga 16 shkurt deri më 11 mars mund të paraqesin një kërkesë të nënshkruar ose të dërguar personalisht përmes aplikimit me postë elektronike me të cilën ata aplikojnë për të votuar në zgjedhjet e ardhshme. Jo më vonë se 13 Mars, brenda dy ditëve nga përfundimi i inspektimit publik, PDK / ZK do t'ia dorëzojë kërkesën me postë elektronike Ministrisë së punëve të jashtme, dhe ministria e punëve të Jashtme i paraqet të dhënat në KSHZ jo më vonë se 14 mars brenda 24 orëve nga dita e marrjes.

Sipas orarit të audituar dhe vazhdimit të veprimtarive zgjedhore, Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve dhe Zyra e Statistikave Shtetërore janë të detyruar të vazhdojnë veprimet për azhurnimin e listës së zgjedhësve të përfunduar në 21 Mars 2020, nga momenti i përfundimit të tyre. Brenda një dite pas dekretit të ri për mbajtjen e zgjedhjeve, Ministria e Brendshme është e detyruar të paraqesë pranë KSHZ-së një listë të qytetarëve që kanë paraqitur një kërkesë për dokumente të reja personale, dhe KSHZ-ja i fut të dhënat për këta persona sipas detyrës zyrtare në listën e zgjedhësve.

Dhjetë ditë para zgjedhjeve, më 4 korrik, KSHZ e nënshkruan listën e mbyllur të zgjedhësve. Sipas afateve ligjore dhe orarit të rishikuar të KSHZ për zgjedhjet e parakohshme parlamentare 2020, fushata zgjedhore për këto zgjedhje do të zgjasë nëntëmbëdhjetë ditë nga 24 qershor deri në 12 korrik 2020. 13 dhe 14 korriku janë ditë heshtjeje zgjedhore. Fushata zgjedhore për një rizgjedhje të mundshme përfundon më 26 korrik 2020.

Më së voni deri më 23 qershor, partitë politike që marrin pjesë në procesin zgjedhor po nënshkruajnë një Kodeks për zgjedhje të drejta dhe demokratike me të cilin zotohen mos të bëjnë presion ose përpjekje për të bërë presion ndaj punonjësve në administratën publike dhe shtetërore dhe institucionet dhe ndërmarrjet e tjera me kapital shtetëror.

Sipas Programit, raportet financiare të organizatorëve të fushatës zgjedhore dorëzohen pranë KSHZ-së, Zenti shtetëror të revizionit (ESHR) dhe Komisionit Shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit (KSHPK) brenda afateve vijuese:

- › Më 1 gusht, respektivisht deri më 15 gusht (në rast të rivotimit të mundshëm), paraqitet një specifikim për të ardhurat dhe shpenzimet e llogarisë së transaksionit për fushatën zgjedhore nga dita e hapjes së saj deri në përfundimin e votimit.
- › Në ditën e 11-të nga dita e fillimit të fushatës zgjedhore, dorëzohet një raport mbi dhurimet e pranuar në llogarinë e transaksionit;
- › Një ditë pas përfundimit të fushatës zgjedhore për donacione të pranuar në llogarinë e transaksionit;
- › Një raport financiar paraqitet deri më 13 korrik, sipas parashikimeve të Ligjit për Kontabilitetin dhe organizatat jofitimprurëse;
- › Pasqyrat përfundimtare financiare dorëzohen menjëherë, dhe jo më vonë se 30 ditë pas mbylljes së llogarisë së transaksionit dhe publikohen publikisht në faqet e internetit të KSHZ, SAO dhe SCPC;
- › Transmetuesit dhe media e shtypur në vend duhet të paraqesin një raport mbi hapësirën e reklamimit të përdorur nga secili prej pjesëmarrësve në fushatën zgjedhore jo më vonë se 10 ditë pas përfundimit të fushatës zgjedhore.
- › Sa i përket vëzhgimit të zgjedhjeve, sipas programit të rishikuar, dorëzimi i kërkesave për vëzhgim pranë KSHZ-së fillon më 15 qershor dhe zgjat deri më 9 korrik, pra jo më vonë se 5 ditë para ditës së zgjedhjeve. Jo më vonë se 5 ditë nga marrja e kërkesës, KSHZ-ja do t'u lëshojë një autorizim vëzhguesve.

Ndryshimet e fundit në legjislacionin e zgjedhjeve

Në periudhën nga zgjedhjet e fundit parlamentare deri në zgjedhjet e planifikuara për 15 korrik 2020, u miratuan disa ligje dhe ndryshime të reja në legjislacionin ekzistues. Në periudhën e kaluar, janë bërë disa ndryshime në lidhje me dispozitat e Kodit Zgjedhor të Republikës së Maqedonisë së Veriut. Ndryshimet kanë të bëjnë me organet shtetërore të zgjedhjeve, financimin e fushatës politike, pjesëmarrësit e fushatës, si dhe dispozitat ligjore të Ligjit për shërbimet e mediave adiovizuale dhe miratimin e Ligjit për parandalimin e korrupsionit dhe konfliktit të interesit.

Dekreti me fuqi të ligjit për çështjet në lidhje me Zgjedhjet për Anëtarët e Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut më 15 korrik 2020 rregullon zbatimin e dispozitave të Kodit Zgjedhor. Kjo lejoi që votimi në ditën e zgjedhjeve të zgjasë deri në orën 21:00 në vend të orës 19:00 (neni 101, paragrafi 1 i Kodit Zgjedhor), numërimi nuk duhet të fillojë para orës 21:00 (neni 101 paragrafi 2), policia duhet të sigurojë vendvotimin deri në orën 21:00. klasa (neni 102) dhe rezultatet e provimit të opinionit publik nuk mund të publikohen para orës 21:00 (neni 77).⁴⁶

Komisioni shtetëror i zgjedhjeve

Me ndryshimet në Kodin Zgjedhor në 2018, u bënë ndryshime në artikull që rregullojnë punën e Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve, të cilat u plotësuan me ndryshimet e bëra në shkurt 2020. Me ndryshimet në nenin 26, KSHZ tani ka gjithsej shtatë anëtarë në një përbërje të caktuar: kryetari, nënkryetari dhe pesë anëtarë të Komisionit. Mandati i anëtarëve të Komisionit fillon nga dita e zgjedhjes dhe zgjat deri në zgjedhjen e përbërjes tjetër të Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve, por nuk mund të kalojë më shumë se dy vjet. Kushtet që duhet të plotësohen nga anëtarët e KSHZ-së përcaktohen me ndryshimet në nenin 27 të Kodit Zgjedhor. Me ndryshimet nga viti 2018, për këto pozita një person mund të zgjidhet qytetar i Republikës së Maqedonisë së Veriut me vendbanim të përhershëm në vend, të ketë arsim të lartë me të paktën tetë vjet përvojë pune dhe të mos jetë anëtar i një partie politike. Parlamenti i Maqedonisë së Veriut publikon Shpalljen për zgjedhjen e presidentit, zëvendës presidentit dhe anëtarëve të KSHZ në Gazetën Zyrtare, si dhe në shtypin e përditshëm. Njoftimi zgjat tetë ditë nga dita e publikimit në Gazetën Zyrtare. Procedura për zgjedhjen e anëtarëve përgatitet dhe zbatohet nga Komisioni për Zgjedhje dhe Emërime brenda Kuvendit. Ky komision përgatit një listë të kandidatëve të regjistruar dhe ia paraqet Kuvendit. Midis kandidatëve në listën e propozuar, opozita po propozon një president dhe dy anëtarë, ndërsa partitë në pushtet po propozojnë një nënkryetar dhe tre anëtarë. Të gjithë anëtarët zgjidhen me shumicën e dy të tretave të numrit të përgjithshëm të deputetëve. Ndryshime janë bërë edhe në nenin 28 të Kodit Zgjedhor, në lidhje me kushtet për përfundimin e funksionit të anëtarëve të KSHZ-së. Me ndryshimet e fundit, përfundimi mund të ndodhë:

46 Dekret me fuqi ligjore për çështje që lidhen me zgjedhjet për deputetë, Republika e Maqedonisë së Veriut, më 15 korrik 2020, "Gazeta Zyrtare" 160/2020.

- › Me fuqi ligjore;
- › Me kërkesën e tyre personale;
- › Për shkak të kryerjes joprofesionale dhe të pakujdesshme të funksionit;
- › Për shkak të përmbushjes së kushteve për pension pleqërie të përcaktuara me ligj;
- › Për shkak të vdekjes; dhe
- › Nëse dënohet me më shumë se gjashtë muaj burg.

Me një shumicë prej dy të tretave të votave nga numri i përgjithshëm i anëtarëve, KSHZ mund të paraqesë një propozim në Komisionin për Zgjedhjet dhe Emërimet e Kuvendit për shkarkimin e anëtarit të tij për shkak të kryerjes joprofesionale dhe neglizhencë të funksionit. Sa i përket KSHZ-së, ka ndryshime në nenin 29 i cili i referohet afatit për propozimin e anëtarëve të këtij organi. Në përputhje me këtë artikull, Kryetari i Kuvendit informon partitë politike brenda tre ditëve të paraqesin propozimet e tyre për President dhe dy anëtarë (për opozitën), respektivisht nënkryetar dhe tre anëtarë të KSHZ (për partitë në pushtet). Nëse opozita dhe partitë në pushtet e shfrytëzojnë të drejtën për të propozuar kandidatë, atëherë kandidatët do të emërohen nga Komisioni për Zgjedhje dhe Emërimet e Kuvendit.⁴⁷

Ndryshimet në Kodin Zgjedhor në shkurt 2020 shtojnë një paragraf shtesë 34 i cili thekson se mund të veçohet mendimi i një anëtari të KSHZ-së i cili votoi kundër një vendimi ose që mendon se ai duhet të bazohet në baza të tjera ligjore dhe faktike. . Mendimi duhet të shpjegohet me shkrim dhe duhet t'i bashkëngjitet vendimit të Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve.

Financimi i partive politike

Në korrik 2018, Parlamenti miratoi ndryshimet e fundit në lidhje me financimin e partive politike. Ligji për financimin e partive politike përmban ndryshime në disa dispozita në lidhje me specifikimin e pronës dhe financimin e partive politike (pasuri të luajtshme dhe të paluajtshme), këto ndryshime përcaktojnë shumën e fondeve totale për financimin vjetor të partive politike që është 0, 15% të Buxhetit të Republikës së Maqedonisë së Veriut, pastaj përcaktohen burimet private të financimit, shumën e donacioneve individuale që nuk duhet të kalojnë shumën e 60 pagave mesatare, si dhurim nga personat juridikë, dhe 30 paga mesatare neto, nëse dhurohen nga personat fizikë. Nga fondet për partitë politike të siguruara nga buxheti, 30% është shpërndarë në mënyrë të barabartë për të gjitha partitë politike që kanë fituar të paktën 1% të numrit të përgjithshëm të votave në zgjedhjet e fundit parlamentare ose lokale. Ndërsa 70% e fondeve u shpërndahen partive politike sipas numrit të anëtarëve të zgjedhur të Parlamentit në zgjedhjet e fundit parlamentare dhe sipas numrit të këshilltarëve të zgjedhur në zgjedhjet e fundit lokale. Në pjesën e kontrollit të financimit të partive politike, neni 26 i Ligjit plotësohet gjithashtu me disa pamje në të cilat theksohet

47 "Gazeta Zyrtare": Ligji për ndryshimin dhe plotësimin e Kodit Zgjedhor, 99/2018.

mundësia që partitë politike të kenë vetëm një llogari giro, dhe në rast të financimit duke siguruar kredi kredie nga bankat tregtare. , përveç llogarisë themelore bankare të palës, mund të ketë një llogari tjetër bankare të veçantë për fondet e palës të siguruar përmes kredisë. Gjithashtu, partia politike ka të drejtë të transferojë fonde në mes të llogarive të saj, dhe qendrat kërkimore-analitike të partive (QKAP) kanë një llogari të veçantë. Fondet nga buxheti i shtetit në vlerë prej 280,000 euro në vlerë kundërvlerë në denarë janë parashikuar për financim vjetor të QKAP, të cilat themelohen në përputhje me ligjin, si pjesë e organizimit të brendshëm të partisë.⁴⁸

Gjithashtu, me ndryshimet më të fundit në Ligj, është krijuar një detyrim për paraqitjen e një raporti financiar për veprimet materiale dhe financiare të partisë, i cili përmban operacionet financiare të llogarisë, pra llogaritë e partisë politike. Ndryshimet njohin pikat “sponsorizim” dhe “kredi” si një pjesë shtesë e raportit financiar. Ndryshimet parashikojnë që fondet e parashikuara për financimin e partive politike të paguhen në përputhje me mundësitë buxhetore, por jo më vonë se 1 marsi i çdo viti aktual.⁴⁹

Së bashku me Ligjin për financimin e partive politike, Kodi zgjedhor është ndryshuar në drejtim të mbledhjes së fondeve për të financuar fushatën politike, ku neni 71 shton një paragraf të ri (paragrafi 7). Duke plotësuar këtë pamje, partitë politike mund të depozitojnë fonde nga llogaria bankare themelore e llogarisë së transaksionit të hapur për qëllime të financimit të fushatës zgjedhore. Gjithashtu, partia politike është e autorizuar të transferojë nga llogaria e transaksionit për financimin e fushatës në xhiro-llogarinë themelore të partisë.⁵⁰

Buletinet publike

Ndryshimet e fundit në Kodin Zgjedhor nga viti 2020 detyrojnë mediat që mbulojnë procesin zgjedhor ta bëjnë këtë në mënyrë të paanshme, në mënyrë të ekuilibruar dhe të drejtë në programin e tyre, dhe transmetuesit publik dhe kombëtar janë të detyruar ta bëjnë këtë në një format dhe gjuhë (zë) të arritshëm dhe të arritshëm. mesazhe për të verbrit) si dhe në gjuhën e shenjave. Për më tepër, nga dita e shpalljes së zgjedhjeve deri në ditën e përfundimit të votimit, transmetuesit, media e shtypur dhe media elektronike (portalet në internet) që transmetojnë reklamim të paguar politik me fonde nga Buxheti

48 Qendrat hulumtuese analitike të partive u krijuan me Ligjin për qendrat partiake kërkimore-analitike në 2013. Ata mund të kenë punësuar së paku dy persona. Ky ligj përcakton që fondet për këto qendra mund të jepen për katër partitë politike me numrin më të madh të deputetëve, të cilët kanë krijuar një qendër të tillë (“Gazeta Zyrtare”, Ligjin për qendrat partiake kërkimore-analitike, 23/2013 me ndryshime, 15/2015)

49 „Gazeta Zyrtare”, Ligji për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për financimin e partive politike, 140/2018

50 “Gazeta Zyrtare”, Ligji për Ndryshimet në Kodin Zgjedhor, 140/2018

i Republikës së Maqedonisë së Veriut, do t'ju duhet domosdoshmërisht tridhjetë sekonda çdo tre orë të transmetojë ose publikojë fushata informuese dhe edukative të KSHZ-së për qytetarët që kanë të bëjnë me procesin zgjedhor. Fushatat e KSHZ-së do të publikohen falas, ato janë për edukimin e votuesve për të ushtruar të drejtën e tyre të votës dhe për zgjedhje të ndershme dhe demokratike dhe ato nuk konsiderohen si reklama politike të paguara.

Kodi zgjedhor përcakton që nga dita e shpalljes së zgjedhjeve deri në fillimin e fushatës zgjedhore, transmetuesit, media e shtypur dhe media elektronike (portalet) nuk duhet të transmetojnë respektivisht të publikojnë reklama politike të paguara, përveç njoftimeve dhe njoftimeve për mbledhjen e nënshkrimeve për mbështesin kandidaturën e një grupi zgjedhësish. Në rastet kur bëhet fjalë për transmetim, pra publikimin e njoftimeve për mbledhjen e nënshkrimeve në mbështetje të kandidaturave, kjo bëhet në blloqe reklamimi të shënuara në kohën e lejuar të reklamimit të një ore reale. Ndryshime të tjera të rëndësishme në Kodin zgjedhor, të përfshira në nenin 75-f, kanë të bëjnë me rregullimin e reklamave politike në mediet elektronike dhe zgjatjen e kohës së reklamimit. Me ndryshimet në këtë artikull, gjatë fushatës zgjedhore, transmetuesit që mbulojnë zgjedhjet mund të transmetojnë gjithsej nëntë minuta në orë reale, të destinuara vetëm për reklama politike të paguara. Nga këto 9 minuta, mund të ndahen gjithsej katër minuta për partitë politike në pushtet, katër minuta për partitë politike të opozitës, dhe një minutë për partitë politike që nuk përfaqësohen në Parlamentin e Maqedonisë.

Nëse sigurojnë reklamim të paguar politik për pjesëmarrësit në fushatën zgjedhore, ata janë të detyruar të regjistrohen në Komisionin Shtetëror të Zgjedhjeve brenda tre ditëve nga dita e shpalljes së zgjedhjeve.

Ekzistojnë shtesa në mënyrën e realizimit të detyrimeve financiare që vijnë nga transmetuesit, media e shtypur dhe elektronike që i referohen publikimit të reklamave politike me pagesë të partive që marrin pjesë në fushatën zgjedhore. Çmimet nuk duhet të ndryshohen deri në përfundimin e plotë të procesit zgjedhor dhe çmimi nuk mund të tejkalojë çmimin mesatar të reklamimit të llogaritur në pesë ciklet e fundit të zgjedhjeve. Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve është i detyruar të publikojë në faqen e tij të internetit çmimin mesatar të arritur dhe çmimin më të ulët për reklamimin politik të paguar nga transmetuesit, media e shtypur dhe media elektronike (portalet e internetit) në 5 ciklet e fundit të zgjedhjeve, jo më vonë se dita e shpalljes së zgjedhjeve.

Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve i paguan shpenzimet për reklamën e paguar të publikuar, transmetuesit, mediat e shkruara dhe media elektronike bazuar në faturën e paraqitur. Përveç faturës së paraqitur, paraqitet një plan mediatik, si dhe një Raport për shërbimet e realizuara që konfirmohen nga transmetuesit, media e shkruar dhe media elektronike, dhe nga pjesëmarrësi në fushatën zgjedhore.

Nëse sigurojnë reklamim të paguar politik për pjesëmarrësit në fushatën zgjedhore, ata janë të detyruar të regjistrohen në Komisionin Shtetëror të Zgjedhjeve brenda tre ditëve nga dita e shpalljes së zgjedhjeve.

Ekzistojnë shtesa në mënyrën e realizimit të detyrimeve financiare që vijnë nga transmetuesit, media e shtypur dhe elektronike që i referohen publikimit të reklamave politike me pagesë të partive që marrin pjesë në fushatën zgjedhore. Çmimet nuk duhet të ndryshohen deri në përfundimin e plotë të procesit zgjedhor dhe çmimi nuk mund të tejkalojë çmimin mesatar të reklamimit të llogaritur në pesë ciklet e fundit të zgjedhjeve. Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve është i detyruar të publikojë në faqen e tij të internetit çmimin mesatar të arritur dhe çmimin më të ulët për reklamimin politik të paguar nga transmetuesit, media e shtypur dhe media elektronike (portalet e internetit) në 5 ciklet e fundit të zgjedhjeve, jo më vonë se dita e shpalljes së zgjedhjeve.

Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve i paguan shpenzimet për reklamën e paguar të publikuar, transmetuesit, mediat e shkruara dhe media elektronike bazuar në faturën e paraqitur. Përveç faturës së paraqitur, paraqitet një plan mediatik, si dhe një Raport për shërbimet e realizuara që konfirmohen nga transmetuesit, media e shkruar dhe media elektronike, dhe nga pjesëmarrësi në fushatën zgjedhore.

Ndryshimet në nenin 76-c të Kodit Zgjedhor përcaktojnë mënyrën në të cilën Agjencia për Shërbime Mediatike Audio dhe Audiovizuale (ASHMAA) dhe KSHZ mbikëqyr reklamimin politik gjatë periudhës së fushatës. ASHMAA është e detyruar të monitorojë prezantimin e mediave zgjedhore dhe shërbimin programor të transmetuesve, dhe KSHZ-në e mediave elektronike (portalet e internetit) dhe median e shkruar.⁵¹ ASHMAA dhe KSHZ u kërkohet të përgatisin raporte javore për media për të cilat ata janë përgjegjës për monitorimin. Gjatë fushatës zgjedhore, ASHMAA dhe KSHZ përgatisin raporte ditore dhe i publikojnë në faqet e tyre të internetit. Nëse ndodhin shkelje të dispozitave të reklamimit, ASHMAA dhe KSHZ duhet të iniciojnë një procedurë kundërvajtëse kundër transmetuesit / mediave elektronike brenda 48 orëve nga përcaktimi i shkeljeve të dispozitave. Në lidhje me këto procedura, gjykata kompetente është e detyruar të vendos brenda 48 orëve me afate të caktuara për ankesë. Metodologjia sipas së cilës monitorohet përmbajtja e mediave, në përputhje me këtë ligj duhet të përcaktohet nga ASHMAA.⁵²

51 Megjithëse ndryshimet në Kodin Zgjedhor nuk specifikojnë që KSHZ-ja monitoron median e shtypur përveç elektronike (portalet në Internet), KSHZ-ja në praktikë ka kryer aktivitete për të monitoruar median e shtypur

52 „Gazeta Zyrtare”, Ligji për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për financimin e partive politike, 140/2018

Komisioni shtetëror për parandalimin e korrupsionit

Në pajtim me Ligjin për parandalimin e korrupsionit dhe konfliktit të intereseve⁵³, Komisioni shtetëror për parandalimin e korrupsionit ka kompetenca të monitorojë ligjshmërinë e përdorimit, përkatësisht disponueshmërinë e fondeve buxhetore nga dita e shpalljes deri në përfundimin e zgjedhjeve, pra të monitorojë ligjshmërinë e financimit të fushatave zgjedhore. Në rast të dyshimit për financim të paligjshëm të fushatës zgjedhore, KSHPK mund të fillojë një procedurë për përcaktimin e gjendjes faktike dhe nëse konstaton se dyshimet janë të bazuara, është e detyruar të fillojë një procedurë për përcaktimin e përgjegjësisë para autoriteteve kompetente, brenda 15 ditëve nga vendimi.

Gjithashtu, nëse ekzistojnë arsye për dyshimin për ryshfet gjatë zgjedhjeve dhe votimit, KSHPK-ja do të informojë menjëherë prokurorin kompetent me shkrim. Gjithashtu, monitoron procedurat e prokurimit publik dhe inspekton dokumentacionin për të përcaktuar nëse ka privilegje ose diskriminim në lidhje me kontratat e prokurimit publik, si dhe monitorimin e presioneve të mundshme nga një parti politike kur zgjedh ose emëron, ose largon një person nga detyra ose detyra zyrtare, menaxheriale ose tjetër. Nëse konstaton se ekziston dyshimi për ndonjë shkelje ligjore, KSHPK vepron në përputhje me kompetencat e tij.

Organizatorët e fushatave zgjedhore janë të detyruar të paraqesin të dhëna të tjera me kërkesë të Komisionit Shtetëror me qëllim të zbatimit të kompetencës së tij për të monitoruar ligjshmërinë e financimit të fushatave zgjedhore. Bazuar në informacionin e marrë dhe të marrë, Komisioni Shtetëror përgatit një raport të posaçëm për kushtet e përcaktuara, i cili brenda tre muajve nga dita e zgjedhjeve duhet të paraqitet në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe të publikohet në faqen e internetit të KSHPK-së.

53 „Gazeta Zyrtare”, Ligji për parandalimin e korrupsionit dhe konfliktit të interesit 12/19

2

**Historiati i zgjedhjeve
parlamentare në
Republikën e Maqedonisë
së Veriut (1990 – 2016)**

Historiati i zgjedhjeve parlamentare në Republikën e Maqedonisë së Veriut (1990 – 2016)

Zgjedhjet parlamentare të vitit 1990⁵⁴

Me instalimin e pluralizmit politik në vitin 1989 u mundësua formimi i partive politike, me ç'rast në vitin 1990 votuesit maqedonas në Republikën e atëhershme Socialiste të Maqedonisë (RSM) për herë të parë patën mundësi të votojnë në zgjedhje shumëpartiake.⁵⁵

Njëkohësisht ato ishin zgjedhjet e para të lira shumëpartiake të cilat, gjatë vitit të njëjtë, u zhvilluan në të gjitha gjashtë republikat e Republikës Socialiste Federative të Jugosllavisë (SFRJ). Zgjedhjet u organizuan në një atmosferë në të cilën tanimë shihej fillimi i shpërbërjes së Federatës dhe së këtejmi procesi i zgjedhjeve, në shumicën e republikave, rezultoi me fitoren e partive të sapoformuara kombëtare mbi partitë të cilat lindën nga degët republikane të Partisë Komuniste të Jugosllavisë. Zgjedhjet e vitit 1990 u mbajtën sipas sistemit zgjedhor të shumicës në dy rrethe të votimeve, në nivel të 120 njësive zgjedhore . Në zgjedhjet e para morën pjesë 18 parti politike dhe 43 kandidatë të pavarur. Në disa nga njësitë zgjedhore partitë morën pjesë në mënyrë të pavarur, por në disa njësi të tjera formuan koalicione parazgjedhore, me ç'rast propozuan kandidatë të përbashkët. Në rrethin e parë, i cili u mbajt më 11 nëntor, dalja e votuesve ishte 84,8 % dhe më së shumti vota fitoi partia e vetme e deriatëhershme në pushtet Lidhja Komuniste e Maqedonisë – Partia për Transformim Demokratik (LKM-PTD). Megjithatë, në rrethin e dytë, më 25 nëntor, më së shumti vota fitoi Organizata e Brendshme Revolucionare Maqedonase – Partia Demokratike për Unitet Kombëtar Maqedonas (VMRO-DPMNE) e themeluar po atë vit. Dalja e votuesve në rrethin e dytë ishte 76,8 %.⁵⁶

Në njësitë zgjedhore, në të cilat partitë morën pjesë në mënyrë të pavarur, në rrethin e dytë të zgjedhjeve fituan: VMRO-DPMNE gjithsej 38 mandate, LKM-PTD – 31, Partia për Prosperitet Demokratik (PPD) – 17, Lidhja e Forcave Reformiste në Maqedoni (LFRM) – 11, Partia Socialiste e Maqedonisë (PSM) – 4, Partia e Jugosllavëve (PJ) 2, VMRO-Partia Demokratike (VMRO-PD) – 1, Partia Demokratike Popullore (PDP) – 1 mandat. Si koalicione fituan: Koalicioni PPD/PDP – 5 mandate, koalicioni LFRM/Partia e Re Progresive Demokratike (PRPD) – 6, koalicioni PSM/LFRM/PRPD – 1, koalicioni Partia për Emancipimin e Plotë të Romëve (PEPR)/PSM - 1 mandat.

54 Informacione të detajuara për zgjedhjet dhe për vlerësimin politik në atë periudhë mund të gjeni në Manualin për zgjedhje parlamentare në Republikën e Maqedonisë të vitit 2014 (botimi i dytë i plotësuar), Fondacioni Konrad Adenauer dhe Instituti për Demokraci “Societas Civilis” – Shkup, f. 21-23. I aksesshëm në: http://www.kas.de/wf/doc/kas_37897-1522-2-30.pdf?140529135320 (vizita e fundit: 26 tetor 2016)

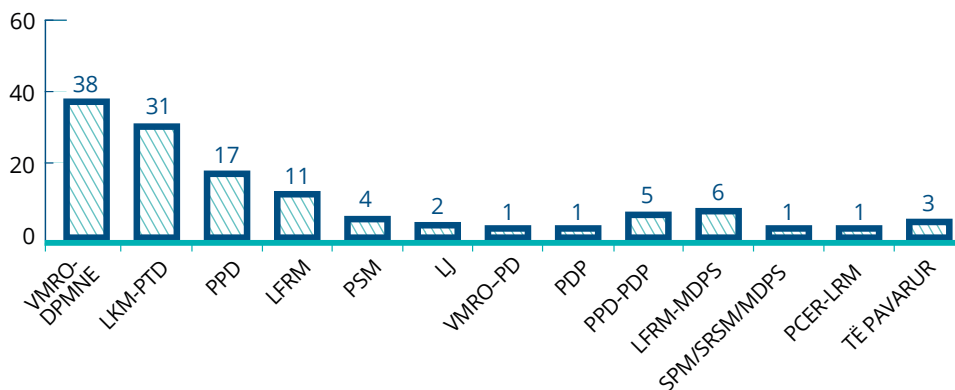
55 Komisioni Republikan (Shtetëror) i Zgjedhjeve. Zgjedhje parlamentare më 11 dhe 25 nëntor të vitit 1990. Buletini nr. 20. Rezultate përfundimtare nga zgjedhjet për deputetë në Kuvendin e RS të Maqedonisë. I aksesshëm në: http://izbornaarhiva.mk/dokumentacija/Парламентарни%20избори%201990/4_Резултати%20од%20избори/Извештај%20од%20парламентарни%20избори%201990_Службен%20весник.pdf (vizita e fundit: 12 qershor 2020)

56 Bllagoja Nineski, “Zgjedhjet, mediat dhe partitë në Maqedoni 1990-2000”, “Studentski zbor”, Shkup, 2001, f. 20

Në këto zgjedhje u zgjodhën edhe tre deputetë të pavarur.

Në përbërje të këtillë më datë 20 mars të vitit 1991 Kuvendi e votoi Qeverinë e parë të Republikës së Maqedonisë,⁵⁷ e cila ishte Qeveri eksperte në krye me Nikolla Klusevin. Kuvendi e zgjodhi edhe Kiro Gligorovin për President të parë, ndërsa Lubço Georgievskin, liderin e VMRO-DPMNE për nënpresident të shtetit. Qeveria e parë nuk ishte jetëgjatë, Kuvendi më 17 gusht të vitit 1992 i votoi mosbesim. Mandati për formimin e qeverisë së re iu besua liderit të VMRO-DPMNE Lubço Georgievskit, parti e cila kishte numër më të madh të mandateve në Kuvend. Georgievski nuk pati sukses të formoj qeveri, kështu që mandati iu ofrua Petar Goshevit, kryetar i LKM-PTD. Megjithatë, Goshevi e refuzoi mandatin, dhe pas kësaj mandati iu ofrua Branko Cërvenkovskit, po ashtu nga LKM-PTD. Cërvenkovski e pranoi dhe e formoi Qeverinë e parë politike në Maqedoninë e pavarur.

Zgjedhjet parlamentare të vitit 1994

Zgjedhjet e para parlamentare pas pavarësisë së vendit u zhvilluan në vitin 1994, në të njëjtën kohë me zgjedhjet e para të drejtpërdrejta presidenciale. Në zgjedhje kandidatë të tyre propozuan 38 parti politike, ndërkaq u kandiduan 283 kandidatë të pavarur, fitoi koalicioni “Aleanca për Maqedoni”, i udhëhequr nga Lidhja Socialdemokrate e Maqedonisë (LSDM), parti pasardhëse e LKM-PTD. Me fjalë të tjera, në Kongresin partiak në prill të vitit 1991 partia e ndërroi emërtimin, me ç’rast ideologjinë e vet e transformoi nga komuniste në socialdemokrate. Në zgjedhje,⁵⁸ të cilat zhvilloheshin sipas modelit zgjedhor mazhoritar, nga gjithsej 1 360 792 votues të regjistruar në rrethin e parë, i cili u mbajt më 16 tetor, dolën 77,8 %, ndërkaq jehona në rrethin e dytë, i cili u mbajt më 30 tetor ishte

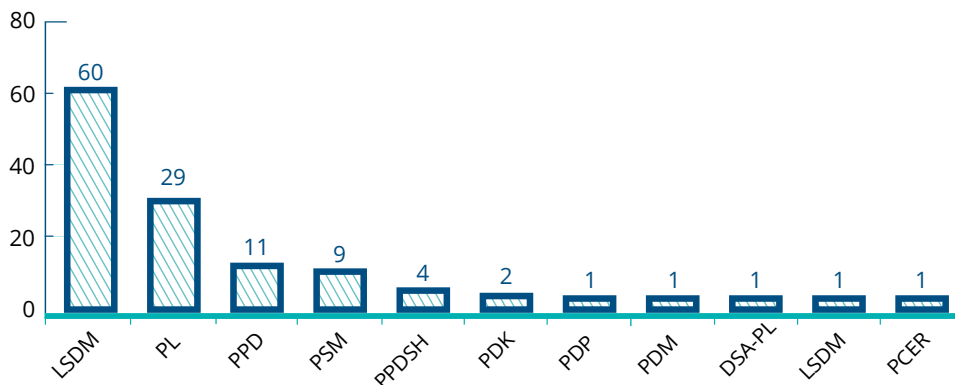
57 Me Marrëveshjen e Prespës e nënshkruar më 17 qershor 2018 filloi procesi i ndryshimit të emrit kushtetues të Republikës së Maqedonisë në Republikën e Maqedonisë së Veriut. Marrëveshja hyri në fuqi më 12 shkurt 2019. Në këtë manual, ku bëhet referencë për proceset sociale dhe punën e institucioneve, do të përdoret emri i vendit ose institucionit të përdorur në atë kohë, pra Republika e Maqedonisë para 12 shkurtit 2019 dhe Republika e Maqedonisë së Veriut pas 12 shkurtit 2019

58 Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve. Zgjedhje Parlamentare 16 dhe 30 tetor 1994. Raport për zgjedhjet e zbatuara për deputetë në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë në vitin 1994. Shkup, 8 nëntor 1994. I aksesshëm në: http://izbornaarhiva.mk/dokumentacija/Парламентарни%20избори%201994/5_Извештај%20од%20избори/Извештај%20од%20парламентарни%20избори%201994_ДИК.pdf (vizita e fundit: 18 qershor 2020)

57,5 %. Dalja e zvogëluar në masë të konsiderueshme në rrethin e dytë ka të bëjë me atë që partitë opozitare VMRO-DPMNE dhe Partia Demokratike vendosën ta bojkotojnë votimin.⁵⁹ Ata pohojnë se në rrethin e parë ka pasur parregullsi serioze të procesit zgjedhor, se ka ndodhur falsifikim zgjedhor dhe lëshime në organizimin e zgjedhjeve, veçanërisht sa u përket listave të zgjedhësve.

Për shkak të bojkotit të opozitës, partitë e Aleancës për Maqedoninë, në rrethin e dytë arritën të fitojnë një numër shumë më të madh të deputetëve. LSDM fitoi gjithsej 60 mandate të deputetëve, Partia Liberale (PL) – 29, PPD – 11, PSM – 9, Partia për Prosperitet Demokratik të Shqiptarëve (PPDSH) – 4, PDP – 2. Nga 1 mandat deputeti fituan partitë: Partia Demokratike e Maqedonisë (PDM), Partia Demokratike e Turqve (PDT), Lidhja Demokratike e Shqiptarëve – Partia Liberale, Partia Socialdemokrate e Maqedonisë (PSDM) dhe PEPR.

Rrethi i dytë i këtyre zgjedhjeve u monitorua nga vëzhguesit e Institutit Ndërkombëtar Republikan (IRI).⁶⁰ Vëzhguesit, gjatë monitorimit nuk kanë vërejtur probleme serioze në procesin zgjedhor të cilat do ta vinin në pikëpyetje legjitimitetin e zgjedhjeve. Megjithatë, ata nënvizuan se përkrah konstatimit të përgjithshëm se zgjedhjet janë mirë të organizuara, në shumë vende listat e zgjedhësve nuk kanë qenë të azhurnuara, ndërsa në vendvotime të ndryshme votuesve, nga ana e komisioneve zgjedhore, u janë kërkuar dokumente të ndryshme për identifikimin e tyre, me ç'rast është krijuar konfuzion. Veç tjerash, vëzhguesit kanë vërejtur edhe ankesa nga ana e votuesve se për shkak të mefshtësisë së organeve shtetërore akoma nuk i kanë pranuar dokumentet e nevojshme, me çka u është pamundësuar realizimi i të drejtës së tyre të votës. Pas zgjedhjeve, Qeverinë përsëri e formoi Branko Cërvenkovski në të cilën, përveç ministrave nga radhët e LSDM pozicione fituan edhe partitë PSM, PPD dhe PL. Në periudhën kohore nga viti 1994 deri në vitin 1998 Kuvendi funksionoi pa partitë më të mëdha opozitare të cilat i bojkotuan punimet gjatë gjithë mandati katërvjeçar.

59 Dr. Cane Mojanovski, Kronikë e demokracisë maqedonase, faqe 43. Shkup, viti 2000. I aksesshëm në: https://issuu.com/skopsko07/docs/cane_t_mojanovski_letopis_na_makedo (vizita e fundit: 12 qershor 2020)

60 Sipas: Institutit Ndërkombëtar Republikan (IRI), Misioni Monitorues i Zgjedhjeve në Maqedoni. Zgjedhje Parlamentare më 18 dhe 30 tetor, 1994. Raport përfundimtar nga monitorimi i rrethit të dytë të zgjedhjeve. I aksesshëm në: https://www.iri.org/sites/default/files/fields/field_files_attached/resource/macedonias_1994_parliamentary_elections.pdf (vizita e fundit: 12 qershor 2020)

Zgjedhjet parlamentare të vitit 1998

Zgjedhjet e ardhshme parlamentare u mbajtën në vitin 1998 sipas modelit zgjedhor të ndryshuar. Zgjedhjet u zhvilluan sipas sistemit të kombinuar zgjedhor,⁶¹ me kombinimin e modelit proporcional dhe mazhoritar me votim në dy rrethe. Me ndryshimet nga 120 mandate, 85 u shpërndanë në njësinë zgjedhore me një mandat, për të cilat u votua më 18 tetor, ndërkaq 35 mandatet e tjera, përmes formulës proporcionale të D'Hont-it, me ç'rast i tërë shteti ishte një njësi zgjedhore, ndërkaq votimi u zhvillua më 1 nëntor. Për listat proporcionale u instalua pragu zgjedhor prej 5 %. Nga gjithsej 1 572 976 votues të regjistruar për këto zgjedhje, për listat mazhoritare në votim dolën 72,9 %. Jehona⁶² për listën proporcionale në rrethin e dytë ishte 69,4 %. Për listat mazhoritare me kandidatë të tyre dolën 22 parti politike, 4 koalicione dhe 7 kandidatë të pavarur. Në listat proporcionale garonin 12 parti, 4 koalicione dhe një grup zgjedhësish.

Këto zgjedhje rezultuan me ndërrimin e pushtetit, me ç'rast fitues ishte VMRO-DPMNE,⁶³ e cila fitoi 49 mandate të deputetëve, ndërsa në vendin e dytë ishte LSDM me 27 mandate. PPD fitoi 14 mandate të deputetëve, Alternativa Demokratike (AD) - 13, Partia Demokratike e Shqiptarëve (PDSH) - 11, Partia Liberal - Demokratike (PLD) - 4, ndërsa PSM dhe Lidhja e Romëve të Maqedonisë (LRM) nga 1 mandat në Parlament. Pas zgjedhjeve, lideri i VMRO-DPMNE, Lubço Georgievski, formoi Qeveri koalicioni me AD dhe PDSH.

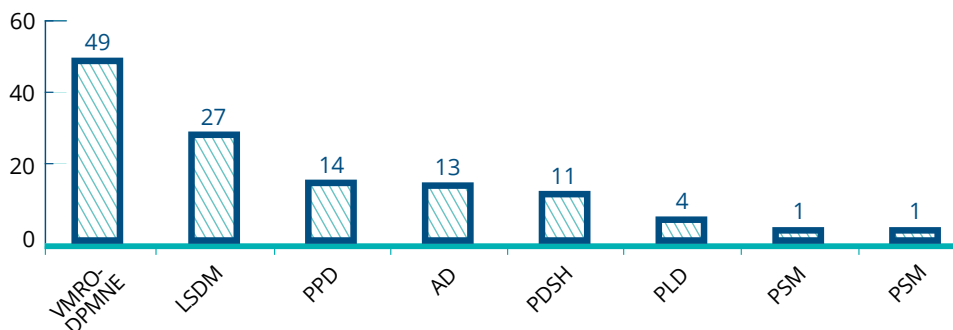
Këto ishin zgjedhjet e para në Maqedoni të monitoruara nga Misioni OSBE/ODIHR, përfaqësuesit e të cilëve erdhën me ftesë të Ministrisë së Punëve të Jashtme të Maqedonisë. Vlerësim i përgjithshëm në raportin⁶⁴ e monitorimit është se në këtë proces zgjedhor ka përmirësime të konsiderueshme në krahasim me zgjedhjet e kaluara për shkak të ndryshimeve në legjislacionin zgjedhor, fushatës korrekte parazgjedhore me një numër të vogël të rasteve të izoluara të dhunës. Vërejtjet kryesore konsistojnë me më shumë raste të regjistruara të votimit familjar dhe grupor dhe mefshtësinë e organeve zgjedhore gjatë përpunimit të të dhënave nga votimet.

61 Ligji për zgjedhjen e deputetëve në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë, "Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 24 nga 28 maj 1998. Qasje në: <http://www.slvesnik.com.mk/Issues/EF6EE403BB7A4C52B969183A4F04CA8A.pdf> (vizita e fundit: 22 tetor 2016)

62 Dr. Cane Mojanovski, Kronikë e demokracisë maqedonase, faqe 67. Shkup viti 2000. Të dhëna për daljen e votuesve në të dy rrethet e Zgjedhjeve Parlamentare në vitin 1998. I aksesshëm në: https://issuu.com/skopsko07/docs/cane_t_mojanovski_letopis_na_makedo (vizita e fundit: 12 qershor 2020). Në ueb-faqen e Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve në arkiv të dhënat nuk janë të aksesshme për daljen e votuesve në vitin 1998

63 Kuvendi i Republikës së Maqedonisë, Rezultate nga zgjedhja e deputetëve në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë nga Zgjedhjet Parlamentare të vitit 1998. I aksesshëm në: <https://www.sobranie.mk/izborni-rezultati-5ecbefb3-ff9f-4fb5-8db2-9b71e601508b.nspix> (vizita e fundit: 12 qershor 2020)

64 Sipas: OSBE Zyra për Institucione Demokratike dhe të Drejtat e Njeriut. Republika e Maqedonisë, Zgjedhje Parlamentare 18 tetor dhe 1 nëntor të vitit 1998, Raport përfundimtar. Qasje në: <http://www.osce.org/odihr/elections/fyrom/15887?download=true>(vizita e fundit: 12 tetor 2016)

Zgjedhjet parlamentare të vitit 2002

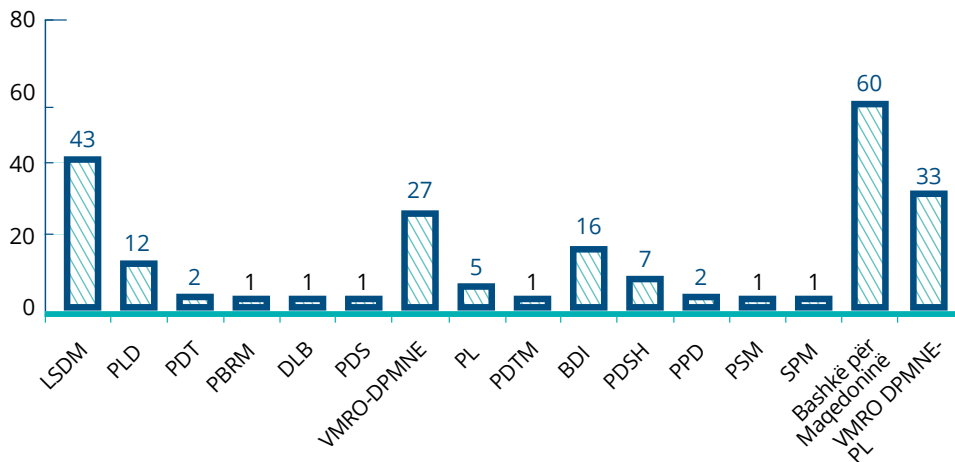
Zgjedhjet parlamentare të 15 shtatorit të vitit 2002 u zhvilluan në një atmosferë të tensionuar post-konfliktuale, pas vitit 2001, në të cilin ndodhi konflikti i armatosur ndërmjet forcave të sigurisë dhe pjesëtarëve të Ushtrisë Çlirimtare Kombëtare (UÇK), i cili përfundoi me nënshkrimin e Marrëveshjes Kornizë të Ohrit.⁶⁵ Karakteristikë e këtij cikli është se në skenën politike të bllokut politik shqiptar u paraqit një subjekt i ri partia Bashkimi Demokratik për Integrim (BDI), e formuar nga udhëheqësia e UÇK-së. Në këto zgjedhje u ndryshua modeli zgjedhor. Zgjedhjet u mbajtën sipas modelit zgjedhor proporcional,⁶⁶ në gjashtë njësi zgjedhore, ndërsa në listat e kandidatëve kishte përfaqësues nga 33 parti. Nga gjithsej 1 664 296 votues të regjistruar në zgjedhje dolën 73,4 %. Në këto zgjedhje përsëri kishim ndryshim të pushtetit. Shumicën e fitoi Koalicioni “Bashkë për Maqedoninë” i udhëhequr nga LSDM. Koalicioni fitoi 60 mandate, prej të cilëve LSDM fitoi 43, PLD – 12, PDT – 2 dhe nga 1 mandat të deputetit fituan Partia e Bashkuar e Romëve në Maqedoni (PBRM), Liga Demokratike e Boshnjakëve (LDB) dhe Partia Demokratike e Serbëve (PDS).

Koalicioni VMRO-DPMNE – PL fitoi gjithsej 33 mandate. Prej të cilave 27 i fitoi VMRO-DPMNE, 5 i fitoi PL dhe një mandat e fitoi Partia e Lëvizjes së Turqve në Maqedoni (PLTM). Nga partitë politike të shqiptarëve në Maqedoni më së shumt vendet në Kuvend fitoi partia e sapoformuar BDI, përkatësisht 16 mandate. PDSH fitoi 7, PPD 2, ndërsa PDP 1 mandat. Partia Socialiste e Maqedonisë (PSM) gjithashtu fitoi një mandat.

65 Marrëveshja Kornizë e Ohrit, Sekretariati për Implementimin e Marrëveshjes së Ohrit. I aksesshëm në: <https://www.osce.org/files/f/documents/2/8/100622.pdf> (vizita e fundit: 12 qershor 2020)

66 Ligji për zgjedhjen e deputetëve në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë, Neni 96, Verifikimi i rezultateve të votimit në njësitë zgjedhore për Zgjedhjet Parlamentare të vitit 2002. I aksesshëm në: http://izbornaarhiva.mk/dokumentacija/Parlamentarni%20izbori%202002/7_Изборен%20законик/Закон%20за%20избор%20на%20пратеници%20во%20Собранието%20на%20Република%20Македонија%202002_Службен%20весник%2042.pdf (vizita e fundit: 12 qershor 2020)

Misioni monitorues i OSBE/ODIHR⁶⁷ shprehu shqetësime për periudhën kohore të fushatës, i cili u parapriu këtyre zgjedhjeve, për shkak të numrit të madh të rasteve të dhunës, kërcënimeve dhe zbatimit selektiv të procedurave ligjore ndaj kandidatëve të caktuar. Vet procesi zgjedhor u vlerësua se u zhvillua mirë. Mandatar i Qeverisë së re, pas 4 vitesh pauzë, përsëri ishte lideri i LSDM-së Branko Cërvenkovski, ndërsa në të u përfshinë edhe PLD dhe BDI. Për BDI kjo ishte pjesëmarrja e parë në një Qeveri të Maqedonisë.

Zgjedhjet parlamentare të vitit 2006

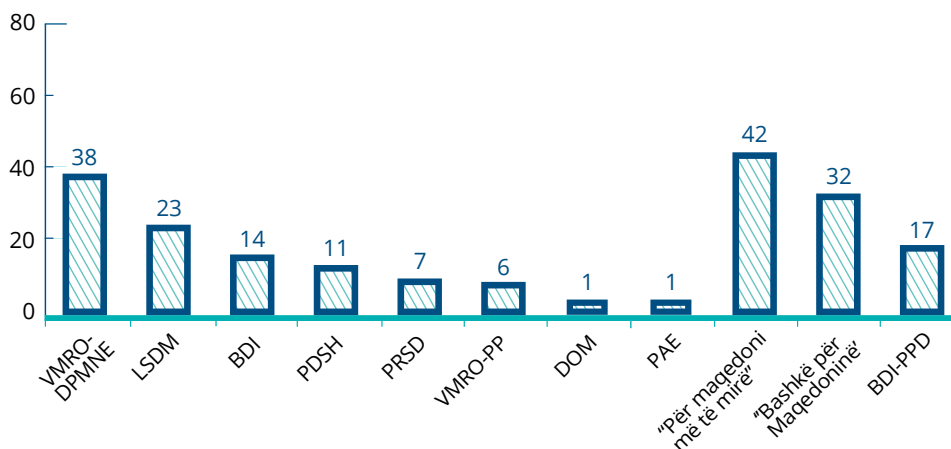
Në këto zgjedhje, të cilat u mbajtën më 5 korrik të vitit 2006, u shënuar jehonë më e ulët⁶⁸ nga gjithsej 1 741 449 votues të regjistruar në zgjedhje dolën vetëm 56 %, ndërsa partitë përsëri i ndërruan rolet. Partia në pushtet LSDM kaloi në opozitë, ndërkaq opozita e deriatëhershme VMRO-DPMNE e fitoi shumicën në Parlament. Këto zgjedhje, sikurse edhe ato paraprake, u zhvilluan sipas modelit zgjedhor proporcional në gjashtë njësi zgjedhore, ndërsa për pjesëmarrje në to u paraqitën 33 lista të kandidatëve, prej të cilave 31 nga partitë politike dhe koalicionet dhe 2 nga grupe zgjedhësish. Koalicioni “Për Maqedoni më të mirë” i udhëhequr nga VMRO-DPMNE fitoi 45 mandate të deputetëve. Prej tyre 38 i takuan VMRO-DPMNE. Koalicioni i dytë sipas votave, ishte Koalicioni “Bashkë për Maqedoninë” i udhëhequr nga LSDM me 32 mandate. Prej tyre, LSDM fitoi 23 deputetë, koalicioni i tretë ishte BDIPPD i cili fitoi 17 mandate të deputetëve. Prej tyre BDI-së i takuan

67 Sipas: OSBE Zyra për Institucione Demokratike dhe të Drejtat e Njeriut. Republika e Maqedonisë, Zgjedhje Parlamentare 15 shtator 2002, Raport përfundimtar. Varshavë, 20 nëntor i vitit 2002. I aksesshëm në: <https://www.osce.org/files/f/documents/b/3/15960.pdf> (vizita e fundit: 12 qershor 2020)

68 Kuvendi i Republikës së Maqedonisë, Rezultatet zgjedhore të Zgjedhjeve Parlamentare 2006. Rezultate përmblendhëse përfundimtare nga votimi. Raportin e hartoi Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve, 25 qershor 2006. I aksesshëm në: <http://sobranie.mk/WBStorage/Files/Rezultati-2006-5.pdf> (vizita e fundit: 12 qershor 2020)

14 mandate, ndërsa PPD-së – 3. PDSH fitoi 11 mandate, Partia e Re Socialdemokrate (PRSD) – 6, VMRO - Partia Popullore (VMRO-PP) – 6, Rindërtimi Demokratik i Maqedonisë (RDM) – 1 dhe Partia për Ardhmëri Evropiane (PAE) – 1 mandat.

Misioni monitorues i OSBE/ODIHR⁶⁹ konkludoi se zgjedhjet, në masë të madhe, janë zhvilluar në përputhje me angazhimet për zgjedhje demokratike, megjithatë në ditën e zgjedhjeve është vërejtur një numër i caktuar i parregullsive, ndërsa në gjysmën e parë të fushatës parazgjedhore ka pasur raste të dhunës dhe frikësimeve. Pas këtyre zgjedhjeve, Nikolla Gruevskit iu besua mandati i parë për formimin e Qeverisë. Në përbërjen e saj u përfshinë përfaqësues të Koalicionit të udhëhequr nga VMRO-DPMNE, PDSH dhe PRSD. Qeveria e mbështeti RDM dhe PAE, të cilët nuk fituan vende të ministrave. VMRO-PP votoi “Pro” Qeverisë, por nuk hyri në koalicionin qeveritar. Karakteristikë e kësaj përbërje të Qeverisë është se ndonëse BDI fitoi më shumë vota dhe deputetë, VMRO-DPMNE për partner të vet e mori PDSH-në e Menduh Thaçit. Kjo rezultoi me krizë politike dhe me bllokada gjysmë orëshe disaditore⁷⁰ në një pjesë të rrugëve magjistrale në pjesët veri-perëndimore të vendit nga anëtarë dhe simpatizantë të BDI, e cila konsideronte se konform rezultateve zgjedhore është përfaqësuese e vetme legjitime e shumicës së shqiptarëve në Maqedoni dhe për këtë doemos duhej të jetë në Qeveri dhe se çdo gjë që është në kundërshtim me këtë, ka të bëjë me mosrespektimin e vullnetit politik të shqiptarëve. Në muajin mars të vitit 2008 PDSH⁷¹ mori vendim ta braktisë Qeverinë. Arsyeimi i PDSH⁷² ishte se e ndër marrin këtë hap për shkak të heshtjes së Kryeministrit Gruevski lidhur me gjashtë kërkesat të cilat ia paraqitën. Kërkesat kishin të bëjnë me njohjen e Kosovës, me mos-procedimin e “rasteve të Hagës”, me

69 Sipas: OSBE Zyra për Institucione Demokratike dhe të Drejtat e Njeriut. Republika e Maqedonisë, Zgjedhje Parlamentare 5 korrik 2006, Raport përfundimtar. Varshavë, 18 shtator 2006. Qasje në: <http://www.osce.org/mk/odihr/elections/fyrom/20630?download=true> (vizita e fundit: 23 mars 2014)

70 Protesta të BDI, Dojçe Vele, servisi në gjuhën maqedonase, 7 gusht 2006. Qasje në: <https://p.dw.com/p/Adct> (vizita e fundit: 12 qershor 2020)

71 PDSH doli nga Qeveria, Agjencia Informativë Maqedonase, 13 mars 2008. Qasje në: <http://www.idividi.com.mk/vesti/makedonija/427732/index.htm> (vizita e fundit: 17 tetor 2016)

72 PDSH u prononcua se e braktis Qeverinë, Bi-bi-si servisi në gjuhën maqedonase, 12 mars 2008. I aksesshëm në: http://www.bbc.co.uk/macedonian/news/story/2008/03/080312_vladaostavka.shtml (vizita e fundit: 12 qershor 2020)

ndryshimet e Ligjit për gjuhët sa i përket përdorimit zyrtar të gjuhës shqipe, përdorimit të flamujve dhe statusit të luftëtarëve të UÇK, si dhe rritjen e përfaqësimit të shqiptarëve në administratën publike.

Zgjedhjet parlamentare të vitit 2008

Dy vjet pas ardhjes në pushtet, partia në pushtet VMRO-DPMNE e pranoi iniciativën e BDI në Kuvend për shpërndarjen e Parlamentit dhe për organizimin e zgjedhjeve të parakohshme.⁷³ Më 12 prill të vitit 2008 Kuvendi u shpërnda, ndërsa zgjedhjet parlamentare në Maqedoni u mbajtën më 1 qershor. Partia e Ali Ahmetit konsideronte se duhet të mbahen zgjedhje të reja, në mënyrë që të korrigjohet gjendja paraprake në të cilën PDSH, partia me numër më të vogël të mandateve të fituara, i përfaqësonte shqiptarët në Qeveri. Njëkohësisht, në atë periudhë kohore vendi u përball me sfida të reja në integrimet euroatlantike për shkak të mospranimin të ftesës për anëtarësim në Aleancë⁷⁴ në Samitin e Bukureshtit, për shkak të kontestit me Greqinë rreth emrit kushtetues të Maqedonisë. Këto janë zgjedhjet e para të parakohshme parlamentare në Maqedoninë, të rëndësishme edhe për atë se zgjedhjet nuk rezultuan me ndërrimin e pushtetit, por VMRO-DPMNE i fuqizoi pozitat e veta. Zgjedhjet u zhvilluan sipas modelit proporcional, ndërsa në votim dolën 57,06% nga gjithsej 1.779.116 qytetarë të regjistruar me të drejtë vote. Në zgjedhjet, të cilat u mbajtën më 1 qershor, me kandidat të tyre në lista morën pjesë 41 parti dhe dy grupe zgjedhësish.

Koalicioni “Për Maqedoni më të mirë” i udhëhequr nga VMRO-DPMNE, nga gjithsej 120 deputetë të mundshëm fitoi 63 mandate⁷⁵ e që deri në atë kohë ishte numër rekord. Prej tyre 53 i takuan VMRO-DPMNE. Nga partitë e koalicionit, PSM-ja fitoi 3, ndërsa nga një deputet fituan: Lidhja Demokratike (LD), RDM, Partia Demokratike e Turqve në Maqedoni (PDTM), PDS, PBRM, VMRO-Maqedonase dhe Partia për Aksion Demokratik të Maqedonisë (PAD).

Në vend të dytë ishte Koalicioni opozitar “Dielli – Koalicioni për Evropë” i udhëhequr nga LSDM me gjithsej 27 deputetë. Prej tyre 18 mandate u përkisnin LSDM-së, që është numri më i vogël i deputetëve deri më atëherë. Vendet e tjera në Parlament i fituan anëtarët e Koalicionit: PLD – 4, PRSD – 3, ndërsa PL dhe Alternativa e Re (AR) fituan nga një mandat deputeti.

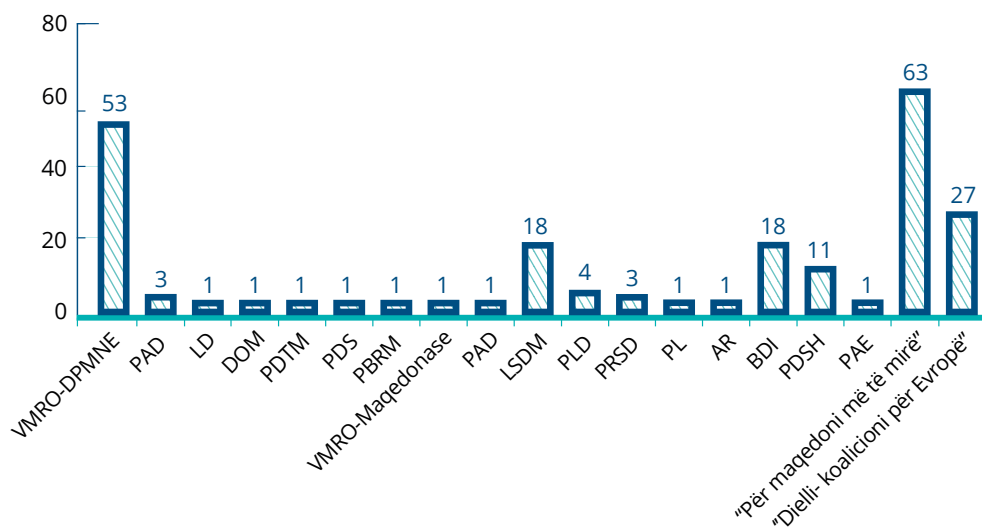
73 Sipas: Asociacionit Qytetar “Most”, Raport përfundimtar nga monitorimi vendor i Zgjedhjeve të Parakohshme Parlamentare të 1 qershorit 2008. Shkup, shtator 2008. Konteksti politik, faqe 3. I aksesshëm në: http://izbornaarhiva.mk/dokumentacija/Parlamentarni%20izbori%202008%20predvremeni/6_Извештаи%20од%20меѓународни%20и%20домашни%20набљудувачи/Финален%20набљудувачки%20извештај%20предвremени%20парламентарни%20избори%202008_Македонија_МОСТ_МКД_оригинал.pdf (12 qershor 2020)

74 Dejection in Bucharest: Jilted Macedonia Walks out of NATO Summit, Spiegel. I aksesshëm në: <http://www.spiegel.de/international/world/dejection-in-bucharest-jiltedmacedoniawalks-out-of-nato-summit-a-545214.html> (vizita e fundit: 17 tetor 2016)

75 Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve, Zgjedhje të Parakohshme Parlamentare më 1 qershor 2008. Raport për rezultatet përfundimtare sipas modelit të D'Hontit. I aksesshëm në: <http://izbornaarhiva.mk/#e-2008-parliamentary> (12 qershor 2020)

BDI fitoi 18 deputetë dhe pastaj bashkë me Koalicionin fitues formuan Qeverinë. PDSH fitoi 11 deputetë, ndërsa një mandat e fitoi edhe PAE.

Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve e anuloi votimin në 197 vende zgjedhore dhe organizoi rivotim. Misioni monitorues i OSBE/ODIHR⁷⁶ regjistroi se në zgjedhje nuk u realizua progresi i pritur për shkak se autoritetet kompetente nuk arritën t'i parandalojnë incidentet e dhunshme, kryesisht në mjediset me shumicë shqiptare. Mangësitë u shmangën gjatë rivotimit, me prezencë të përforcuar të policisë, me ç'rast qytetarët e realizuan të drejtën e tyre të votës në një atmosferë më të qetë. Qeverinë përsëri e formoi Nikolla Gruevski, ndërsa në të, përveç ministrave të Koalicionit "Për Maqedoni më të mirë" u përfshinë edhe ministra të BDI-së.

Zgjedhjet parlamentare të vitit 2011⁷⁷

Zgjedhjet e parakohshme parlamentare të datës 5 qershor 2011 ishin zgjedhje të dyta të parakohshme për Kuvendin që nga pavarësimi i Maqedonisë dhe zgjedhje të dyta të këtilla të njëpasnjëshme. Atyre u parapriu një gjendje komplekse politike dhe një nga

76 Sipas: OSBE Zyra për Institucione Demokratike dhe të Drejtat e Njeriut. Republika e Maqedonisë, Zgjedhje të Parakohshme Parlamentare 1 qershor 2008, Raport përfundimtar. Varshavë, 20 gusht 2008. I aksesshëm në: <https://www.osce.org/files/f/documents/d/9/33154.pdf> (12 qershor 2020)

77 Informacione të detajuara për zgjedhjet dhe për skenën politike në atë periudhë mund të gjeni në Manualin për Zgjedhje parlamentare në Republikën e Maqedonisë viti 2014 (botimi i dytë i plotësuar), Fondacioni Konrad Adenauer dhe Instituti për Demokraci "Societas Civilis" – Shkup, f. 32-34. Qasje në: http://www.kas.de/wf/doc/kas_37897-1522-2-30.pdf?140529135320 (vizita e fundit: 26 tetor 2016)

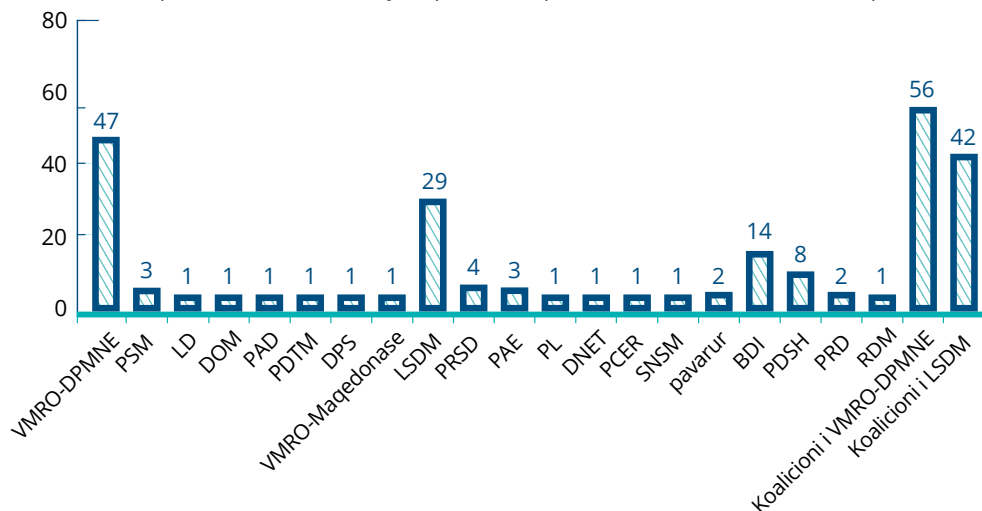
krizat më serioze politike në vend, që nga pavarësimi i shtetit.⁷⁸ Në fillim të vitit 2011 opozita e udhëhequr nga Branko Cërvenkovski, me përjashtim të PLD, e braktisi Parlamentin dhe kërkoi shpallje të zgjedhjeve të parakohshme parlamentare. Shkak për këtë ishte pezullimi i llogarive bankare të televizionit më të madh privat "A1" dhe të tri gazetave ditore "Vreme", "Koha" dhe "Shpic" në pronësi të biznesmenit Velija Ramkovski, arrestimi i tij në dhjetor të vitit 2010, si dhe pohimi se në vend nuk ekziston dialogu politik.⁷⁹ Kryeministri Nikolla Gruevski⁸⁰ në muajin mars e pranoi kërkesën, ndërsa opozita vendosi disa kushte, në mesin e të cilave zhblokimin e llogarive të katër mediave, miratimin e Ligjit për shpërndarje të balancuar të parave shtetërore për të gjitha mediat, diskutim për ndryshimet e Kodit Zgjedhor me konsensus dhe formimin e Komisionit të përbashkët parlamentar për kontrollin e Listës së Zgjedhësve, me ç'rast u kërcënuan se nëse nuk përmbushen kërkesat e tyre, do t'i bojkotojnë zgjedhjet. Më 21 mars partia më e madhe opozitare⁸¹ konkludoi se në përgjithësi kushtet që i ka vendosur janë përmbushur dhe vendosi të kthehet në Kuvend. Karakteristikë e këtyre zgjedhjeve është edhe ajo që u rrit numri i njësive zgjedhore prej 6 në 9. Me tri njësitë e reja, njëra për Evropë dhe Afrikë, njëra për Amerikën Veriore dhe Jugore dhe njëra për Australinë dhe Azinë, u përfshinë edhe shtetasit jashtë vendit. Me këtë u rrit numri i mandateve të deputetëve në Kuvend nga 120 në 123, përkatësisht nga 1 deputetë nga secila njësi e re zgjedhore. Shtetasit maqedonas të cilët jetojnë jashtë vendit votuan në përfaqësitë diplomatike-konsullore (PDK).

Jehona në këto zgjedhje ishte 63,39 % nga gjithsej 1 821 122 votues të regjistruar. Për shkak të mundësitit të votimit jashtë vendit u bë një modifikim i vogël i modelit zgjedhor. Kështu që, në 6 njësitë zgjedhore në territorin e Maqedonisë kandidatët zgjidhen sipas modelit proporcional, ndërsa në tre njësitë e reja zgjedhore jashtë vendit u zbatua modeli mazhoritar. Në listat e zgjedhësve kandidatë të tyre paraqitën 53 parti politike.

Përsëri fitoi Koalicioni i udhëhequr nga VMRO-DPMNE. Koalicioni fitoi 56 mandate prej të

- 78 Sipas: Asociacionit Qytetar "Most", Raport përfundimtar nga monitorimi vendor i Zgjedhjeve të Parakohshme Parlamentare 5 qershor 2011. Qasje në: http://izbornaarhiva.mk/dokumentacija/Парламентарни%20избори%202011%20предвремени/6_Извештаи%20од%20меѓународни%20и%20домашни%20набљудувачи/Финален%20набљудувачи%20извештај%20предвремени%20парламентарни%20избори%202011_Македонија_МОСТ_МКД_оригинал.pdf (vizita e fundit: 18 qershor 2020)
- 79 Ramkovski u arrestua në dhjetor të vitit 2010, dhe u ndalua në paraburgim me akuzën pastrim parash, organizatë kriminale, abuzim të tatimit dhe keqpërdorim të pozitës dhe autorizimit zyrtar. Si i akuzuari i parë në procesin gjyqësor "Pezhishka" në mars të vitit 2012 iu shqiptua dënim me burgim prej 13 vjet. Si pjesë e procesit gjyqësor "Pezhishka" u akuzuan 23 persona, drejtorë dhe themelues të firmave me seli në rr. "Pero Nakov" p.n., në mesin e të cilëve djali i Ramkovskit, Hedi Ramkovski, vajza e tij Emel Ramkovska, vëllai i Ramkovskit, Amdi Ramkovski, si dhe ish drejtorët e televizionit A1 Darko Perushevski dhe Aneta Koçishki
- 80 „Gruevski ka vendosur të ketë zgjedhje menjëherë dhe tani!“, DW në Maqedoni, 22 shkurt 2011. Në dispozicion në: <https://p.dw.com/p/10LT9> (vizita për herë të fundit: 18 qershor 2020)
- 81 Cërvenkovski: Pas përmbushjes së 4 kushteve LSDM kthehet në Kuvend. LSDM, Shkup 21 mars 2011. Deklaratë e liderit të LSDM, Branko Cërvenkovski, rreth përfundimit të krizës politike e cila çoi në zgjedhjet e vitit 2011. I aksesshëm në: <http://sds.org.mk/default.aspx?mld=55&agld=5&artcleld=5008> <http://sds.org.mk/default.aspx?mld=55&agld=5&artcleld=5008> (vizita e fundit: 26 mars 2014)

cilëve 47 VMRO-DPMNE. Nga partitë e koalicionit, PSM fitoi 3 deputetë, ndërsa LD, RDM, PAD, PDTM, PDS dhe VMROMaqedonase nga 1 deputet. Në vend të dytë, sipas numrit të vendeve të fituara, ishte Koalicioni i udhëhequr nga LSDM, me gjithsej 42 mandate. Prej tyre 29 mandate i takuan LSDM-së, PRSD – 4, PAE - 3, ndërsa nga 1 deputet fituan: PL, Lëvizja për Unitet Nacional të Turqve në Maqedoni (LUNT), PEPR, Partia Përparimtare Serbe në Maqedoni (PPSM) dhe dy deputetë të pavarur. Në vendin e tretë, sipas numrit të

mandateve të deputetëve në Kuvend ishte BDI me 14 mandate, vijonin PDSH – 8, RDK – 2 dhe Liga Demokratike e Boshnjakëve (LDB) 1 deputet.

Vlerësimi i përgjithshëm ishte se zgjedhjet zhvillohen në një atmosferë të qetë dhe të ndershme.⁸² Pas zgjedhjeve lideri i VMRO-DPMNE, Nikolla Gruevski, për herë të tretë e formoi Qeverinë në të cilën si partner koalicioni përsëri u përfshi BDI, si përfaqësuese e shqiptarëve.

Zgjedhjet parlamentare të vitit 2014

Zgjedhjet parlamentare të vitit 2014 ishin zgjedhjet e teta parlamentare me radhë nga pavarësia e Republikës së Maqedonisë, ndërsa të tretat me radhë zgjedhje të parakohshme parlamentare. Zgjedhjet u mbajtën bashkë me rrethin e dytë të zgjedhjeve presidenciale, të cilat u shpallën më 6 mars pasi që një ditë më parë, më 5 mars, deputetët unanimisht votuan për shpërndarjen e Kuvendit.⁸³ Paraprakisht, në dhjetor, lideri i BDI-së

82 Sipas: OSBE Zyra për institucione demokratike dhe të drejtat e njeriut. Republika e Maqedonisë, zgjedhje të parakohshme parlamentare 5 qershor 2011, Raporti përfundimtar, Varshavë, 6 tetor 2011, gusht 2008. I aksesshëm në: <http://www.osce.org/mk/node/84061?download=true> (vizita e fundit: 26 mars 2014)

83 Vendim për shpalljen e zgjedhjeve të parakohshme për deputet në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë, Kuvendi i RM, 6 mars 2014. I aksesshëm në: <http://goo.gl/ph6ffF> (vizita e fundit: 19 tetor 2016)

Ali Ahmeti, doli me qëndrim se nuk e mbështet presidentin aktual Gjorge Ivanov,⁸⁴ meqë në masë të pamjaftueshme i përfaqëson shqiptarët etnikë në Maqedoni. Pastaj, partia doli me qëndrimin se nuk do të propozojë kandidatë të vetin presidencial dhe angazhohej për të ashtuquajturin “President konsensual”, përkatësisht President të pranueshëm për të gjitha bashkësitë etnike në vend . Meqë të dy partnerët e koalicionit VMRO-DPMNE dhe BDI, nuk patën sukses të gjejnë zgjidhje të përbashkët lidhur me propozimin për “President konsensual” dhe meqë u bë e qartë se VMRO-DPMNE do ta propozoj Ivanovin për mandatin e dytë presidencial, grupi parlamentar i BDI-së më 1 mars formalisht paraqiti nismë në Kuvend për shpërndarjen e tij dhe për shpalljen e zgjedhjeve të parakohshme parlamentare.⁸⁵

Zgjedhjet u mbajtën më 27 prill. Nga gjithsej 1 780 128 votues të regjistruar votuan 62,96 %. Kandidatët për deputetë, si edhe në ciklin paraprak zgjedhor, zgjidheshin në 6 njësi zgjedhore në territorin e vendit sipas modelit proporcional dhe në tri njësi jashtë vendit, sipas modelit mazhoritar. Deri në afatin e fundit lista të tyre me kandidatë paraqitën gjithsej 14 subjekte politike.

Në këto zgjedhje përsëri fitoi koalicioni i udhëhequr nga VMRO-DPMNE⁸⁶ dhe Nikolla Gruevski, kësaj radhe me numër bindës të votave. Ky Koalicion fitoi 61 mandate, prej të cilëve 52 i fitoi VMRO-DPMNE. Nga partnerët e koalicionit, PSM fitoi 3 deputetë, ndërsa LD – 1, RDM -1, PADM (Partia e Aksionit Demokratik të Maqedonisë) – 1, PDTM -1, PDSM (Partia Demokratike e Serbëve të Maqedonisë) - 1, LRM (Lidhja e Romëve të Maqedonisë) 1 deputet. Në vendin e dytë, sipas numrit të vendeve të fituara, ishte Koalicioni i udhëhequr nga LSDM, me gjithsej 34 mandate. Prej tyre 27 i fitoi LSDM, PRSD – 3, PLD – 3 dhe PLT (Partia e Lëvizjes së Turqve) - 1. Në vend të tretë, sipas numrit të mandateve të deputetëve në Kuvend, ishte BDI me 19 mandate, pasoi PDSH – 7, RDK (Rilindja Demokratike Kombëtare) dhe OPQM (Opsioni Qytetar për Maqedoninë) me nga një deputet.

Pas zgjedhjeve, lideri i VMRO-DPMNE, Nikolla Gruevski, për të katërtën herë formoi Qeveri në të cilën përsëri si partner i koalicionit i cili i përfaqëson shqiptarët hyri BDI. Menjëherë, pas mbylljes së vendvotimeve, më 27 prill të vitit 2014, para fillimit të numërimit të votave, lideri i LSDM, Zoran Zaev, publikoi se opozita e bashkuar nuk do t’i njoh rezultatet e zgjedhjeve dhe se kërkojnë të formohet Qeveri teknike, e cila do të organizojë zgjedhje të reja presidenciale dhe parlamentare. Ai e akuzoi VMRO-DPMNE për uzurpimin e së

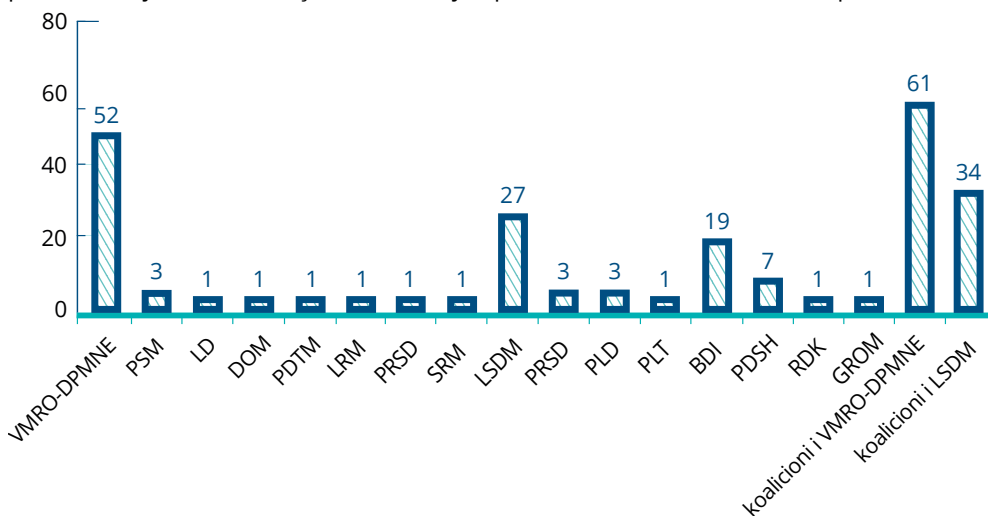
84 Ahmeti – Bombardime në koalicion nuk do të ketë, Radio Evropa e Lirë, programi në gjuhën maqedonase, 22 dhjetor 2013. Qasje në: <http://www.makdenes.org/content/article/25208426.html> (vizita e fundit: 31 mars 2014)

85 Manual për zgjedhjet parlamentare në Republikën e Maqedonisë viti 2014 (botimi i dytë plotësues), Fondacioni Konrad Adenauer dhe Instituti për Demokraci “Societas Civilis” – Shkup, f. 12 – 13. Qasje në: http://www.kas.de/wf/doc/kas_37897-1522-2-30.pdf?140529135320 (vizita e fundit: 26 tetor 2016)

86 VMRO-DPMNE, Partia Socialiste e Maqedonisë, Partia Demokratike e Serbëve në Maqedoni, Lidhja e Romëve në Maqedoni, Partia e Drejtësisë, Partia e Aksionit Demokratik në Maqedoni, Partia e Vllëhëve në Maqedoni, Partia për Integrimin e Romëve, Partia Punëtore – Bujqësore e Republikës së Maqedonisë, Bashkimi i Përhershëm Radikal Maqedonas, Partia e Re Liberale, Partia e Demokratëve të Bashkuar të Maqedonisë, Organizata Atdhetare Maqedonase për Rilindje Radikale të Vardarit të Egjeut Pirinit, Aleanca Maqedonase, Partia Demokratike e Turqve në Maqedoni, VMRO-PD (VMROPartia Demokratike), Lidhja Demokratike, Rindërtimi Demokratik i Maqedonisë, Forcat Demokratike të Romëve, Partia Demokratike Boshnjake, Partia e Bashkuar për Barazinë e Romëve, Partia Demokratike e Romëve, Unioni Socialdemokrat, Romët e Bashkuar nga Maqedonia

drejtës së votës, për kontroll të plotë sistematik të votuesve në procesin zgjedhor, për abuzim të sistemit shtetëror për qëllime partiake, presione mbi administratën publike, me ç'rast deklaroi se partia LSDM ka qenë dëshmitare e blerjes së votave dhe parregullive të shumta.⁸⁷

Vëzhguesit vlerësuan se zgjedhjet e 27 prillit u zbatuan në mënyrë efikase, duke e përfshirë edhe ditën e zgjedhjeve, me disa parregullsi të vërejtura teknike gjatë ditës. Në mënyrë pozitive u vlerësua sublimimi i rezultateve në ueb faqen e KSHZ. Megjithatë, vëzhguesit theksuan edhe një sërë dobësisë të procesit zgjedhor. Në mesin e të cilave, përdorimi i resurseve publike në fushatën e partisë në pushtet, pabarazia e votës për shkak të shpërndarjes së pabarabartë të votave në njësitë zgjedhore 7, 8 dhe 9 jashtë vendit dhe dallimi midis numrit të votave në njësitë zgjedhore brenda dhe jashtë vendit, presion ndaj votuesve, veçanërisht ndaj të punësuarve në administratën publike dhe

mbi rastet sociale, si dhe blerja e votave në mesin e grupeve të rrezikuara ekonomikisht. U manifestua shqetësimi sa i përket saktësisë së Listës së Zgjedhësve, dhe posaçërisht në lidhje me numrin e madh të votuesve të cilët jetojnë në adresë të njëjtë. Dispozitat ligjore, të cilat ju mundësojnë partive politike t'i kontestojnë të dhënat që kanë të bëjnë me votuesit në Listën e Zgjedhësve, janë vlerësuar si të paqarta dhe në mënyrë të paqartë përcaktojnë se cili institucion është përgjegjës për zbatimin e hetimeve.^{88 89}

87 ZaeV: LSDM nuk i njeH zgjedhjet dhe kërkon zgjedhje të reja me qeveri teknike, Zëri i Amerikës, 27 prill 2014. I aksesshëm në: <http://mk.voanews.com/a/macedoniaelections/1902316.html> (vizita e fundit: 20 dhjetor 2016)

88 Raporti final – Monitorimi vendor i zgjedhjeve presidenciale dhe parlamentare 2014, Asociacioni Qytetar MOST. I aksesshëm në: http://izbornaarhiva.mk/dokumentacija/Парламентарни%20избори%202014%20предвремени/6_Извештаи%20од%20меѓународни%20и%20домашни%20набљудувачи/Финален%20набљудувачи%20извештај%20претседателски%20и%20предвремени%20парламентарни%20избори%202014_Македонија_MOST_МКД_оригинал.pdf (vizita e fundit: 12 qershor 2020)

89 Sipas: OSBE Zyra për institucione demokratike dhe të drejtat e njeriut. Republika e Maqedonisë, Zgjedhje presidenciale dhe zgjedhje të parakohshme parlamentare, 27 prill 2014, Raporti përfundimtar, Varshavë, 15 korrik 2014. Qasje në: <https://www.osce.org/files/f/documents/a/c/121924.pdf> (vizita e fundit: 12 qershor 2020)

Zgjedhjet parlamentare të vitit 2016

Zgjedhjet parlamentare të vitit 2016 ishin zgjedhjet e nënta parlamentare që nga pavarësia e Republikës së Maqedonisë së Veriut, që i bëri zgjedhjet e katërta të parakohshme parlamentare deri më sot. Më 17 tetor 2016, me 110 vota pro dhe asnjë kundër ose abstenim, Kuvendi miratoi njëzëri vendimin për shpërndarjen e Kuvendit. Më 18 tetor 2016, Kryetari i Kuvendit të Republikës së Maqedonisë, Trajko Veljanovski, dorëzoi në Komisionin Shtetëror të Zgjedhjeve Vendimin⁹⁰ për shpalljen e zgjedhjeve të parakohshme për deputetët e Parlamentit të Republikës së Maqedonisë. Zgjedhjet e parakohshme parlamentare u mbajtën më 11 dhjetor 2016.

Këtyre zgjedhjeve u parapriu një periudhë turbulente dhe dinamike përplot me kthesa, ngjarje dhe tensione politike. Kriza politike, e cila e përfshiu Maqedoninë viteve të fundit, kulminoi në vitin 2015 me “afërën e përgjimeve”.⁹¹ Kjo ishte baza për një sërë ngjarjesh dhe protesta masive të cilat në mënyrë plotësuese kontribuan në drejtim të destabilizimit të gjendjes edhe ashtu sensitive politike. Nënshkrimi i Marrëveshjes së Përzihinos⁹² më 2 qershor dhe të Protokollit më 15 korrik 2015 patën për qëllim zgjidhjen e krizës politike.⁹³ Marrëveshja u nënshkrua nga katër partitë më të mëdha politike – Organizata e Brendshme Revolucionare Maqedonase – Partia Demokratike për Unitetin Kombëtar Maqedonas (VMRO-DPMNE), Lidhja Socialdemokrate e Maqedonisë (LSDM), Bashkimi Demokratik për Integritim (BDI) dhe Partia Demokratike Shqiptare (PDSH), ndërkaq me ndërmjetësimin e përfaqësuesve të Komisionit Evropian, të Parlamentit Evropian dhe SHBA. Njëra nga masat e parashikuara me Marrëveshjen ishte edhe mbajtja e zgjedhjeve të parakohshme parlamentare, fillimisht të caktuara për 24 prill 2016. Si pjesë e Marrëveshjes, më 11 nëntor 2015 u formua Qeveria kalimtare, ndërsa më 15 janar të vitit 2016 Kryeministri i atëhershëm Nikolla Gruevski dha dorëheqje. Në pozitën e Kryeministrit u caktua Sekretari i Përgjithshëm i VMRO-DPMNE, Emil Dimitriev, i cili në njëqind ditët deri në zgjedhje duhej të ishte në krye të Qeverisë.

90 Vendim për shpalljen e zgjedhjeve të parakohshme për zgjedhjen e deputetëve në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë, Arkivi i Zgjedhjeve. Qasur në: http://izbornaarhiva.mk/dokumentacija/Presidentary%20izbori%2011ti%20december/1_Document%20za%20obajboduwanje%20na%20izbori/Reshenie%20za%20izbori%20na%2011%20def e% fit : 12 qershor 2020

91 Në muajin shkurt të vitit 2015 partia më e madhe opozitare LSDM filloi të publikojë biseda të përgjuara nga vitet e kaluara (në publikë të njohura si “bomba”) për të cilat pohonte se kinse e vënë në dukje përfshirjen e nëpunësve të lartë qeveritarë dhe nëpunësve publikë në mashtrime zgjedhore, korrupsion, abuzim të pushtetit, presion mbi mediat. Kryetari i LSDM Zoran Zaev vuri në dukje se bëhet fjalë për më shumë se 20.000 qytetarë të përgjuar në mënyrë të paligjshme. Sa i përket këtij numri, më 18 nëntor të vitit 2016 Prokuroria Speciale Publike në një konferencë për shtyp njoftoi se ka në dispozicion materiale dhe prova të cilat vënë në dukje se në periudhën kohore prej vitit 2008 deri në vitin 2015 në mënyrë të drejtpërdrejt janë përgjuar më së paku 5.827 numra telefonik. Për më shumë informacione shih: <https://prizma.mk/kompleten-materijal-od-site-bombi-na-opozitsijata/> (vizita e fundit: 12 qershor 2020)

92 Vendim për shpalljen e zgjedhjeve të parakohshme parlamentare për zgjedhjen e deputetëve në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë. Vendimi është shkarkuar nga faqja e Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve (KSHZ). I aksesshëm në: <http://www.sec.mk/predvremeni-izbori-za-pratenici-2016/> (vizita e fundit: 7 nëntor 2016)

93 Me Marrëveshjen e Përzihinos dhe Protokollin u parashikua një spektër i gjerë masash për zgjidhjen e krizës politike, në mesin e të cilave emërimi i përbërjes së re të Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve, kthimi i LSDM në Kuvend, formimi i Prokurorisë Speciale Publike për shqyrtimin e regjistrimeve të përgjuara, formimi i “Qeverisë kalimtare” në të cilën do të përfshihen edhe ministrat dhe zëvendësministrat e caktuar nga LSDM dhe dorëheqja e Kryeministrit. LSDM me këtë Marrëveshje e fitoi pozitën e ministrit të Punëve të Brendshme dhe ministrit për Punë dhe Politikë Sociale dhe të zëvendësministrave në resorin e Bujqësisë dhe Financave

Megjithatë, në janar të vitit 2016, LSDM paralajmëroi se nuk do të merr pjesë në zgjedhjet e parakohshme parlamentare, ndërsa si shkak u theksua mospërmbushja e kushteve të Marrëveshjes së Përzahinos, veçanërisht mosazhurnimi i Listët së Zgjedhësve dhe pjesa e reformave në media.⁹⁴ Konform Marrëveshjes së Përzahinos, BE dhe SHBA datën 20 shkurt e caktuan si afat brenda të cilës do të vlerësohet se sa janë përmbushur kushtet e mbajtjes së zgjedhjeve të besueshme më 24 prill.⁹⁵ Midis kushteve të parashikuara ishte pastrimi i Listës së Zgjedhësve, reformat në media, ndarja e shtetit nga aktivitetet partiake. Pas skadimit të këtij afati, ambasadorët e BE dhe SHBA në Maqedoni para publikut dolën me qëndrim se edhe përkrah asaj që është arritur një progres i caktuar, megjithatë, nuk ka kushte për mbajtjen e zgjedhjeve kredibile.⁹⁶ Rrethanat e këtilla rezultuan me shtyrjen e zgjedhjeve dhe me ndryshimin e vendimit sipas të cilit Kuvendi duhej të shpërndahej më 18 janar të vitit 2016. Më datë 23 shkurt, Kuvendi e miratoi kërkesën e BDI-së për shtyrjen e shpërndarjes së Kuvendit, me ç'rast kryetari i Kuvendit, Trajko Veljanoski, më 15 prill edhe zyrtarisht i ricaktoi zgjedhjet për 5 qershor të vitit 2016.⁹⁷

Së këtejmi, data e caktuar e re duhej të ofronte kohë plotësuese për tejkalimin e sfidave ekzistuese, por, ngjarjet të cilat pasuan në mënyrë plotësuese e vështirësuan atmosferën politike. Para ricaktimit zyrtar të zgjedhjeve, më 9 prill, LSDM dhe 17 parti më të vogla politike e nënshkruan platformën për Maqedoni Demokratike me të cilën përsëri u theksuan parakushtet e nevojshme për mbajtjen e zgjedhjeve të drejta, të ndershme dhe demokratike, megjithatë u paralajmërua edhe bojkotimi i zgjedhjeve.⁹⁸ Disa ditë pas kësaj, Presidenti Gjorge Ivanov mori vendim t'u bëjë abolicion⁹⁹ 56 personave prej të cilëve një pjesë politikanë të lartë nga pushteti dhe opozita të përfshirë në aferën e përgjimit. Vendimi shkaktoi një sërë protestash dhe kundër-protestash në periudhën në vijim. Njëri grup i protestuesve të organizuar me iniciativën "Protestoj" kërkoi dorëheqje nga Presidenti dhe shtyrje të zgjedhjeve, ndërsa grupi tjetër, i bashkuar nga LQMM (Lëvizja Qytetare për Mbrojtjen e Maqedonisë) e mbështesnin qëndrimin e Qeverisë dhe idenë

94 "LSDM – Bojkot në 24 prill dhe datë e re për zgjedhje", Radio Evropa e Lirë, 20 janar 2016. I aksesshëm në: <http://www.slobodnaevropa.mk/a/27499957.html> (vizita e fundit: 14 tetor 2016)

95 „Partitë vendosin: do t'i zbatojnë kushtet ose do të anulojnë zgjedhjet!“, DW në Maqedoni, 30 janar 2016. Qasur në: <https://p.dw.com/p/1Hm9H>

96 „Nuk ka kushte për zgjedhjet në 24 Prill: Tani vendimi është i parlamentit“, DW në gjuhën maqedonase, 21 shkurt 2016. Qasur më: <https://p.dw.com/p/1HzZ5> (vizita e fundit: 18 qershor 2020)

97 Me 83 vota "PRO", 3 vota "Kundër" dhe asnjë "Abstenim", VMRO-DPMNE, BDI dhe PDSH i votuan ndryshimet e Kodit Zgjedhor me të cilat u përcaktua datë e re e zgjedhjeve, 5 qershori, dhe shpërndarja e Kuvendit më 7 prill. LSDM nuk mori pjesë në këtë seancë

98 „Partitë e opozitës nënshkruan Platformën për Maqedoninë Demokratike“, Kanal 5, 9 Prill 2016. Qasur në: <https://kanal5.com.mk/opoziciskite-partii-potpishaa-platforma-za-demokratska-makedonija/a258833> (vizita e fundit: 18 qershor 2020)

99 Më 12 prill, Presidenti Ivanov mori vendim për abolicion me të cilin u përfshinë 56 persona në mesin e të cilëve politikanë të rëndësishëm, duke i përfshirë edhe liderët e VMRO-DPMNE dhe LSDM-së, ish funksionarë qeveritarë, kryetarë të komunave, gjyqtarë, nëpunës, drejtorë. Pas këtij vendimi pasuan reagime të shumta dhe presion nga publiku vendor por edhe nga bashkësia ndërkombëtare, me ç'rast më 27 maj, Presidenti Ivanov vendosi pjesërisht ta revokoj abolicionin, përkatësisht ta revokojë faljen e 22 politikanëve të cilëve u kishte bërë abolicion, ndërsa 34 personave të tjerë të cilëve u kishte bërë abolicion të cilët nuk janë eksponentë politikë iu dha mundësia që ata vet të paraqesin kërkesë për revokimin e abolicionit. Dhjetë ditë më vonë, më 6 qershor, Presidenti Ivanov e revokoi tërësisht abolicionin pasi që asnjëri nga personat e tjerë nuk kërkuan revokim të vendimit

për mbajtjen e zgjedhjeve më datë 5 qershor. Në periudhën që pasoi, dy partitë më të mëdha politike dhe nënshkruese të Marrëveshjes së Përzghinos edhe më tutje kishin divergjencë në qëndrimet e tyre lidhur me mbajtjen e zgjedhjeve të cilat u ricaktuan për 5 qershor të vitit 2016. VMRO-DPMNE e mbante qëndrim se zgjedhjet e parakohshme janë çelësi për dalje nga kriza e gjatë politike. LSDM konsideronte se është i nevojshëm zbatimi i plotë i Marrëveshjes së Përzghinos, si garanci e vetme për mbajtjen e zgjedhjeve të ndershme dhe kredibile. Meqë kushtet e Marrëveshjes nuk u plotësuan, LSDM e mbajti qëndrimin e vet për t'i bojkotuar zgjedhjet, ndërsa BDI dhe PDSH dolën me qëndrim se janë të pranueshme vetëm zgjedhje inkluzive në të cilat do të merrnin pjesë të gjitha partitë politike.¹⁰⁰ Pas përpjekjeve të pasuksesshme që partitë të arrijnë marrëveshje, më 11 maj VMRO-DPMNE e vetmja nga katër partitë nënshkruese të Marrëveshjes së Përzghinos paraqiti lista të kandidatëve për pjesëmarrje në zgjedhje. LSDM, BDI dhe PDSH u tërhoqën dhe nuk paraqitën lista të tyre. Mundësia për mbajtjen e zgjedhjeve vetëm me një parti është në kundërtënie me vet konceptin e pluralizmit politik dhe pas kësaj më 16 maj erdhi kritika e Komisionit Evropian për mosekzistimin e kushteve minimale për mbajtjen e zgjedhjeve të besueshme dhe demokratike më 5 qershor.¹⁰¹ Ngjarjet e këtilla kulminuan me nismën e BDI-së të paraqitur më 15 maj, e cila kishte për qëllim të rishikohet aspekti kushtetues i vendimit për shpërndarjen e Kuvendit, me ç'rast më 18 maj, Gjykata Kushtetuese miratoi masë të përkohshme për ndërprerjen e të gjitha aktiviteteve zgjedhore deri në vendimin përfundimtar të Gjykatës. Po atë ditë, kryetari i Kuvendit Veljanoski caktoi seancë, e thirri përbërjen paraprake dhe pas kësaj pasoi ndryshimi i Kodit Zgjedhor, me të cilin 5 qershori u fshi si datë e zgjedhjeve.¹⁰² Një datë e mundshme për mbajtjen e zgjedhjeve të ardhshme nuk u caktua. Menjëherë pas kësaj, më 25 maj, Gjykata Kushtetuese e miratoi vendimin përfundimtar në lidhje me nismën e BDI-së, me të cilën shpërndarja e Kuvendit u shpall si jokushtetuese. Në Kuvend u kthye Qeveria në përbërjen si para Marrëveshjes së Përzghinos, me ç'rast kjo nënkuptonte kthim në pozitë fillestare dhe një valë të re të negociatave dhe përplasjeve ndërpartiake.¹⁰³

Pas dy përpjekjeve të pasuksesshme për mbajtjen e zgjedhjeve të parakohshme parlamentare në vitin 2016 (24 prill dhe 5 qershor), muajt e ardhshëm kaluan në shenjë e negociatave të mëtotutjeshme midis liderëve të katër partive më të mëdha politike në Republikën e Maqedonisë, me ndërmjetësimin e përfaqësuesve të BE dhe SHBA në Maqedoni, me qëllim të daljes nga kriza politike dhe gjetjes së zgjidhjes për çështjet kontestuese. Në agjendë edhe më tutje ishin çështjet për pastrimin e Listës së Zgjedhësve, Qeverinë kalimtare dhe për reformimin e mediave, si kushte kryesore për zgjedhje të

100 Raporti përfundimtar, Misioni Vëzhgues i Zgjedhjeve të OSBE/ODIHR, Zgjedhje të Parakohshme Parlamentare të caktuara për 5 Qershor 2016, Zyra për Institucione Demokratike dhe për të Drejtat e Njeriut, 8 korrik 2016, f. 6. I aksesshëm në: <https://www.osce.org/files/f/documents/f/3/253991.pdf> (vizita e fundit: 18 qershor 2020)

101 Bruksel: Nuk ka as kushte minimale për zgjedhje më 5 qershor, Dojçe Vele 16 maj të vitit 2016. Qasje në: www.dw.com/mk/брисел-нема-ни-минимум-условица-избори-на-5-јуни/a-19260597 (vizita e fundit: 10 nëntor 2016)

102 Të gjithë deputetët e pranishëm e mbështetën këtë vendim me përjashtim të PDSH e cila nuk mori pjesë në aktin e votimit

103 Kuvendi anuloi vendimin për zgjedhjet më 5 qershor, Radio Evropa e Lirë, 18 maj 2016. Qasur në: <https://www.slobodnaevropa.mk/a/27743528.html> (vizita e fundit: 18 qershor 2020)

ndershme dhe demokratike. Më datë 20 korrik, këto përpjekje rezultuan me sukses dhe me arritje të Marrëveshjes, të ashtuquajtur Përzihno 2¹⁰⁴ me të cilën, mes tjerash, ranë dakord të zgjidhet çështja me votuesit kontestues të Listës së Zgjedhësve, kthimin e ministrave dhe zëvendësministrave shtesë nga opozita në “Qeverinë kalimtare”, formimin e autoritetit ad-hok i cili do të bëjë monitorim mbi mediat dhe raportimin në periudhën parazgjedhore, si dhe për çështjen e kompetencave të ministrit të Punëve të Brendshme. Pas votimit në Kuvend të ndryshimeve dhe plotësimeve të ligjeve, të cilët rezultuan nga Aneks Marrëveshja e fundit e Përzihinos (Përzihno 2), më 31 gusht u mbajt edhe një takim i liderëve në të cilin u konstatua se është plotësuar ajo për të cilën paraprakisht kanë rënë dakord dhe u caktua data për mbajtjen e zgjedhjeve të parakohshme parlamentare më 11 dhjetor.¹⁰⁵

Këto zgjedhje u karakterizuan nga pjesëmarrja e lartë. Nga 1.784 416 votues të regjistruar, kanë votuar 66.79%, që është pjesëmarrja më e lartë në katër zgjedhjet e fundit parlamentare nga viti 2006.

Koalicioni i udhëhequr nga VMRO-DPMNE fitoi numër më të madh të mandateve - 51 ose 38,14% nga numri i përgjithshëm i votave. Menjëherë pas tyre, me një dallim prej vetëm 2 mandateve, pason Koalicioni i udhëhequr nga LSDM, i cili në këto zgjedhje fitoi 49 mandate e që është 36,66% nga numri i përgjithshëm i votave. Në vend të tretë, sipas numrit të mandateve të fituara është BDI me 7,28 % të votave të fituara, e që siguroi 10 vende të deputetëve në Kuvend. Lëvizja BESA dhe Koalicioni “Aleanca për Shqiptarët”, të cilat për herë të parë morën pjesë në zgjedhje parlamentare, arritën rezultate solide, Lëvizja BESA fitoi 5 mandate ose 4,86% të votave, ndërsa Koalicioni “Aleanca për Shqiptarët” fitoi 3 mandate ose 2,95% nga numri i përgjithshëm i votave. PDSH në këto zgjedhje arriti rezultat shumë më të dobët dhe fitoi vetëm 2 mandate të deputetëve, e që është 2,60% nga numri i përgjithshëm i votave. Partitë dhe koalicionet e tjera të cilat morën pjesë në këto zgjedhje nuk fituan numër të mjaftueshëm të votave që të sigurojnë vende të deputetëve. Në legjislaturën e re të Kuvendit nuk do të ketë asnjë deputet nga diaspora meqë asnjë parti/koalicion nuk e fitoi numrin e nevojshëm të votave.¹⁰⁶

Zgjedhjet parlamentare i monitoruan 7,605 vëzhgues vendor dhe 642 vëzhgues të huaj. Vlerësimi i përgjithshëm i misioneve vëzhguese është se zgjedhjet dhe veçanërisht votimi në ditën e zgjedhjeve, u zbatuan në mënyrë të qetë pa incidente më të mëdha. Vëzhguesit

104 Marrëveshja midis katër partive politike të 20 korrikut 2016 Qasur në: http://eeas.europa.eu/delegations/the_former_yugoslave_republic_of_macedonia/shtyp_corner/all_news/lajme/2016/2016-07-20_agument_en.htm (vizita e fundit: 18 qershor 2020)

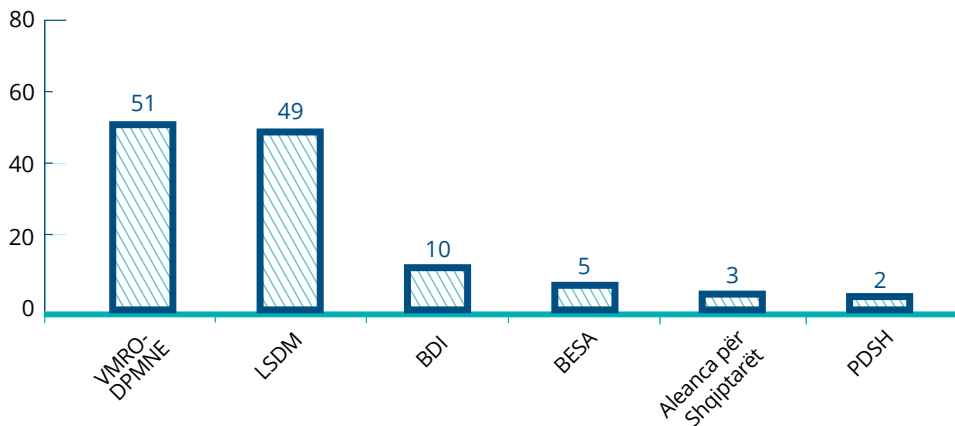
105 KAS, IDSCS, Manual për Zgjedhjet Parlamentare në Republikën e Maqedonisë 2016, edicioni i dytë i përditësuar. Qasje në: http://izbornaarhiva.mk/dokumentacija/prirachnici/Belegexemplar_2016_The_Republic_of_Macedonias_2016_Parliamentary_Elections_Handbook_ALB_version.pdf

106 Ibidem, 135

sa i përket fushatës vlerësuan se partitë dhe kandidatët patën mundësi të prezantohen në mënyrë të lirë dhe se është respektuar liria e tubimit dhe shoqërimit. Megjithatë, u vërejtën edhe disa parregullsi në procesin zgjedhor. Në ditën e zgjedhjeve u vërejtën raste të votimit grupor, frikësim të votuesve, mbyllje/vulosje joadekuate të kutive të votimit, ndërsa gjatë fushatës zgjedhore u regjistruan raste të ushtrimit të presionit mbi votuesit dhe familjeve të tyre, ushtrimit të presionit mbi nëpunësit shtetërorë, keqpërdorim të resurseve administrative, blerje të votave në bashkësinë rome.

Menjëherë pas zgjedhjeve pati bisedime intensive midis VMRO-DPMNE-së dhe BDI-së, dhe më vonë midis LSDM-së dhe BDI-së. Negociatat rezultuan në një marrëveshje koalicioni midis LSDM-së dhe BDI-së, por presidenti i atëhershëm Gjorge Ivanov nuk pranoi t'ia dorëzojë mandatin liderit të LSDM-së Zoran Zaev, duke e akuzuar atë për "shkatërrim të sovranitetit të shtetit" duke pranuar të ashtuquajturën Platforma Shqiptare.¹⁰⁷ Pas muajve

të trazirave politike që përfshinin një hyrje të dhunshme në Parlament më 27 prill, më 17 maj 2017, Ivanov i dha mandatin Zoran Zaevit pasi kreu i LSDM-së dhe mandatar i ardhshëm i qeverisë siguroi garanci me shkrim për "mbrojtjen e unitaritetit, pavarësisë,

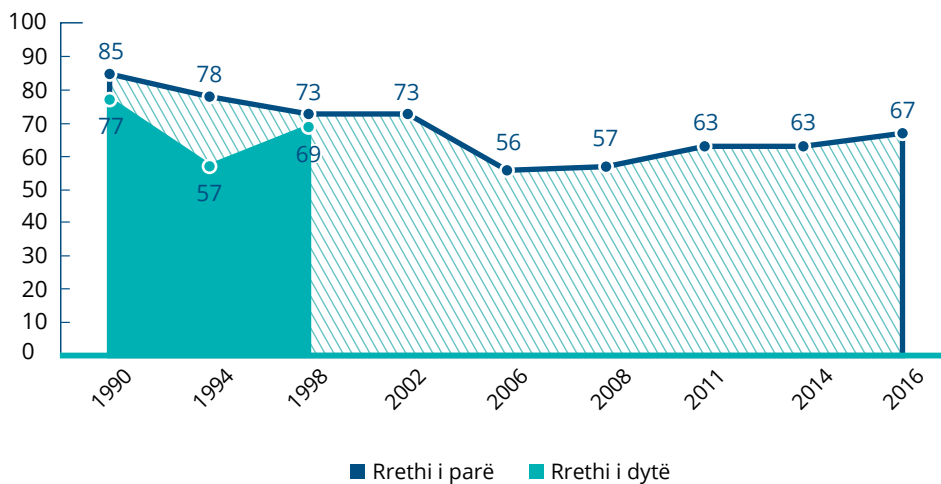
107 „Ivanov nuk pranon t'ia dorëzojë mandatin Zaevit dhe LSDM-së”, sdk.mk, 1 Mars 2017. Qasje në: sdk.mk/index.php/makedonija/ivanov-ne-go-dava-mandatot-na-zaev-na-sdsm/ (vizita e fundit: 18 qershor 2020)

mbrojtjes së rendit kushtetues dhe tërësisë territoriale dhe mbrojtjen e interesave shtetërore “.¹⁰⁸ Më 31 maj 2017, Kuvendi me 62 vota pro, 44 kundër dhe 5 abstenime, miratoi qeverinë e re të koalicionit të udhëhequr nga LSDM.¹⁰⁹

Dalja në zgjedhjet parlamentare (1990 – 2016)

Nga të dhënat nga të gjitha zgjedhjet parlamentare të mbajtura deri më tani, duke llogaritur nga 1990 deri në ato të fundit në 2016, mund të vërejmë një rritje dinamike të pjesëmarrjes së votuesve. Zgjedhjet e para parlamentare në 1990 mbeten pjesëmarrja më e lartë deri më tani me 85%, me pjesëmarrjen më të vogël të regjistruar në zgjedhjet parlamentare të 2006-ës. Që nga zgjedhjet parlamentare në vitin 2006, përsëri ka pasur rritje të vazhdueshme me zgjedhjet e fundit parlamentare të mbajtura në vitin 2016.¹¹⁰

Pjesëmarrja në zgjedhjet parlamentare% (1990-2016)

108 „Ivanov ia dorëzon mandatin Zaevit“, Prizma, 17 Maj. Qasje në: prizma.mk/ivanov-mu-go-dodeli-mandatot-na-zaev/ (vizita e fundit: 18 qershor 2020)

109 „Maqedonia fitoi qeveri të re, Zaeyi kryeministër“. MKD.mk. Qasje në: <https://www.mkd.mk/makedonija/politika/makedonija-dobi-nova-vlada-zaev-premier> (vizita e fundit: 25 shkurt 2020)

110 Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve, Arkivi i rezultateve. Qasje në: www.sec.mk/izbori-arhiva/ (vizita e fundit: 18 qershor 2020)

3

**Sistemi zgjedhor maqedonas
për zgjedhjet parlamentare**

Sistemi zgjedhor maqedonas për zgjedhjet parlamentare¹¹¹

Në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut deputeti zgjidhet në zgjedhje të përgjithshme, të drejtpërdrejta dhe të lira me votim të fshehtë për një mandat 4 vjeçar. Në zgjedhjet parlamentare zgjidhen 120 – 123 deputetë, ndërsa sipas Kushtetutës së Republikës së Maqedonisë së Veriut, Kuvendin mund ta përbëjnë nga 120 deri në 140 deputetë. Deputetët zgjidhen sipas modelit zgjedhor proporcional me lista të mbyllura të deputetëve, me ç'rast në secilën nga gjashtë njësitë zgjedhore, sipas të cilave është bërë ndarja e territorit të shtetit, zgjidhen nga 20 deputetë. Me ndryshimet e fundit në Kodin Zgjedhor të shkurtit 2020 u bë ristrukturimi i njësisve zgjedhore, ku dy komuna (Dibër dhe Mavrovo-Rostushë) kanë kaluar nga njësia zgjedhore e gjashtë në atë të pestë¹¹².

Numri i zgjedhësve në territorin e shtetit mund të lëvizë më së shumti në kuadër të margjinës +/-5% në raport me numrin mesatar të zgjedhësve në njësitë zgjedhore. Shpërndarja e mandateve bëhet sipas formulës së D'Hondt-it, me ç'rast rezultatet përcaktohen për secilën njësi zgjedhore veç e veç, sipas numrit të votave të përgjithshme që i kanë fituar listat e kandidatëve. Secila nga partitë fiton vende të deputetëve proporcionalisht me numrin e votave që i kanë fituar për listën e tyre të kandidatëve, në krahasim me numrin e votave të listave të tjera të kandidatëve. Nëse gjatë ndarjes së vendit të fundit për deputet paraqiten dy lista me rezultate identike, atëherë vendi u ndahet me short. Gjatë shpërndarjes së vendeve të deputetëve, konsiderohen për të zgjedhur aq kandidatë sa vende ka fituar lista. Së këtejmi, mandate fitojnë kandidatët në bazë të radhitjes sipas së cilës janë përcaktuar në listat e kandidatëve. Votimi jashtë vendit mund të bëhet vetëm nëse numri i votuesve të regjistruar korrespondon me numrin më të vogël të votave me të cilat një deputet fitoi një mandat në zgjedhjet e mëparshme parlamentare. Sipas rezultateve të zgjedhjeve të fundit parlamentare në vitin 2016, ky numër është 6700 vota. Meqenëse numri i aplikimeve të vlefshme të paraqitura është 6096 dhe është më pak se minimumi ligjor, votimi në misionet diplomatike dhe konsullore dhe zyrat konsullore të shtetit jashtë vendit nuk do të zhvillohet në këto zgjedhje parlamentare. Në këtë mënyrë, votuesit që janë regjistruar të votojnë jashtë vendit dhe plotësojnë kërkesat ligjore, do të jenë në gjendje të ushtrojnë të drejtën e tyre të votës në vendvotimet në Republikën e Maqedonisë së Veriut, sipas adresës së tyre të vendbanimit¹¹³.

111 Kodi Zgjedhor (draft tekst i konsoliduar), version jozyrtar i përgatitur nga Zyra e Ekspertëve të Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve, (Gazeta Zyrtare, nr. 40/06, 136/08, 148/08, 155/08, 163/08, 44/11, 51/11, 54/11, 142/12, 31/13, 34/13, 14/14, 30/14, 196/15, 35/16, 97/16, 99/16 136/16, 142/16, 67/17, 125/17, 35/18, 99/18, 140/18, 208/18, 27/19, 98/19 и 42/20). Qasje në: https://drive.google.com/file/d/1FtLITHFCCRI3wc_80ndLxIT4FhTgLbSR/view/ (vizita e fundit: 20 shkurt 2020)

112 Ibid

113 Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve, Vendim për moszbatimin e votimit në PDK - 2020. Qasur në: https://drive.google.com/file/d/1YL_QqqQ03bXPdyj9BF911BtKw_2cN5Ac/view (vizituar për herë të fundit: 18 qershor 2020)

Zgjedhjet për deputetë mbahen çdo vit të katërt në 90 ditët e fundit të mandatit të përbërjes së mëparshme parlamentare, ose brenda 60 ditëve nga dita e shpërbërjes së Kuvendit. Në zgjedhjet e parakohshme, të gjitha afatet për aktivitetet zgjedhore janë shkurtuar për pesë ditë, përveç afatit të përcaktuar për zhvillimin e fushatës zgjedhore.

Një deputeti mund t'i pushoj mandati para skadimit të kohës për të cilën është zgjedhur, nëse paraqet dorëheqje, nëse është dënues për vepër penale për të cilën është caktuar dënim me burgim në kohëzgjatje prej më së paku pesë vitesh, nëse paraqitet rast që nuk është në pajtim me funksionin deputet, në rast të vdekjes dhe nëse me aktvendim të plotfuqishëm i hiqet aftësia e punës.

Nëse deputeti paraqet dorëheqje, Kuvendi në seancën e parë të radhës konstaton se deputetit i pushon mandati nga dita e mbajtjes së seancës. Nëse deputetit të zgjedhur nga lista e kandidatëve i pushon mandati, sipas njëres nga këto baza, atëherë për pjesën tjetër të mandatit, në vend të tij vjen kandidati i radhës nga lista zgjedhore e partisë në të cilën është zgjedhur deputeti. Përfundim nga ky rregull bëhet nëse mandati i pushon deputetes. Në rast të këtyre, në vendin e saj, do të vijë kandidatja e radhës nga lista.

Përbërja e re e deputetëve në Kuvend konstituohet në seancën e parë e cila mbahet më së voni 20 ditë pas ditës së zgjedhjeve, ndërsa të njëjtën e thërret kryetari në largim. Nëse Kuvendi nuk konstituohet në këto 20 ditë, atëherë deputetët mblidhen vet dhe e konstituojnë Kuvendin në ditën e njëzetën nga dita e përfundimit të zgjedhjeve në ora 10, ndërsa seancën duhet ta thërras deputeti i zgjedhur më në moshë sipas viteve. Nëse ai refuzon ta thërras, kjo e drejtë i bartet sipas radhës deputetit të zgjedhur të ardhshëm sipas viteve të tij të moshës, kështu deri te deputeti i zgjedhur i cili do të pajtohet ta thërras seancën e parë në të cilën do të konstituohet Kuvendi¹¹⁴.

Në afat prej më së dhjetë ditësh pas konstituimit të përbërjes së re të Kuvendit, Presidenti i Republikës së Maqedonisë së Veriut e ka për detyrë t'ia besoj mandatin për formimin e qeverisë së re kandidatit (mandatar) nga partia ose partitë të cilat kanë shumicë të deputetëve. Mandatari, në afat prej 20 ditësh nga dita e besimit të mandatit, Kuvendit i paraqet program dhe e propozon përbërjen e Qeverisë. Pastaj deputetët me shumicë të votave nga numri i përgjithshëm të deputetëve e zgjedhin Qeverinë¹¹⁵.

114 Doracaku i Zgjedhjeve Parlamentare në Republikën e Maqedonisë 2016 (Ndryshimi i dytë), Fondacioni Konrad Adenauer dhe Instituti për Demokraci "Societas Civilis" - Shkup. Qasur në: http://izbornaarhiva.mk/dokumentacija/priracnici/Belegexemplar_2016_The_Republic_of_Macedonias_2016_Parliamentary_Elections_Handbook_ALB_version.pdf (vizituar për herë të fundit: 20 shkurt 2020)

115 Ibid., 41

Organe zgjedhore¹¹⁶

Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve (KSHZ) bashkë me komisionet komunale zgjedhore (KKZ), këshillat zgjedhorë (KZ) dhe Komisioni zgjedhor i qytetit të Shkupit, këshillat zgjedhorë (KZ) dhe Këshillat e posaçëm zgjedhorë (KPZ) për votim brenda vendit dhe në përfaqësitë konzullare-diplomatike të Republikës së Maqedonisë së Veriut janë organet zgjedhore të ngarkuara për zbatimin e zgjedhjeve parlamentare.

Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve përbëhet nga shtatë anëtarë të cilët i zgjedh Kuvendi me dy të tretën e shumicë së votave nga numri i përgjithshëm i deputetëve. Mandati i anëtarëve zgjat nga dita e zgjedhjes së Kuvendit deri në zgjedhjen e një përbërje të re të Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve, por jo më shumë se dy vjet. Parlamenti shpall zgjedhjen e anëtarëve të Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve në Gazetën Zyrtare dhe në shtypin e përditshëm. Njoftimi zgjat tetë ditë nga data e publikimit. Komisioni për Zgjedhjet dhe Emërimet Parlamentare përgatit një listë të kandidatëve të regjistruar dhe ia paraqet atë Parlamentit. Nga kandidatët në listën e propozimeve partitë politike partitë politike të opozitës emërojnë një president dhe dy anëtarë të Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve, ndërsa partitë në pushtet emërojnë një nënkryetar dhe tre anëtarë të Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve. Nëse partitë politike nuk paraqesin propozime brenda tre ditëve nga marrja e njoftimit, Presidenti, Zëvendës Presidenti dhe anëtarët e Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve propozojnë Komisionin për Çështjet e zgjedhjeve dhe emërimëve të Kuvendit. Kompetencat e KSHZ-së përfshijnë botimin e Listës së Votuesve, e cila duhet të vihet publikisht në dispozicion të qytetarëve brenda 15 ditëve nga data e zgjedhjeve. Inspektimi publik i Listës së Votuesve zgjat 20 ditë. KSHZ ka një shërbim ekspertësh të drejtuar nga Sekretari i Përgjithshëm dhe kryen detyrat administrative-profesionale dhe organizative-teknike.

Komisionet komunale zgjedhore (KKZ), të cilat formohen në nivel të çdo komune, dhe Komisioni zgjedhor i qytetit të Shkupit ngarkohen për zbatimin e zgjedhjeve në territorin që është në kompetencë të tyre dhe kryejnë mbikëqyrje mbi punën e këshillave zgjedhorë. Ato përbëhen nga pesë anëtarë, prej të cilëve njëri është kryetar, ndërsa secili nga anëtarët ka zëvendës. Anëtarët dhe zëvendësit e KKZ zgjidhen nga radhët e të punësuarve në administratën shtetërore, publike dhe komunale, dhe administrata e qytetit të Shkupit me arsim të lartë për mandat prej pesë vitesh. Zgjedhjen e tyre e bën KSHZ sipas zgjedhjes së rastësishme pas pranimit të evidencës me të dhënat për administratën shtetërore dhe komunale, administratën e Qytetit të Shkupit dhe administratës publike. Këshilli zgjedhor (KZ) është trup i cili formohet për secilin vend zgjedhor, të cilin e përbëjnë pesë anëtarë prej të cilëve njëri është kryetar, ndërsa për secilin prej tyre zgjidhet edhe zëvendës. Kryetari i Këshillit zgjedhor dhe zëvendësi i tij, dy anëtarë dhe zëvendësit e tyre

116 Kodi Zgjedhor (draft tekst i konsoliduar), version jozyrtar i përgatitur nga Zyra e Ekspertëve të Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve, (Gazeta Zyrtare, nr. 40/06, 136/08, 148/08, 155/08, 163/08, 44/11, 51/11, 54/11, 142/12, 31/13, 34/13, 14/14, 30/14, 196/15, 35/16, 97/16, 99/16 136/16, 142/16, 67/17, 125/17, 35/18, 99/18, 140/18, 208/18, 27/19, 98/19 dhe 42/20). Qasja në: https://drive.google.com/file/d/1FtLITHFCCRI3wc_80ndLxIT4FhTgLbSR/view/ (vizita e fundit: 20 shkurt 2020)

zgjidhen nga radhët e të punësuarve në administratën shtetërore, publike dhe komunale, dhe administrata e qytetit të Shkupit, me së paku shkollë të mesme të përfunduar sipas zgjedhjes së rastësishme për periudhë kohore prej katër vitesh. Një anëtar të KZ dhe zëvendësi i tij emërohen me propozim të partive politike në opozitë, të cilat në zgjedhjet e fundit për deputetë kanë fituar më së shumti vota, ndërsa një anëtar tjetër me propozim të partive politike në pushtet të cilat në zgjedhjet e fundit për deputetë kanë fituar më së shumti vota. Zgjedhja e rastësishme të anëtareve të këshillave zgjedhorë (nga radhët e administratës) e bëjnë KKZ për zonën për të cilën janë kompetentë, sipas aktit paraprak të KSHZ.

Këshillat e posaçëm zgjedhor (KPZ) janë formuar për të kryer votimin e votuesve që janë në karantinën e brendshme për shkak të një testi pozitiv të KOVID-19 dhe personave të cilëve u është caktuar masa për izolim. Anëtarët e këtyre bordeve emërohen nga Ministria e Shëndetësisë dhe partitë politike nga qeveria dhe opozita, e cila fitoi më shumë vota në zgjedhjet e fundit parlamentare, me kërkesë të Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve. Bordet e veçanta zgjedhore duhet të formohen më së voni deri më 23 qershor 2020.¹¹⁷

Në ato komuna ku jetojnë të paktën 20% e komuniteteve jo-shumicë, zbatohet parimi i përfaqësimit të drejtë në përbërjen e KKZ-ve dhe këshillave zgjedhore. Ligji gjithashtu parashikon të paktën 30% përfaqësim të secilës gjini në përbërjen e organeve zgjedhore. Anëtarët e KKZ-ve dhe këshillave zgjedhore nuk mund të zgjidhen ose emërohen nga zyrtarë të qeverisë, parlamentit dhe persona të punësuar në administratën shtetërore të Avokatit të Popullit, Ministritë e Drejtësisë, Mbrojtjes, Punëve të Brendshme, Sekretariatit e Legjislacionit, Zyrën Shtetërore të Statistikave, Drejtorinë e mbrojtjes dhe shpëtimit, Qendrën e menaxhimit të krizave, Shërbimet profesionale të Gjykatës Administrative, KSHZ, Komisionit shtetëror për parandalimin e korrupsionit (SCPC) dhe Agjencisë për shërbime mediatike audio dhe audiovizuale.

E drejta e zgjedhjes aktive dhe pasive, procedura e paraqitjes së kandidaturave¹¹⁸

Të drejtë vote ka shtetasi i Republikës së Maqedonisë së Veriut i cili ka mbushur 18 vjet i cili është i aftë për punë dhe ka vendbanim të përhershëm në njësinë zgjedhore, komunën ose qytetin e Shkupit ku bëhet zgjedhja. Votimi është i fshehtë dhe askush nuk ka të drejtë ta thërrasë zgjedhësin në përgjegjësi për shkak të votimit, dhe të mos kërkojë nga ai të tregoj për kë ka votuar ose pse nuk ka votuar. KSHZ është përgjegjëse t'i informojë

117 Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve, orari i riishkuar për vazhdimin e aktiviteteve zgjedhore për kryerjen e zgjedhjeve të parakohshme për Anëtarët e Asamblesë së Republikës së Maqedonisë së Veriut, 15 korrik 2020. Qasur në: https://drive.google.com/file/d/12jLncBTb27po4XDlckDpxK1eW4dD_H7y/view (vizituar për herë të fundit: 18 qershor 2020)

118 Kodi Zgjedhor (draft tekst i konsoliduar), version jozyrtar i përgatitur nga Zyra e Ekspertëve të Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve, (Gazeta Zyrtare, nr. 40/06, 136/08, 148/08, 155/08, 163/08, 44/11, 51/11, 54/11, 142/12, 31/13, 34/13, 14/14, 30/14, 196/15, 35/16, 99/16 136/16, 142/16, 67/17, 125/17, 35/18, 99/18, 140/18, 208/18, 27/19, 98/19 dhe 42/20). Qasje në: https://drive.google.com/file/d/1FtLITHFCCRi3wc_80ndLxIT4FhTgLbSR/view/ (vizita e fundit: 20 shkurt 2020)

dhe edukojë qytetarët për mënyrën e votimit dhe për realizimin e të drejtës së zgjedhjes, së këtejmi në vendvotimet dhe në paravanët e votimit afishohet udhëzimi për votim në gjuhën maqedonase, shqipe, turke, vllehe, serbe, rome dhe në gjuhën boshnjake. Listat e kandidatëve, gjithashtu, afishohen në hapësirën e votimit.

Votuesit që janë nën karantinë shtëpiake për shkak të një testi pozitiv të KOVID-19 dhe atyre që u është caktuar një masë e izolimit të vet, janë të detyruar të njoftojnë komisionin zgjedhor komunal përmes një prokurë që ata duan të votojnë, jo më vonë se 8 korrik 2020, ora 24:00. Votimi për këta votues do të bëhet në 13 korrik, në shtëpitë e tyre, dhe këshillat e veçanta zgjedhore janë përgjegjëse për zbatimin.¹¹⁹

Të drejtën e kandidimit për deputet e ka secili qytetar i moshës madhore, nëse nuk është dënuar me vendim të plotfuqishëm gjyqësor, me dënim me burgim të pakushtëzuar mbi gjashtë muaj, vuajtja e të cilit akoma nuk ka filluar ose është në vuajtje të dënimit me burgim për vepër të kryer penale. Gjithashtu, nëse ndonjë qytetari me vendim të formës së prerë i është përcaktuar bashkëpunimi me organet e sigurisë shtetërore, e drejta e ushtrimit të funksionit publik i kufizohet për një afat prej pesë vitesh nga dita e vendimit përfundimtar.

Të drejtën për votim dhe kandidaturë për deputet kanë edhe qytetarët maqedonas të cilët kanë regjistruar vendbanimin e tyre të fundit në vend dhe që kanë qenë përkohësisht banues jashtë vendit për më shumë se tre muaj ose kanë qenë të punësuar përkohësisht ose qëndrojnë jashtë për më shumë se një vit nga dita e zgjedhjeve, sipas të dhënave nga autoritetet zyrtare. Për të ushtruar të drejtën e tyre për të votuar, këta qytetarë duhet të paraqesin një kërkesë (të nënshkruar ose të dërguar përmes aplikacionit me postë elektronike personale) në misionet diplomatike dhe konsullore të Republikës së Maqedonisë së Veriut, me të cilën aplikojnë për të votuar në zgjedhjet e ardhshme dhe regjistrohen në fragmente të veçanta nga lista e zgjedhësve. Këta qytetarë votojnë në misionet diplomatike dhe konsullore, një ditë para zgjedhjeve në vend. Nëse shtetasit që janë duke punuar përkohësisht ose qëndrojnë jashtë vendit nuk paraqesin kërkesën e tyre për votim brenda afatit të caktuar, ata do të regjistrohen në fragmentet e Listës së Votuesve sipas vendbanimit të tyre të fundit të paraqitur në vend.

Propozimi i kandidatëve për zgjedhje të deputetëve bëhet përmes paraqitjes së listës së kandidatëve në Komisionin Shtetëror të Zgjedhjeve. Së këtejmi, një kandidat mund të propozohet vetëm në një listë, ndërsa një paraqitës liste mund të paraqes vetëm një listë të kandidatëve për deputetë. Në listat e kandidatëve për deputetë, duhet më së paku 40 % të kandidatëve t'i përkasin gjinisë më pak të përfaqësuar, me ç'rast për çdo tre vende një vend i takon gjinisë më pak të përfaqësuar dhe në mënyrë plotësuese edhe më së paku nga një vend për çdo 10 vende.

119 Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve, Programi i Rishikuar për vazhdimin e aktiviteteve zgjedhore për kryerjen e zgjedhjeve të parakohshme për Anëtarët e Asamblesë së Republikës së Maqedonisë Veriore 15 korrik 2020. Qasur në: https://drive.google.com/file/d/12jLncBTb27po4XDickDpxK1eW4dD_H7y/view (vizituar për herë të fundit: 18 qershor 2020)

Listat paraqiten në gjuhën maqedonase dhe alfabetin cirilik si gjuhë zyrtare oficiale në Republikën e Maqedonisë, megjithatë paraqitësi i listave në njësitë zgjedhore në të cilat më së paku 20 % e qytetarëve flasin gjuhë zyrtare të ndryshme nga gjuha maqedonase, këtë mund ta bëjë edhe në gjuhën dhe alfabetin që e përdorin qytetarët në atë njësi të vetëqeverisjes lokale.

Të drejtë që të paraqesin listë të kandidatëve për deputetë kanë partitë e regjistruara politike në mënyrë të pavarur, koalicionet, si dhe grupi i zgjedhësve. Grupi i zgjedhësve në mënyrë që të mund të paraqes listë të kandidatëve nevojitet të grumbullojë më së paku 1.000 nënshkrime nga zgjedhësit e regjistruar në ekstraktin e Listës së Zgjedhësve të njësisë zgjedhore. Mbledhja e nënshkrimeve bëhet para zyrtarëve të Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve dhe një noteri publik kompetent në një formë të përcaktuar nga Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve. Dorëzuesi i listës përcakton përpara së cilit noterët nënshkrimet do të mblidhen dhe informon Komisionin Shtetëror të Zgjedhjeve. Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve publikon në faqen e tij të internetit një listë të noterëve para se paraqitësit e listave të mbledhin nënshkrime. Një zgjedhës mund ta jap nënshkrimin e vet për më shumë lista të kandidatëve për deputetë. Në zgjedhje të rregullta grumbullimi i nënshkrimeve fillon në ditën e dhjetë nga dita e shpalljes së zgjedhjeve dhe zgjatë 15 ditë. Për këto zgjedhje grumbullimi i nënshkrimeve zgjatë nga 26 shkurt deri më 6 mars. Listat e kandidatëve për deputetë duhet të paraqiten në KSHZ më së voni deri 12 mars në mesnatë¹²⁰.

Në rastin kur paraqitës i listës së kandidatëve është parti politike, doemos duhet të paraqes vërtetim për regjistrim nga gjykata kompetente. Kur paraqitësi i listës së kandidatëve është koalicioni, duhet ta paraqes marrëveshjen e koalicionimit ndërmjet partive. Kur paraqitës i listës është grup zgjedhësish, doemos duhet të dorëzohet numri i nevojshëm i nënshkrimeve nga votuesit. Për çdo kandidaturë nevojitet pëlqim me shkrim (deklaratë) e kandidatit që është i përvokueshëm. Listat e kandidatëve paraqiten në komisionin zgjedhor kompetent, më së voni 35 ditë, para ditës së mbajtjes së zgjedhjeve. KSHZ-ja, përkatësisht KKZ-të, pastaj konstatojnë nëse listat janë paraqitur në afatin ligjor dhe sipas kushteve të parashikuara me ligj. Nëse konstatohen parregullsi, KSHZ-ja, përkatësisht KKZ-ja do ta thërras përfaqësuesin e autorizuar të paraqitësit të listës, përkatësisht personin e parë të nënshkruar në listën e kandidatëve, që t'i shmangin parregullsitë në afat prej 48 orësh nga pranimi i dhe nga raportimi i komisionit për parregullsitë. Nëse pastaj konstatohet se listat janë paraqitur në përputhje me dispozitat ligjore dhe se parregullsitë e konstatuara eventuale janë shmangur brenda afatit të caktuar, atëherë lista e paraqitur verifikohet me aktvendim. Nëse konstatohet se listat nuk janë paraqitur në kohë, përkatësisht parregullsitë ose mangësitë e konstatuara, paraqitësit e listave nuk i kanë shmangur në afat prej 48 orësh, atëherë do të miratohet

120 Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve, orari i afateve për kryerjen e veprimtarive zgjedhore për kryerjen e zgjedhjeve të parakohshme për anëtarët e Parlamentit të Republikës së Maqedonisë Veriore 16 Shkurt - 12 Prill, 2020. Qasur në: <https://drive.google.com/file/d/1qXARwceVoHIGvqSgY3Hp3yXXu3uaWUKf/view> (vizita e fundit: 27.02.2020)

aktvendim për hedhjen poshtë të listës. Paraqitësi i listës, kundër aktvendimit mund të paraqes padi në Gjykatën Administrative, në afat prej 24 orësh pas pranimit të aktvendimit, ndërkaq Gjykata, në afat prej 24 orësh, pas pranimit të padisë duhet të vendos për të njëjtën.

KSHZ-ja listat, e verifikuara të kandidatëve për deputetë në njësitë zgjedhore, i shpall në shtypin ditor prej të cilëve njëri është në gjuhën e bashkësisë të cilën e flasin më së paku 20% e qytetarëve në Republikën e Maqedonisë së Veriut, më së voni 23 ditë para ditës së përcaktuar për mbajtjen e zgjedhjeve. Listat, përmes Ministrisë së Punëve të Jashtme, në afat prej 48 orësh, duhet të dërgohen në PDK-të për shkak të publikimit të tyre.

Kufizimi i funksionarëve aktualë¹²¹

Funksioni deputet në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë ushtrohet në mënyrë profesionale dhe ai nuk është në pajtim me funksionin President i Republikës, Kryetarit të Qeverisë, ministër, gjykatës, prokuror publik, Avokat i Shtetit, Avokat i Popullit dhe me bartës të tjerë të funksioneve të cilët i zgjedh ose emëron Kuvendi ose Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut. Funksioni deputet, gjithashtu nuk është në pajtim edhe me funksionin e kryetarit të komunës apo me anëtarin e Këshillit të Vetëqeverisje Lokale, me kryerjen e punëve profesionale ose administrative në organet e administratës shtetërore, me kryerjen e veprimtarisë ekonomike ose të veprimtarisë tjetër profitabile, me anëtarësimin në këshilla drejtues të ndërmarrjeve publike, institucioneve publike, fondeve, agjencive, enteve dhe në persona të tjerë juridikë, si dhe me zgjedhjen e përfaqësuesit të kapitalit shtetëror dhe shoqëror në shoqëritë tregtare.

Nëse anëtari i Qeverisë dhe zëvendësministri ose ndonjë funksionar tjetër kandidohet për deputet, nga dita e miratimit të vendimit për shpalljen e zgjedhjeve deri në përfundimin e zgjedhjeve nuk guxon:

- › të ketë në dispozicion mjete buxhetore të Republikës së Maqedonisë së Veriut, mjete të buxheteve të komunave dhe Qytetit të Shkupit, fondeve publike, ndërmarrjeve publike, institucioneve publike ose të personave juridikë të cilët kanë në dispozicion kapital shtetëror, përveç nëse kjo ndryshe nuk është zgjidhur me ligj me të cilin rregullohet funksionimi i fushatave zgjedhore të partive politike;
- › të fillojë ndërtime me mjete buxhetore, me fonde publike, ndërmarrje publike dhe me persona të tjerë juridikë të cilët kanë në dispozicion kapital shtetëror, objekte të reja

121 Kodi Zgjedhor (teksti i konsoliduar), version jozyrtar i përgatitur nga Shërbimi Profesional i Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve, (Gazeta Zyrtare Nr. 40/06, 136/08, 148/08, 155/08, 163/08, 44/11, 51/11, 54/11, 142/12, 31/13, 34/13, 14/14, 30/14, 196/15, 35/16, 97/16, 99/16, 136/16, 142/16, 67 / 17, 125/17, 35/18, 99/18, 140/18, 208/18, 27/19, 98/19 dhe 42/20). Qasur në: https://drive.google.com/file/d/1FtLITHFCCRI3wc_80ndLxIT4FhTgLbSR/view (vizituar për herë të fundit: 27.02.2020)

infrastrukturore, siç janë rrugë, ujësjellës, linja të tensionit të lartë, kanalizime, fusha sportive dhe objekte të tjera ose objekte për veprimtari shoqërore-shkolla, kopshte dhe objekte të tjera, përveç nëse për këtë dedikim paraprakisht janë siguruar mjete nga buxheti, përkatësisht bëhet fjalë për realizimin e programit të miratuar në bazë të ligjit në vitin rrjedhës;

- › të bëjë pagesë të jashtëzakonshme të pagave, pensione, asistencës sociale ose pagesa të tjera dhe kompensime materiale me mjete buxhetore, ose me mjete të fondeve publike të cilat nuk janë pagesa të rregullta mujore, d.m.th. të gjitha transferimet dhe pagesa njëvjeçare ose transferime të njëfishta nga fondet buxhetore ose të fondeve publike;
- › të fillohet një procedurë për punësimin e personave të rinj ose një procedurë për ndërprerjen e punësimit në institucionet shtetërore dhe publike, dhe procedurat e filluara janë lënë në pritje, përveç në rastet e çështjeve urgjente dhe urgjente;
- › të tjetërsojë kapital shtetëror;
- › të nënshkruajë marrëveshje kolektive, si dhe kufizime të tjera konform Kodit Zgjedhor.

Nëse ndonjë ministër ose zëvendësministër ose funksionar i cili udhëheq me organ i shkel këto rregulla atëherë do t'i shqiptohet gjobë në shumë prej 1.000 do 2.000 euro në kundërvlerë me denarë, ndërsa vet tentativa dhe veprimi në kundërshtim me këto rregulla ndëshkohet sipas dispozitave të Kodit Penal.

Nëse dikush nga kandidatët për deputet është pjesëtar i forcave të armatosura të Republikës së Maqedonisë së Veriut, i pjesës së uniformuar të policisë, të personave të autorizuar zyrtarë të Ministrisë së Punëve të Brendshme, Ministrisë së Mbrojtjes ose Agjencisë për Zbulim, nga dita kur do të verifikohet kandidatura e tij, marrëdhënia e punës do t'i pezullohet dhe ai person nuk guxon të marrë pjesë në fushatën zgjedhore me uniformë zyrtare.

Në mënyrë plotësuese, në periudhën kohore prej 20 ditësh, para fillimit të fushatës zgjedhore deri në përfundimin e zgjedhjes së deputetëve dhe zgjedhjes së Qeverisë, nuk mund të paguhet subvencione të cilat nuk janë pagesa të rregullta mujore, të organizohen ngjarje publike me rastin e fillimit të ndërtimit ose lëshimit në përdorim të objekteve me mjete nga Buxheti ose nga fondet publike, ose me mjete të ndërmarrjeve publike ose të personave të tjerë juridikë që kanë në dispozicion kapital shtetëror, në pjesën e infrastrukturës siç janë: rrugë, ujësjellës, linja të tensionit të lartë, kanalizime, fusha sporti dhe objekte të tjera ose objekte për veprimtari shoqërore-shkolla, kopshte dhe objekte të tjera. Nga dita e miratimit të vendimit për shpalljen e zgjedhjeve, deri në përfundimin e zgjedhjeve zgjedhjen e deputetëve në Kuvend dhe zgjedhjes së Qeverisë, Ministria e Financave e ka për detyrë të gjitha pagesat buxhetore, përveç pagave të rregullta, pensione dhe shpenzimeve komunale, t'i publikojë në ueb faqen e saj, në një bazë të veçantë për shpenzimet buxhetore gjatë periudhës zgjedhore. Ministria e ka për detyrë, dy javë pas shpalljes së zgjedhjeve, të paraqes raport parazgjedhor financiar, në të cilin

do të përfshihet pasqyra e të gjitha të ardhurave dhe shpenzimeve të planifikuara dhe të realizuara nga Buxheti sipas zërave, në periudhën nga fillimi i vitit fiskal deri në ditën e paraqitjes së raportit, i cili publikohet në ueb faqen e saj.

Fushata zgjedhore¹²²

Fushata zgjedhore është prezantim publik i kandidatëve dhe programeve të tyre e tyre në periudhën parazgjedhore për zgjedhje të caktuara. Fushata zgjedhore për zgjedhjet e parakohshme parlamentare fillon 20 ditë para ditës së zgjedhjeve, përkatësisht 24 qershor në ora 00:00 dhe përfundon më 12 korrik në ora 24:00 Fushata zgjedhore për një rivotim të mundshëm përfundon më 26 korrik në orën 24:00.¹²³ Dita para mbajtjes së zgjedhjeve, përkatësisht data 14 korrik është ditë e heshtjes parazgjedhore kur kandidatët nuk guxojnë të zhvillojnë fushatë zgjedhore, ndërsa mediat publike nuk guxojnë të bëjnë prezantim zgjedhor të pjesëmarrësve në procesin zgjedhor.

Organizatorët e fushatës zgjedhore, më herët 48 orë pas shpalljes së zgjedhjeve dhe më së voni 48 orë pas verifikimit të listave të kandidatëve, duhet të hapin llogari të veçantë bankare dhe vetëm përmes saj mund të financohet fushata dhe nuk mund të shfrytëzohet për dedikime të tjera. Së këtejmi, fushata mund të financohet edhe nga pagesa nga mjete nga llogaria e rregullt e partisë politike, anëtarësisë së partive politike dhe nga donacionet të cilat nuk mund të jenë më të larta se 3.000 euro për persona fizikë dhe 30.000 euro për persona juridikë dhe kreditë e partisë politike të destinuar për fushatë zgjedhore. Fushata mund të financohet me para, sende dhe shërbime, vlera e të cilave nuk guxon t'i tejkalojë këto shuma. Nëse lartësia e donacionit është më e madhe nga shuma e lejuar, pjesëmarrësi në fushatën zgjedhore e ka për detyrë që, në afat prej pesë ditësh nga dita e pranimit të donacionit, dallimin ndërmjet vlerës së lejuar dhe të donuar ta bartë në Buxhetin e Republikës së Maqedonisë së Veriut. Pjesëmarrësit e fushatës zgjedhore kanë të drejtë të shpenzojnë më së shumti deri më 110 denarë për një zgjedhës të regjistruar në njësinë zgjedhore për të cilën ka paraqitur listë të kandidatëve.

Fushatat zgjedhore nuk mund të financohen me fonde nga buxhetet e komunave dhe qytetit të Shkupit, fonde nga ndërmarrjet publike dhe institucionet, fondet nga shoqatat

122 Kodi zgjedhor (teksti i konsoliduar), versioni jozyrtar i përgatitur nga shërbimi profesioanl i Komisionit shtetëror të zgjedhjeve, (Gazeta zyrtare nr. 40/06, 136/08, 148/08, 155/08, 163/08, 44/11, 51/11, 54/11, 142/12, 31/13, 34/13, 14/14, 30/14, 196/15, 35/16, 97/16, 99/16, 136/16, 142/16, 67/17, 125/17, 35/18, 99/18, 140/18, 208/18, 27/19, 98/19 и 42/20). Qasje në: https://drive.google.com/file/d/1FtLITHFCCRi3wc_80ndLxIT4FhTgLbSR/view (vizita e fundit : 27.02.2020)

123 Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve, orari i rishikuar për vazhdimin e aktiviteteve zgjedhore për kryerjen e zgjedhjeve të parakohshme për Anëtarët e Asamblesë së Republikës së Maqedonisë së Veriut 15 korrik 2020. Qasur në: https://drive.google.com/file/d/12jLncBTb27po4XDickDpxK1eW4dD_H7y/view (vizituar për herë të fundit: 18 qershor 2020)

qytetare, komunitetet fetare, grupet dhe fondacionet fetare, fondet nga qeveritë e huaja dhe institucionet ndërkombëtare, organet dhe organizatat. për vendet e huaja dhe entitetet e tjera të huaja, si dhe fondet nga ndërmarrjet me kapital të përzier, ku mbizotërojnë kapitali i huaj, por edhe nga burime të paidentifikuara. Radiodifuzerët, mediat e shkruara dhe mediat elektronike (portalet e internetit), si dhe personat e tyre të ndërlidhur nuk guxojnë të financojnë ose t'u dhurojnë partive politike dhe kandidatëve të pavarur, përfshirë edhe fushata. Së këtejmi, si persona të ndërlidhur konsiderohen anëtarët e familjes, të familjes së bashkëshortit - bashkëshortes ose shokut jashtë martesor, personat të cilët kanë hise në pronësi, personat të cilët marrin pjesë në menaxhim, personat të cilët një periudhë të gjatë kohore me marketing ose me kontratë tjetër realizojnë më shumë se 30 % nga të ardhurat e reklamimit, teleshopingut dhe sponsorimit¹²⁴.

Në rast se kandidatura nuk realizohet, organizatorët e fushatës zgjedhore e kanë për detyrë donacionet e pashpenzuara në afat prej 60 ditësh tua kthejnë donatorëve. Pjesëmarrësi në fushatën zgjedhore është i detyruar të paraqesë menjëherë një raport financiar për fondet e mbledhura dhe të shpenzuara në fushatë, brenda 90 ditëve nga dita e shpalljes së rezultateve përfundimtare të zgjedhjeve. Me qëllim të kufizimit të mjeteve që shpenzohen në fushatat zgjedhore, si dhe të zvogëlohet korrupsioni në medie, u miratuan ndryshimet dhe plotësimet e Kodit zgjedhor¹²⁵. Këto ndryshime shfuqizuan të drejtën e kompensimit monetar nga buxheti i shtetit për kandidatët e zgjedhur për deputetë ose të gjithë ata që fituan të paktën 1.5% të votave të hedhura në zonat elektorale. Para heqjes së saj, kjo tarifë ishte 15 denarë nga vota e fituar. Për më tepër, ndryshimet parashikojnë që detyrimet financiare të bëra nga transmetuesit, media e shtypur dhe elektronike në lidhje me publikimin e reklamimit të paguar politik të pjesëmarrësve të fushatës zgjedhore, të mbulohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut¹²⁶.

Si pjesë të ndryshimeve ligjore të inkorporuara me Marrëveshjen e Përzihos, nga dita e shpalljes së zgjedhjeve dhe deri në përfundimin e tyre, radiodifuzerët, mediat e shkruara dhe mediat elektronike (portalet e internetit) nuk guxojnë të publikojnë reklama të financuara nga buxheti i shtetit, nga buxhetet e komunave dhe të Qytetit të Shkupit dhe të gjithë personat e tjerë të cilëve me ligj u është besuar ushtrimi i autorizimeve publike.

124 Shprehja "persona të lidhur" saktësisht përcaktohet me Ligjin për shërbime mediatike audio dhe audiovizuale, Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë, nr. 184 e 26 dhjetorit 2013. Qasur në: <http://www.slvesnik.com.mk/Issues/b063254742a44129b8dfe1221762ddb4.pdf> (vizituar për herë të fundit: 27 shkurt 2020)

125 Nezavisen vesnik, *Partitë e mëdha do të fitojnë para në miliona euro në sezon*. Qasur në: <https://nezavisen.mk/golemite-partii-kje-keshiraat-milion-evra-po-sezona/> (vizituar për herë të fundit: 13 Mars 2020)

126 Ndryshimet dhe plotësimet në mbulimin e angazhimeve financiare të bëra për mediet, në lidhje me publikimin e reklamimit të paguar politik të pjesëmarrësve në fushatë nga buxheti i shtetit, janë shpjeguar më në detaje në seksionin "Roli i mediave publike" të këtij manuali

Nëse gjatë prezantimeve publike ose raportimeve publike cenohet të drejtat e disa kandidatëve, të njëjtit kanë të drejtë menjëherë të ngrenë procedurë gjyqësore për mbrojtjen e të drejtave të tyre. Për padi të këtillë gjykata kompetente themelore vendos në afate urgjente, ndërsa vendimi publikohet në mediat publike.

Roli i mediave publike¹²⁷

Gjatë fushatës mediat private, duke i përfshirë edhe mediat elektronike (portalet e internetit) dhe servis radiodifuziv publik e kanë për detyrë të mundësojnë qasje të barabartë për prezantimin e programeve zgjedhore dhe të kandidatëve në mënyrë të drejtë, të paanshme dhe të balancuar. Agjencia për Shërbime Mediatike Audio dhe Audiovizive (ASHMAA)¹²⁸ e ka për detyrë ta monitoroj prezantimin zgjedhor të partive dhe kandidatëve dhe shërbimin programor të radiodifuzerëve, nga dita e shpalljes së zgjedhjeve deri në përfundimin e votimit në ditën e mbajtjes së zgjedhjeve. Në rast të cenimit të parimit të qasjes së barabartë, Agjencia e ka për detyrë të ngre procedurë për kundërvajtje kundër medias përgjegjëse.

Redaktorë, gazetarë, udhëheqës të programeve dhe prezantues, të angazhuar në përgatitjen e programeve të radiodifuzerëve nuk guxojnë të marrin pjesë në aktivitete parazgjedhore të partive politike, koalicioneve, grupeve të zgjedhësve dhe përfaqësuesve të tyre, përkatësisht të pjesëmarrësve në fushatën zgjedhore gjatë procesit zgjedhor. Nëse vendosin të marrin pjesë në aktivitete të kësaj natyre, angazhimi i tyre në programet e radiodifuzerëve iu pezullohet nga dita e shpalljes deri në përfundimin e zgjedhjeve. Difuzeri publik, Radiotelevizioni Maqedonas (RTVM), e ka për detyrë pa kompensim t'i njoftojë qytetarët për mënyrën dhe teknikën e votimit, si dhe për çështje të tjera që kanë të bëjnë me procesin zgjedhor. RTVM duhet të sigurojë qasje të balancuar në programin informativ. Me ndryshimet e Kodit Zgjedhor sipas Marrëveshjes nga Përzihino, kjo nënkupton se 30 % e programit duhet t'i referohet ngjarjeve nga vendi dhe bota, 30 % aktiviteteve të partive të përfaqësuara në pushtet, 30 % të kohës për aktivitetet e partive në opozitë dhe 10 % të kohës për aktivitetet e partive politike jashtëparlamentare dhe për kandidatët e pavarur.

Gjatë kohës së fushatës zgjedhore RTVM e ka për detyrë të transmetojë prezantim politik falas pjesëmarrësve në procesin zgjedhor në përputhje me parimin e balancit, përkatësisht proporcionalitetit sipas numrit të listave të verifikuara të kandidatëve për deputetë, ndërsa Kanali i Kuvendit duhet të sigurojë prezantim politik falas në kohëzgjatje

127 Kodi Zgjedhor (teksti i konsoliduar), version jozyrtar i përgatitur nga Zyra e Ekspertëve të Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve, (Gazeta Zyrtare Nr. 40/06, 136/08, 148/08, 155/08, 163/08, 44/11, 51/11, 54/11, 142/12, 31/13, 34/13, 14/14, 30/14, 196/15, 35/16, 97/16, 99/16, 136/16, 142/16, 67/17, 125/17, 35/18, 99/18, 140/18, 208/18, 27/19, 98/19 и 42/20). Qasje në: https://drive.google.com/file/d/1FtLITHFCCRI3wc_80ndLxIT4FhTgLbSR/view (vizita e fundit: 27.02.2020)

128 Më parë kompetent ishte Këshilli i Radiodifuzionit, i cili u riemërua në Agjencinë Audio dhe Audiovizuale me Ligjin për Shërbimet e Mediave Audio dhe Audiovizuale. Shërbime për Media, Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë, 184/2013

prej tre orësh edhe për opozitën edhe për partitë në pushtet, në përputhje me rezultatet nga zgjedhjet e fundit parlamentare, dhe një orë për paraqitësit e listave të cilët nuk janë të përfaqësuar në Kuvend. Së këtejmi, prezantimi politik falas duhet të shënohet në mënyrë përkatëse dhe të dukshme si “prezantim politik falas” gjatë gjithë kohëzgjatjes së transmetimit. Për dallim nga RTVM, radiodifuzerët nuk guxojnë të transmetojnë prezantime politike falas nga dita e shpalljes së zgjedhjeve deri në përfundimin e tyre.

Nga dita e shpalljes së zgjedhjeve deri në fillimin e fushatës zgjedhore ndalohet reklamimi politik falas. Nga dita e njëjtë ndalohet edhe publikimi i reklamave të financuara nga buxheti shtetëror dhe komunal dhe nga buxheti i qytetit të Shkupit. Në periudhën e njëjtë, radiodifuzerët e kanë për detyrë ta incizojnë programin e tyre, ndërsa incizimet t’i ruajnë më së paku 30 ditë pas përfundimit të zgjedhjeve, me qëllim që t’ia dërgojnë ASHMAA nëse ajo i kërkon.

Mediet duhet të përcaktojnë çmimore ¹²⁹për reklamim politik brenda pesë ditëve nga shpallja e zgjedhjeve dhe ato ti bëjnë publike dhe të njëjtat nuk duhet të ndryshohen gjatë fushatës. Transmetuesit e mbuluar me zgjedhje mund të transmetojnë deri në nëntë minuta kohë shtesë në një transmetim në kohë reale të një programi të dedikuar ekskluzivisht për reklamën me pagesë politike, me dy partitë më të mëdha politike në zyrë dhe dy partitë më të mëdha politike në opozitë në zgjedhjet e fundit parlamentare. fitoi më së shumti vota, mund të ndahet me katër minuta, dhe për partitë politike parlamentare që nuk kanë një grup parlamentar dhe për partitë politike joparlamentare ose kandidatët mund të lejohen të ndahen pas një minute. Kur ka një interes për t’u bashkuar me blloqet për kohën shtesë për të reklamuar një parti politike në dy orë të njëpasnjëshme në kohë reale, media duhet të sigurojë përfaqësim alternative të partive politike nga qeveria dhe opozita për dy orë.

Me ndryshimet në Kodin Zgjedhor, shpenzimet për reklamën e publikuar të paguar politike i paguan Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve, bazuar në faturën e paraqitur nga transmetuesit, media e shtypur dhe media elektronike (portalet e internetit). Përveç faturës, duhet të dorëzohet edhe Kontrata, plani mediatik i pjesëmarrësit të fushatës zgjedhore dhe raporti për shërbimet e ofruara nga transmetuesit, media e shkruar dhe media elektronike (portalet në Internet). Fatura dhe dokumentet e bashkangjitura duhet të dorëzohen brenda 30 ditëve nga përfundimi i zgjedhjeve.

Fondet për reklamim të paguar politik janë siguruar nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe ato nuk mund të kalojnë shumë prej 2 eurosh në kundërvlerë të denarëve (pa TVSH) për votuesin e regjistruar nga votuesit e regjistruar në total. Shumica e 45% e këtyre fondeve mund të përdoren nga dy partitë më të mëdha politike në pozicionin që fituan më shumë vota në zgjedhjet e fundit parlamentare, dhe 45% më

129 Lista e çmimeve të mediave për reklamat politike të paguara të pjesëmarrësve në procesin zgjedhor për zgjedhjet parlamentare të 15 korrik 2020 janë në dispozicion në faqen e internetit të AVMS. Qasur në: <https://avmu.mk/сште-материјали-поврзани-со-изборното/> (vizituar për herë të fundit: 13 Mars 2020)

i madh i fondeve mund të përdoren nga dy partitë më të mëdha opozitare në zgjedhjet e fundit. Deputetët fituan më shumë vota. Fondet e mbetura, por deri në një maksimum 10%, mund të përdoren nga partitë politike në Parlament që nuk kanë fituar deputetë të mjaftueshëm për të formuar grupin për partitë politike jo-parlamentare ose kandidatët në zgjedhjet e fundit parlamentare.

Shuma që mund të paguhet për një media elektronike (portal interneti) dhe media të shtypur nga një pjesëmarrës në procesin zgjedhor nuk mund të jetë më e madhe se 15,000 (pesëmbëdhjetë mijë) euro në vlerë kundërvlerë denar (pa TVSH). Shuma totale që një pjesëmarrës mund të shpenzojë për prezantimin mediatik të të gjitha mediave elektronike (portalet në internet) dhe mediave të shkruara nuk mund të mbulojë më shumë se 25% të fondeve të alokuara për reklama politike të paguara.

Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve paguan shpenzimet për reklamën e publikuar të paguar të transmetuesve, mediave të shtypura dhe mediave elektronike (portalet) në ditën e 12 të fushatës zgjedhore dhe jo më gjatë se 90 ditë nga dita e përfundimit të fushatës zgjedhore.

Rezultatet e sondazhit të opinionit publik në lidhje me kandidatët nuk guxon të publikohet përmes mediave publike gjatë 5 ditëve të fundit para ditës së caktuar për mbajtjen e zgjedhjeve. Gjatë publikimit të rezultateve nga sondazhi i opinionit publik, lidhur me pjesëmarrësit në procesin zgjedhor, mediat e kanë për detyrë t'i theksojnë të dhënat për emrin e porositesit i cili e ka kërkuar dhe paguar sondazhin, emërtimin e institucionit që e ka realizuar sondazhin, metodologjinë e aplikuar, madhësinë dhe strukturën e modelit të sondazhit dhe periudhën brenda së cilës është zbatuar sondazhi. Rezultatet e sondazhit të opinionit publik, të zbatuar në ditën e zgjedhjeve nuk guxon të publikohen para orës 21:00¹³⁰, përkatësisht para mbylljes së vendeve të votimit.

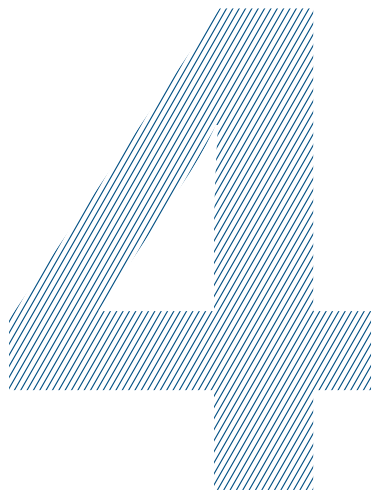
130 Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve, orari i rishikuar për vazhdimin e aktiviteteve zgjedhore për kryerjen e zgjedhjeve të parakohshme për Anëtarët e Asamblesë së Republikës së Maqedonisë Veriore 15 korrik 2020. Qasur në: https://drive.google.com/file/d/12jLncBTb27po4XDlckDpxK1eW4dD_H7y/view (vizituar për herë të fundit: 18 qershor 2020)

Vëzhgimi i zgjedhjeve¹³¹

Vëzhguesit e akredituar kanë të drejtë të vëzhgojnë zgjedhjet, me autorizimin që lëshohet nga KSHZ-ja. Vëzhguesit mund të akreditohen nga OShC-të vendase dhe të huaja të regjistruara të paktën një vit para zgjedhjeve dhe të përfshijnë parimin e mbrojtjes së të drejtave të njeriut në statutin e tyre. Përfaqësuesit e vendeve të huaja gjithashtu mund të vëzhgojnë zgjedhjet. Përfaqësuesit e autorizuar të paraqitësve të listës kanë të drejtë të emërojnë përfaqësuesin e tyre i cili do të monitorojë punën e organeve zgjedhore.

131 KAS, IDSCS, Manuali i Zgjedhjeve Presidenciale në Republikën e Maqedonisë Veriore 2019, Ndryshimi i Dytë. Në dispozicion në: http://izbornaarhiva.mk/dokumentacija/priracnici/Belegexemplar_2019_The_Republic_of_Macedonia_s_2019_Presidential_Elections_Handbook_ALB.pdf (vizitoi e fundit: 27 shkurt 2020)

4

**Njësitë
zgjedhore**

Njësitë zgjedhore

Zgjedhjet e parakohshme parlamentare në na 15 korrik vitin 2020 do të organizohen në nivelin e 6 njësive zgjedhore (NJZ) në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut. Pak para zgjedhjeve parlamentare të vitit 2002 është miratuar Ligji për njësitë zgjedhore¹³², i cili ka themeluar 6 NJZ, me të cilat territori i vendit është i ndarë në njësi zgjedhore me numër të përafërt të votuesve të regjistruar. Sipas ndryshimeve të Kodit Zgjedhor nga viti 2016¹³³, numri i votuesve në një NJZ mund të ndryshojë nga minus 5 në plus 5 përqind në krahasim me numrin mesatar të votuesve, që është rreth 292,000 për një njësi zgjedhore. Në secilën nga këto 6 NJZ, 20 deputetë zgjidhen sipas parimit proporcional, d.m.th. 120 nga gjithsej 123 deputetë.

Para zgjedhjeve të parakohshme parlamentare në vitin 2011 u bënë ndryshime në Kodin zgjedhor¹³⁴, me të cilin për herë të parë qytetarët e Maqedonisë jashtë vendit u jepet mundësia të votojnë. Votimi jashtë vendit u zhvillua në njësi zgjedhore me sistem të shumicës. Njësia 7 përfshinte Evropën dhe Afrikën, njësia 8 përfshin Amerikën e Veriut dhe Latine, dhe njësia 9 përfshin Azinë dhe Australinë. Me ndryshimet ligjore të realizuara me Marrëveshjen e Përzhinës, u prezantua vetëm një njësi zgjedhore për vendet e huaja, d.m.th njësia 7 për Evropën, Afrikën, Amerikën e Veriut, Amerikën e Jugut, Australinë dhe Azinë, ku sipas modelit proporcional, zgjidhen tre deputetë.¹³⁵ Qytetarët e Maqedonisë jashtë vendit votojnë në përfaqësitë diplomatike dhe konsullore (PDK) dhe në zyrat konsullore të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Numri i vendvotimeve në vend për këto zgjedhje të parakohshme parlamentare në vitin 2020 është 3,480. Në zgjedhjet e parakohshme parlamentare në vitin 2016 numri i vendvotimeve ishte 3.524, ose 504 më shumë vendvotime sesa në zgjedhjet e mëparshme në 2011. Në një vendvotim nuk mund të votojnë më shumë se 1.000 votues.

132 Ligji për njësitë zgjedhore për zgjedhjen e anëtarëve të Kuvendit të Republikës së Maqedonisë, "Gazeta Zyrtare", nr. 43, datë 26 qershor 2002. Qasur në: <http://www.slvesnik.com.mk/Issues/D8BCA0533D35554CA3F003112BB47F1B.pdf> (e fundit e vizituar: 18 qershor 2020)

133 Kodi Zgjedhor (draft teksti i konsoliduar), version jozyrtar i përgatitur nga Shërbimi Profesional i Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve ("Gazeta Zyrtare", nr. 40/06, 136/08, 148/08, 155/08, 163/08, 44/11, 51/11, 54/11, 142/12, 31/13, 34/13, 14/14, 30/14, 196/15, 35/16, 97/16, 99/16 136/16, 142/16, 67/17, 125/17, 35/18, 99/18, 140/18, 208/18, 27/19, 98/19 dhe 42/20). Qasur në: https://drive.google.com/file/d/1FtLITHFCCRI3wc_80ndLxIT4FhTglbSR/view/ (vizituar për herë të fundit: 18 qershor 2020)

134 Kodi Zgjedhor (teksti i konsoliduar), "Gazeta Zyrtare", Nr. 54, datë 14 Prill 2011. Qasje në: <http://www.slvesnik.com.mk/Issues/D8BCA0533D35554CA3F003112BB47F1B.pdf> (vizituar për herë të fundit: 3 nëntor 2016)

135 Kodi Zgjedhor (teksti i konsoliduar), version jozyrtar i përgatitur nga Shërbimi Profesional i Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve, ("Gazeta Zyrtare", Nr. 40/06, 136/08, 148/08, 155/08, 163/08, 44/11, 51/11, 54/11, 142/12, 31/13, 34/13, 14/14, 30/14, 196/15, 35/16, 97/16 dhe 99/16). Qasur në: <http://www.sec.mk/izboren-zakonik/> (vizita e fundit: 7 tetor 2016); Ligji për ndryshimin dhe plotësimin e Kodit Zgjedhor Nr. 142 nga 1 gusht 2016. Qasje në: http://www.avmu.mk/images/Zakon_za_izmenuvanje_i_dopolnuvanje_na_izborniot_zakonik_28_juli_2016.pdf (vizituar për herë të fundit: 7 tetor 2016)

Në shkurt të vitit 2020, në pritje të zgjedhjeve të parakohshme parlamentare, u miratuan ndryshime shtesë sipas Kodit Zgjedhor, i cili ndërhyr në NJZ në territorin e vendit. Në përputhje me ndryshimet e reja, dy zonat elektorale u riorganizuan - NJZ 5 dhe NJZ 6. Me fjalë të tjera, Komuna e Dibrës me 16 vendvotime dhe Komuna e Mavrovës dhe Rostusha

Njësitë zgjedhore

me 30 vendvotime nga NJZ 5 kaluan brenda kufijve të NJZ 6.¹³⁶ Ky riorganizim i njësive zgjedhore u bë në bazë të rekomandimeve që një njësi zgjedhore nuk duhet të ndryshojë në numrin e votuesve nga elektorati fqinj më shumë se kufiri + -5%.¹³⁷

NJZ 1 mbulon një pjesë të kryeqytetit Shkupit dhe një pjesë të pjesëve qendrore të vendit, përkatësisht komunat e Shkupit të Aerodromit, Karposhit, Kisela Voda, Qendër, pjesë e komunës së Çairit, Sarajit, Sopsishte, Makedonski Brod dhe Studeniçan. Sipas përkatësisë etnike të popullsisë, shumica e votuesve janë maqedonas etnikë. Në zgjedhjet e fundit parlamentare në vitin 2016, në këtë zonë zgjedhore u regjistruan 295,858 votues, të shpërndarë në gjithsej 522 vendvotime. 217.823 votues ushtruan të drejtën e tyre të votës, ose 73.62%, gjë që rezultoi në shpërndarjen e mëposhtme të mandateve në elektoratin: VMRO-DPMNE - 8 mandate, BDI - 1 mandat, LSDM - 10 mandate, Lëvizja Besa - 1 mandat.

136 Kodi Zgjedhor (draft teksti i konsoliduar), version jozyrtar i përgatitur nga Shërbimi Profesional i Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve ("Gazeta Zyrtare", nr. 40/06, 136/08, 148/08, 155/08, 163/08, 44/11, 51/11, 54/11, 142/12, 31/13, 34/13, 14/14, 30/14, 196/15, 35/16, 97/16, 99/16 136/16, 142/16 , 67/17, 125/17, 35/18, 99/18, 140/18, 208/18, 27/19, 98/19 dhe 42/20). Qasur në: https://drive.google.com/file/d/1FtLITHFCCRi3wc_80ndLxIT4FhTgLSR/view/ (vizituar për herë të fundit: 18 qershor 2020)

137 "Kodi Zgjedhor, do të korrigjohen dy nga gjashtë njësitë zgjedhore." Alsat M, 14 shkurt 2020. Qasje në: <https://alsat-m.tv/mk/%> (vizituar për herë të fundit: 28 Mars 2020)

NJZ 2 gjithashtu mbulon një pjesë të Shkupit dhe një pjesë të pjesës veriore të vendit me një përbërje të ekuilibruar të popullatës, maqedonas etnike, shqiptarë, serbët dhe romët janë gjithashtu të përfaqësuar. Kjo NJZ përfshin komunat e Shkupit Butel, Gazi Baba, Gjorçe Petrov, pjesë e komunës së Çairit, Shuto Orizarë, Haraçinçë, një pjesë të Kumanovës, Likovës, një pjesë të Staro Nagoriçane dhe Çuçer Sandevë. Në NJZ 2 në 2016, sipas Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve, kishte 306.471 votues, nga të cilët 203.923 (66.54%) shkuan në votime në një total prej 504 vendvotimesh në territorin e elektoratit. Në BE 2 në zgjedhjet e vitit 2016, VMRO-DPMNE fitoi 9 vende, BDI fitoi 2 vende, LSDM fitoi 8 vende dhe 1 vend u fitua nga Lëvizja Besa.

NJZ 3 përfshin pjesë të pjesëve qendrore, lindore dhe verilindore të vendit. Kjo njësi zgjedhore mbulon komunat e Berovës, Velesit, Vinicës, Gradskos, Delçevës, Zelenikovës, Zrnovcit, Ilindenit, Karbincit, Koçanit, Kratovës, Kriva Palanka, pjesë e Kumanovës, Lozovës, Makedonska Kamenica, Petrovec, Pehchevo, Probishtipit, Rankovcës, pjesë të Staro Nagorichane, Çaska, Cheshinovo - Obleshevo dhe Shtipit. Popullata e etnisë maqedonase është mbizotëruese. Sipas të dhënave zyrtare të Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve, 280.727 votues janë regjistruar në këtë zonë zgjedhore, duke ushtruar të drejtën e tyre të votës në 682 vendvotime. Pjesëmarrja në këto zgjedhje në Njësinë Zgjedhore 3 ishte 72.74%, d.m.th 204.119 votues, meqë VMRO-DPMNE fitoi shumicën e vendeve - 11, pasuar nga LSDM-ja me 9 vende. Partitë e tjera politike në zgjedhjet parlamentare 2016 nuk fituan vende në këtë elektorat.

NJZ 4 mbulon territorin e rajonit juglindor të vendit. Kjo NJZ përfshin një pjesë të qytetit të Manastirit, Bogdanci, Bosilevë, Vallandovë, Vasilevë, Gjevgjeli, Demir Kapi, Dojran, Kavadarci, Konçe, pjesë e Krivogashtanit, Mogila, Negotinë, Novaci, Novo Selë, Prilep, Radovich, Rosoman dhe Strumicë. Në këtë pjesë, popullsia e përkatësisë etnike maqedonase është mbizotëruese. NJZ 4 ka 599 vendvotime ku gjithsej 211.897 njerëz ushtruan të drejtën e tyre të votimit, ose 75% të gjithsej 282.537 votuesve të regjistruar. Kjo pjesëmarrje siguroi 10 vende për VMRO-DPMNE dhe LSDM.

NJZ 5 mbulon territorin e pjesës jugperëndimore të vendit. Përfshinë një pjesë të qytetit të Manastirit, Vevçanit, një pjesë të Dibrës, Debarcës, Demir Hisarit, Dolnenit, një pjesë të Kërçovës, një pjesë të Krivogashtanit, Krushevës, Ohrit, Plasnicës, Resenit, Strugës dhe Centar Zhupës. Shumica e popullsisë është e përkatësisë etnike maqedonase, por një pjesë e konsiderueshme janë edhe votuesit nga bashkësia etnike shqiptare. Në zgjedhjet e fundit parlamentare në vitin 2016 në NJZ 5, 290.433 votues u regjistruan për të votuar në 655 vendvotime. Në zgjedhjet parlamentare të vitit 2016, pjesëmarrja ishte 64.67%, dhe mandatet u fituan nga koalicioni i VMRO-DPMNE - 9, LSDM - 9, BDI - 1 dhe Aleanca për Shqiptarët - 1.

NJZ 6 mbulon territorin e pjesës veriperëndimore të vendit. Këto përfshijnë Bogovinën, Brvenicën, Vrapçishtin, Gostivarin, pjesë të Dibrës, Zhelinë, Jegunovcë, një pjesë të Kërçovës, Mavrovës dhe Rostushës, Tearca dhe Tetova. Nga kjo pjesë, mbizotëron popullsia e përkatësisë etnike shqiptare. Në zgjedhjet e fundit parlamentare në vitin 2016 në BE 6, 307.817 votues u regjistruan për të votuar në 516 vendvotime, dhe pjesëmarrja ishte 51.32%. Në zgjedhjet parlamentare të vitit 2016 në këtë BE, BDI fitoi shumicën e mandateve - 6, PDSH ishte në vendin e dytë me 2, pastaj koalicioni i VMRO-DPMNE - 4, koalicioni i LSDM-së fitoi 3 mandate, dhe Lëvizja BESA dhe Aleanca e Shqiptarëve fituan nga 2 mandate.

NJZ 7 përfshin të gjithë shtetasit maqedonas që jetojnë ose jetojnë përkohësisht jashtë vendit, dmth në vendet e Evropës, Afrikës, Amerikës së Veriut, Amerikës së Jugut, Australisë dhe Azisë. NJZ 7 tani mbulon të gjithë qytetarët e Maqedonisë jashtë vendit të cilët, sipas modelit proporcional, mund të zgjedhin 3 deputetë. Mandatet shpërndahen sipas formulës së Dontit. Për të qenë në gjendje të votojnë jashtë vendit, qytetarët e Republikës së Maqedonisë së Veriut që janë duke punuar përkohësisht ose duke qëndruar jashtë vendit me vendbanimin e fundit të regjistruar në vend para zgjedhjeve duhet të aplikojnë në zyrën përkatëse PDK / konsullore. Duke vepruar kështu, ata futen në një fragment të veçantë nga Lista e Votuesve. Regjistrimi mund të bëhet duke paraqitur një kërkesë që duhet të nënshkruhet ose dërgohet personalisht me postë elektronike. Numri i qendrave të votimit jashtë vendit është subjekt i ndryshimit, dhe qendra e votimit nuk do të caktohet për Zyrën e PDK / Konsullore, ku më pak se 10 votues do të regjistrohen për të votuar.

Në zgjedhjet e fundit parlamentare në vitin 2016 në NJZ 7, janë regjistruar 20.573 votues të cilët kishin mundësinë të votojnë në 46 vendvotime në ZQK ose në zyrat konsullore, pjesëmarrja ishte 40.01%. Në përputhje me këto rezultate, në zgjedhjet parlamentare të vitit 2016 nuk kishte deputetë nga NJZ 7.

5

**Pasqyrë e pjesëmarrësve në
zgjedhjet e parakohshme
parlamentare 2020**

Pasqyrë e pjesëmarrësve në zgjedhjet e parakohshme parlamentare 2020

Në përputhje me Orarin e afateve për kryerjen e aktiviteteve zgjedhore për zhvillimin e zgjedhjeve të parakohshme parlamentare të miratuara nga KSHZ-ja, deri në afatin e datës 12 mars 2020 gjithsej 15 parti politike dhe koalicione paraqitën listat e kandidatëve për zgjedhjen e deputetëve. Pas shqyrtimit të aplikacioneve, KSHZ vendosi të pranojë 15 aplikime. Kjo do të thotë që në këto zgjedhje 1 806 336 qytetarë me të drejtë vote do të kenë mundësinë të votojnë për 15 subjekte politike, pra 12 parti politike dhe tre koalicione me 78 lista të kandidatëve, që është 20 lista më shumë krahasuar me 58 listat e kandidatëve të paraqitur për zgjedhjet parlamentare të vitit 2016.

Pasqyra e listave të paraqitura të kandidatëve për gjashtë njësitë zgjedhore

Numri rendor	Partia/ koalicioni	NJZ 1	NJZ 2	NJZ 3	NJZ 4	NJZ 5	NJZ 6
1	Partia demokratike shqiptare	✓	✓	✓	✗	✓	✓
2	Partia politike Demokratët	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3	Koalicioni Mundemi (Mozheme)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4	Partia Politike Levica (E majta)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5	Aleanca për shqiptarët dhe Alternativa	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6	Partia politike Glas za Makedonija (Vota për Maqedoninë)	✓	✓	✓	✓	✓	✗
7	Unioni qytetar demokratik – GDU	✓	✓	✓	✓	✓	✗
8	Integra-partia konzervative maqedonase	✓	✓	✓	✓	✓	✓
9	Bashkimi demokratik për integrim	✓	✓	✓	✓	✓	✓
10	Unioni socialdemokratik Shkup	✓	✓	✓	✓	✓	✗
11	Maqedonia unike	✓	✓	✓	✓	✓	✓
12	MORO – Partia e punëtorëve	✓	✓	✓	✓	✓	✓
13	Partia popullore e romëve	✗	✓	✗	✗	✗	✗
14	VMRO-DPMNE dhe koalicioni „Ripërtirja e Maqedonisë	✓	✓	✓	✓	✓	✓
15	Partia yte	✓	✓	✗	✗	✓	✗

Në NJZ 7 për diasporën, gjithsej 6096 qytetarë do të ushtrojnë të drejtën e tyre të votës.¹³⁸ Nga gjithsej 7535 aplikime për votim në PDK-të (Përfaqësitë diplomatike-konsullare) u aprovuan aplikimet e 6096 qytetarëve. Meqenëse numri i kërkesave të pranuar është më i ulët se numri i votave me të cilat është zgjedhur një Anëtar i Parlamentit që nga zgjedhjet e vitit 2016, u vendos që në PDK nuk do të votojë në listat e paraqitura të kandidatëve për deputetë të NJZ 7. Qytetarët do të jenë në gjendje ta ushtrojnë të drejtën e tyre të votës nëse votojnë në qendrat e votimit në Republikën e Maqedonisë së Veriut.¹³⁹

Manuali do të përfshijë të gjitha partitë politike, koalicionet dhe listat e kandidatëve që marrin pjesë në zgjedhjet e parakohshme parlamentare. Tre partitë më të mëdha parlamentare, VMRO-DPMNE, LSDM dhe BDI,¹⁴⁰ do të paraqiten më në detaje. Rendi i partive dhe koalicioneve të tjera është sipas listave të kandidatëve për zgjedhjet e parakohshme parlamentare në vitin 2020.¹⁴¹

Partitë politike, koalicionet dhe bartësit e listave të kandidatëve¹⁴²

VMRO-DPMNE

VMRO-DPMNE është parti që e deklarohet si një parti popullore në të djathtë të qendrës, me një proviniençë ideologjike demokristiane. Që nga pavarësia, VMRO-DPMNE ka qenë një nga dy partitë më të mëdha të vendit. Ajo garoi pothuajse në të gjitha zgjedhjet parlamentare dhe lokale, me përjashtim të zgjedhjeve parlamentare të 1994, kur bojkotoi rrethin e dytë.¹⁴³

Në zgjedhjet e treta parlamentare të mbajtura në 1998 me 49 vende në një koalicion me Alternativën Demokratike, e cila fitoi 13 vende, dhe PPDSh-PDP (më vonë PDSH) me 11, dhe disa parti të tjera të vogla, VMRO-DPMNE formoi një qeveri për herë të parë. VMRO-DPMNE mbeti në pushtet deri në 2002, por gjatë konfliktit maj-nëntor 2001, u formua një qeveri e gjerë koalicioni, e

138 Njoftim në lidhje me aplikimet e paraqitura për votim në PDK. Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve, 14 Mars 2020. Qasje në: <https://drive.google.com/file/d/13h8ax3b7QhAolGHNMVVT4zp4ich4dpdNs/view> (vizituar për herë të fundit: 07 Prill 2020)

139 Vendim për mosvotim në PDK - 2020. Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve, 17 Mars 2020. Qasje në: https://drive.google.com/file/d/1YL_QqvQ03bXPdyJ9BF9I1BtKw_2cN5Ac/view (vizituar për herë të fundit: 07 Prill)

140 Orari i këtyre tre partive politike është sipas numrit të vendeve të fituara në zgjedhjet parlamentare 2016.

141 Lista e kandidatëve, Zgjedhje të parakohshme për Anëtarët e Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut, Prill 2020. Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve. Qasje në: <https://drive.google.com/file/d/1n61MT7PT5JmZpUqr2E9BoYNQNOWQzsbw/view> (vizituar për herë të fundit në 07 Prill 2020)

142 Logot e partive dhe biografitë dhe fotot e kandidatëve në listat e kandidatëve janë shkarkuar në faqet e internetit të partive përkatëse, institucioneve të caktuara publike dhe nga profilet zyrtare në Facebook të kandidatëve.

143 Doracak për Zgjedhjet Parlamentare në Republikën e Maqedonisë 2016 (botimi i dytë i plotësuar), Fondacioni Konrad Adenauer dhe Instituti Civicas për Demokraci - Shkup. Qasje në: http://izbornaarhiva.mk/dokumentacija/priracnici/Belegexemplar_2016_The_Republic_of_Macedonias_2016_Parliamentary_Elections_Handbook_ALB_version.pdf (vizita e fundit: 2 Prill 2020)

cila përfshinte ministrat e LSDM-së dhe PLD-së. Në 2002, VMRO-DPMNE, së bashku me partnerët e koalicionit fituan 33 vende parlamentare, humbi zgjedhjet dhe funksionuan si opozitë deri në 2006. Në vitin 2006, së bashku me koalicionin Për Maqedoni më të mirë, ajo fitoi përsëri zgjedhjet parlamentare, duke fituar gjithsej 45 vende dhe duke formuar një qeveri. Në këto zgjedhje, partia performoi për herë të parë me një program specifik dhe afate specifike, që ishte një risi në garat zgjedhore. Që atëherë, VMRO-DPMNE ka fituar katër cikle zgjedhore të njëpasnjëshme në zgjedhjet e parakohshme parlamentare të vitit 2008, 2011, 2014 dhe 2016. Në zgjedhjet e parakohshme parlamentare të vitit 2008, së bashku me koalicionin Për Maqedoni më të mirë, fituan rekord 63 vende. Në zgjedhjet e parakohshme parlamentare të vitit 2011, së bashku me koalicionin, partia fitoi gjithsej 56 vende. Në zgjedhjet e parakohshme parlamentare në 2014, VMRO-DPMNE kishte 52 deputetë në Kuvend, dhe së bashku me partnerët e koalicionit kishte 61 deputetë nga gjithsej 123 vende në Kuvend.¹⁴⁴ Në zgjedhjet e parakohshme parlamentare në vitin 2016, VMRO-DPMNE fitoi 51 vende. Përkundër faktit se VMRO-DPMNE fitoi numrin më të madh të deputetëve, dhe kështu kryetarit të partisë Nikolla Gruevski iu dha mandati për të formuar një qeveri nga Presidenti Ivanov, partia nuk arriti të mbledhë shumicën e kërkuar prej 61 deputetëve brenda afatit të caktuar, dhe duke dështuar kështu për të formuar një qeveri¹⁴⁵. Mandati për të formuar një qeveri iu dha atëherë Presidentit të LSDM-së, Zoran Zaev, si partia që fitoi 49 vende në zgjedhje. Qeveria e Zoran Zaev u zgjodh në maj 2017, me 62 vota pro.

Sa i përket qeverisjes vendore, në zgjedhjet e fundit lokale në vitin 2017, kandidatët e VMRO-DPMNE arritën të fitojnë vetëm 5 mandate për kryetarë të komunave, nga gjithsej 80 komuna dhe qyteti i Shkupit. Në krahasim me zgjedhjet e mëparshme lokale në 2013, kur VMRO-DPMNE fitoi 57 vende kryetare, partia ka rënë me 52 vende të kryetarëve të komunave.¹⁴⁶

Ljubčo Georgievski ka qenë kryetari i VMRO-DPMNE që nga themelimi i tij deri në vitin 2003. Në kongresin e partisë në maj 2003, Georgij Zovski dha dorëheqjen dhe në vend të tij u zgjodh Nikolla Gruevski.¹⁴⁷ Gruevski udhëhoqi partinë deri në dhjetor 2017, kur dha dorëheqjen nga posti, e cila u pranua nga Komiteti Qendror.¹⁴⁸ Në Kongresin e 16-

144 Ibidem

145 „Gruevski nuk arriti të formojë një qeveri“, SDK.mk, 30 janar 2019. Qasur në: <https://sdk.mk/index.php/makedonija/gruevski-ne-uspea-da-sostavi-vlada/> (vizita e fundit: 2 Prill 2020)

146 Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve, Zgjedhjet 2013. Qasur në: <https://www.sec.mk/izbori-2013/> (vizituar për herë të fundit: 2 Prill 2020)

147 Doracak për Zgjedhjet Parlamentare në Republikën e Maqedonisë 2016 (botimi i dytë i plotësuar), Fondacioni Konrad Adenauer dhe Instituti Civicas për Demokraci - Shkup. Qasur në: http://izbornaarhiva.mk/dokumentacija/priracnici/Belegexemplar_2016_The_Republic_of_Macedonia_2016_Parliamentary_Elections_Handbook_ALB_version.pdf (vizituar e fundit: 2 Prill 2020)

148 “Nikolla Gruevski nuk është më kryetar i VMRO-DPMNE”, Libertas, 11 dhjetor 2017. Qasur në: <https://www.libertas.mk/nikola-gruevski-veke-ne-e-pretsedatel-na-vmro-dpmne/> (vizita e fundit: 2 Prill 2020)

të të jashtëzakonshëm, të mbajtur në dhjetor 2017, kryetar i partisë u zgjodh Hristijan Mickovski.¹⁴⁹

Në zgjedhjet parlamentare të vitit 2020, VMRO-DPMNE drejton koalicionin “Rindërtimi i Maqedonisë” i cili përfshin: Opsionin Qytetar për Maqedoninë (GROM), Lëvizjen

për Lëvizjen Kombëtare të Turqve, Partinë Demokratike të Serbëve në Maqedoni, Partinë Demokratike të Romëve, Forcat Demokratike të Romëve, Aksioni Maqedonas (MAAK), Partia e Re Liberale, Partia e Vllehëve nga Maqedonia, Partia e Demokratëve të Bashkuar të Maqedonisë, Sindikatat Romë në Maqedoni, Partia Bujqësore e Punëtorëve të Maqedonisë, Partia Socialiste të Maqedonisë, Partia Progresiste Serbe, Partia e

Veprimit Demokratik të Maqedonisë, Forcat e Majta të Titos, si dhe kandidatët e pavarur Adnan Arsovski, Adnan Cahil, Bajram Berat dhe Salko Kuç.¹⁵⁰

Për këto zgjedhje, Koalicioni i udhëhequr nga VMRO-DPMNE për Rindërtimin e Maqedonisë do të kandidojë me listat e veta të kandidatëve në të gjashtë elektoratet.

VMRO -DPMNE

Sheshi VMRO nr. 1

1000 Shkup

contact@vmro-dpmne.org.mk

www.vmro-dpmne.org.mk

149 „Hristijan Mickovski u zgjodh kryetar i VMRO-DPMNE-së”. MKD.mk, 23 Dhjetor 2017. Qasur në: <https://www.mkd.mk/makedonija/partii/hristijan-mickovski-e-tretiot-pretседatel-na-vmro-dpmne#1> (vizituar për herë të fundit: 2 Prill 2020)

150 “Promovimi i koalicionit të VMRO-DPMNE” Ripërtrirja e Maqedonisë “me partnerë të rinj të koalicionit (2020).”, MKD.mk Qasur në: <https://www.mkd.mk/makedonija/politika/promovirana-koalicijata-na-vmro-dpmne-obnova-na-makedonija-so-novi-koaliciski> (vizita e fundit: 2 Prill 2020)

Bartësit e listave të kandidatëve të VMRO-DPMNE-së dhe koalicionit „Ripërtirja për Maqedoninë“¹⁵¹

NJZ 1 – Gordana Siljanovska-Davkova. është profesoreshë në Fakultetin e Drejtësisë në Universitetin “Shën Kirili dhe Metodi në Shkup. Ajo mbaroi studimet universitare në Fakultetin Juridik në Shën Kirili dhe Metodi në Shkup, ku mbaroi edhe studimet e magjistraturës. Në vitin 1994 ajo përfundoi studimet e doktoratës për temën e vetëqeverisjes lokale në Fakultetin Juridik në Ljubljane, Republika e Sllovenisë. Nga viti 1989 ajo filloi angazhimin e saj si asistente në Fakultetin e Drejtësisë në Shkup, ndërsa në vitin 1994 u zgjodh profesor asistent e së Drejtës Kushtetuese dhe të Sistemit Politik. Ajo e filloi angazhimin e saj si profesor i plotë në Fakultetin e Drejtësisë në 2004. Në periudhën 1992-1994, Siljanovska-Davkova shërbeu si Ministre pa portofol. Ajo ka qenë një ekspert gjinor i UNDP-së që nga viti 1994 dhe një ekspert për çështjet e zgjedhjeve të KB që nga 1998. Nga viti 2008 deri në vitin 2016, ajo përfaqësoi vendin në Komisionin e Venecias dhe ishte Zëvendës Presidente e Grupit të Ekspertëve të Pavarur të Pushtetit Lokal në Këshillin e Evropës nga 2002 deri në 2012. Ajo ka fituar çmime të shumta, përfshirë për kontributin e saj në sundimin e ligjit të Misionit të OSBE-së në Shkup. Emri i saj paraqitet si autor ose bashkautor i më shumë se 200 titujve në fushën e së drejtës, sistemit politik dhe të drejtës kushtetuese. Në zgjedhjet presidenciale në vitin 2019, kandidoi si kandidate e VMRO-DPMNE-së, ku në rrethin e dytë, me 377,446 vota (44.75% e votuesve që votuan), humbi nga kundërshtari i saj Stevo Pendarovski me diferencë prej 58.210 vota. Ka lindur në vitin 1955 në Ohër.

NJZ 2 – Vllado Misajlovski. është nënkryetar i VMRO-DPMNE. Ai diplomua në Fakultetin e Shkencave Politike dhe Marrëdhëniet Ndërkombëtare në Universitetin “Shën Kirili dhe Metodi” në Shkup, në departamentin e Diplomacisë dhe politikës ndërkombëtare, ku mbaroi edhe studimet e magjistraturës. Misajlovski ishte ish-Ministër i transportit dhe lidhjeve, nga 13 maj 2015 deri më 1 qershor 2017. Më parë, ai punoi si bashkëpunëtor i ri dhe si këshilltar për politikë ndërkombëtare në Kabinetin e kryetarit të kuvendit, ishte këshilltar në komunën Gjorçe Petrov, shef i sektorit për mbështetje të

151 Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve, Lista e kandidatëve sipas njësive zgjedhore - Prill 2020. Qasur në: <https://drive.google.com/file/d/1n61MT7PT5JmZpUqr2E9BoYNQNOWQzsbw/view> (vizituar për herë të fundit: 2 Prill 2020)

aktiviteteve të kryetarit të komunës në komunën Qendër, Sekretar i Shtetit në Ministrinë e punëve të jashtme, Sekretar i Shtetit në Ministrinë për transport dhe lidhje dhe drejtor i Ndërmarrjes publike Rrugët Shtetërore Misajlovski është anëtar i gjatë i VMRO-DPMNE dhe nënkryetar i UFR-së të VMRO-DPMNE-së nga 2011 deri në 2013. Ka lindur në 1985.

NJZ 3 - Igor Janushev është Sekretari i Përgjithshëm i VMRO-DPMNE. Janushev ka diplomuar në Fakultetin e Drejtësisë në Shkup në 2006. Në periudhën nga 2000 deri 2005 ishte sekretar i UFR-së të VMRO-DPMNE-së në Veles. Nga 2005 deri në 2009 ishte anëtar i Komisionit juridik të VMRO-DPMNE. Në vitin 2017, ai u zgjodh anëtar i Komisionit për ndërtim, urbanizëm dhe transport. Ishte anëtar i selisë rajonale të zgjedhjeve për NJZ 4 për zgjedhjet 2008, 2009, 2011, 2014 dhe 2016. Për zgjedhjet lokale të vitit 2017, ishte sekretar sekretar i VMRO-DPMNE për komitetet komunale në Shtip, Probishtip,

Lozovë, Karbinci dhe Ilinden. Ai u punësua si drejtues i Sektorit të Aviacionit në Ministrinë e Transportit dhe Lidhjeve, dhe në periudhën nga 2015 deri në 2017 ishte drejtor i JSP - Shkup. Ai lindi në 1983 në Veles.

NJZ 4 - Aleksandar Nikoloski është nënkryetar i VMRO-DPMNE-së. Nikolovski ka një diplomë në shkencat politike nga Fakulteti i Drejtësisë "Justiniani i parë" - Shkup, Departamenti i Shkencave Politike. Nikoloski është një anëtar i gjatë i VMRO-DPMNE dhe anëtar i parlamentit në disa mandate. Në periudhën nga viti 2004 deri në vitin 2008 ai ishte kryetar i UFR-së të VMRO-DPMNE-së, gjithashtu nga 2004 deri në 2013 ishte anëtar i KE-së të VMRO-DPMNE-së, dhe ai u rizgjodh në këtë pozitë në 2017-ën. Nikoloski u bë anëtar i Asamblesë Parlamentare të Këshillit të Evropës në 2009,

dhe në 2014 ai u zgjodh Zëvendës President i Parë i Komitetit Monitorues të Këshillit të Evropës. Ai lindi në 1984 në Ohër.

NJZ 5 - Igor Durlovski është një këngëtar i operas dhe bashkëthemelues i Akademisë së Arteve Vokale Durlovski. Ai studioi në Fakultetin e Arteve Muzikore në Shkup, dhe është përsosur në dhomën e studios së Olivera Miljakoviç në Vjenë. Durlovski është një ish-profesor në Fakultetin e Arteve Muzikore, funksion nga i cili u tërhoq në vitin 2017. Në periudhën nëntor 2015 - maj 2017, ai ishte drejtori i Operës dhe Baletit Maqedonas. Igor Durlovski është një nga organizatorët e protestave “Për një Maqedoni të përbashkët”. Ka lindur në vitin 1977 në Manastir.

NJZ 6 - Dafina Stojanoska është deputete në përbërjen Parlamentare 2016-2020. Ajo gjithashtu ushtronte funksionin e deputetes në përbërjen e mëparshme parlamentare 2014 - 2016. Stojanoska është stomatologe e diplomuar dhe ka punuar si dentiste familjare në Gostivar në periudhën 2001-2008. Në periudhën nga 2008 deri në 2016, ajo është punësuar në Fondin e Sigurimeve Shëndetësore në Gostivar. Stojanoska ishte sekretare e degës së VMRO-DPMNE në Gostivar nga 2012 deri në 2015 dhe kryetare e selisë zgjedhore komunale të Gostivarit për zgjedhjet e parakohshme parlamentare të vitit 2016. Në vitin 2015, ajo u zgjodh anëtare e KE e VMRO-DPMNE, një pozicion që ajo mbajti deri në vitin 2017, dhe u rizgjodh si anëtare e KE në 2018. Ka lindur më 1974 në Gostivar.

Lidhja socialdemokrate e Maqedonisë¹⁵² dhe koalicioni „Mundemi (Mozheme)“

Lidhja socialdemokrate e Maqedonisë deklarohet si një parti në të majtë të qendrës, me një provincë ideologjike social demokratike. Ajo u themelua në Kongres në 21 Prill 1991 si pasardhësi ligjor i Lidhjes së Komunistëve të Maqedonisë - Partia për Transformim Demokratik (SKMPDP). Në të njëjtin vit, partia ndryshoi emrin e saj në LSDM dhe ideologjinë nga komuniste në socialdemokrate. Ajo ka marrë pjesë në të gjitha zgjedhjet parlamentare dhe lokale që nga pavarësia. Në vitin 1992, pas shpërbërjes së qeverisë së parë të ekspertëve, LSDM-ja, megjithëse nuk kishte shumicë në

Kuvend, fitoi një mandat dhe formoi qeverinë e parë politike të Republikës së Maqedonisë. Në periudhën nga 1994 deri në 1998, partia kishte gjithashtu një shumicë në Kuvend kur, së bashku me partnerët e saj të koalicionit në zgjedhjet e 1994, të cilat u bojkotuan nga opozita në rrethin e dytë, ajo fitoi 85 vende. Në zgjedhjet parlamentare të vitit 1998, LSDM humbi pushtetin, duke fituar vetëm 27 vende. LSDM është partia më e madhe opozitare deri në 2002, kur fitoi rizgjedhjen me 60 vende së bashku me partnerët e saj të koalicionit dhe mbeti në pushtet deri në zgjedhjet e ardhshme parlamentare në vitin 2006. Në zgjedhjet parlamentare të vitit 2006, koalicioni LSDM fitoi 32 vende. Nga atëherë deri në vitin 2016, LSDM është në opozitë, pasi humbi edhe katër cikle zgjedhore, në vitin 2008, 2011, 2014 dhe 2016. Në zgjedhjet e parakohshme parlamentare në 2008, së bashku me koalicionin, ai fitoi 27 vende, dhe në zgjedhjet e parakohshme parlamentare në 2011, LSDM dhe koalicioni fituan 42 vende. Në zgjedhjet parlamentare të vitit 2014, LSDM fitoi 27 vende, dhe koalicioni fitoi gjithsej 34 vende. Në zgjedhjet e fundit parlamentare në vitin 2016, LSDM dhe koalicioni fituan gjithsej 49 vende, që është dy më pak se VMRO-DPMNE, por arritën të formojnë një shumicë parlamentare së bashku me BDI

Branko Crvenkovski ka qenë kryetari i partisë që nga pavarësia e vendit dhe shndërrimi nga SKM-PDP në LSDM në 1991 deri në 2004. Ai tërhoqet për shkak të fitores në zgjedhjet e parakohshme presidenciale të vitit 2004 dhe bëhet President. Vlado Buckovski u zgjodh kryetar i kongresit të jashtëzakonshëm të LSDM-së në nëntor 2004, duke udhëhequr partinë deri në humbjen në zgjedhjet e 2006-ës. Si president i LSDM-së, Radmila Sheqerinska mbeti në detyrë deri në qershor 2008, kur ajo dha dorëheqjen në mënyrë të pakthyeshme për shkak të humbjes në zgjedhjet e parakohshme parlamentare. Në Shtator 2008, në Kongresin e 8-të të Partisë për Aktrimin Zoran Zaev u zgjodh president. Në vitin 2009, pas skadimit të mandatit presidencial të partisë Kongresi, Branko

152 Shkarkuar nga: Doracak për Zgjedhjet Parlamentare në Republikën e Maqedonisë 2016 (botimi i dytë i plotësuar), Fondacioni Konrad Adenauer dhe Instituti për Demokraci "Societas Civilis" - Shkup. Qasur në: http://izbornaarhiva.mk/dokumentacija/priracnici/Belegexemplar_2016_The_Republic_of_Macedonias_2016_Parliamentary_Elections_Handbook_ALB_version.pdf (Vizita e fundit: 23 Mars 2020)

Crvenkovski u kthye në udhëheqjen e LSDM-së. Ai është kryetari i partisë deri në vitin 2013, kur dha dorëheqjen dhe presidenti aktual i partisë, Zoran Zaev, u rizgjodh në vendin e tij.

Pas zgjedhjeve të fundit lokale në 2017, LSDM ka pushtetin në 57 nga 80 komunat dhe Qytetin e Shkupit.

Në zgjedhjet parlamentare të vitit 2020, LSDM udhëheq koalicionin "Mundemi", i cili përfshin Partinë Politike të Lëvizjes Besa, e cila është koalicioni i parë parazgjedhor midis partive politike nga blloku maqedonas dhe ai shqiptar. Partitë e tjera në koalicion janë Partia e Re Social Demokratike - NSDP, Partia Liberale Demokratike - PLD, Partia për Ardhmërinë Evropiane - PEI, Partia e Bashkuar për Barazinë e Romëve -

PCER, Partia për Lëvizjen e Turqve në Maqedoni - PDT, Bashkimi Demokratik i Vllehëve nga Maqedonia - DSVM, Alternativa e re - NA, Partia për Ndryshim Ekonomik 21 - PEP 21, Partia për Progres Social dhe Ekonomik - POEN, Bashkimi Demokratik - DS, Partia Politike Dinjiteti PPD, Partia Demokratike e Turqve të Maqedonisë, Partia Serbe në Maqedoni - SSM, Bashkimi Demokratik Boshnjak, Partia e Pensionistëve - PP, Partia për prosperitet demokratik të romëve - PDPR, Partia e VMRO-Popullit - VMRO-NP, Rinovimi Demokratik i Maqedonisë - DOM, Bashkuar për Maqedoninë - OM, Partia për Emancipimin e plotë të Romëve nga Republika e Maqedonisë Veriore - CER nga RSM dhe Unioni i Romëve nga Maqedonia).

Koalicioni Ne mund të kandidojmë me listat tona të kandidatëve në gjashtë njësi zgjedhore, d.m.th. në NJZ 1, NJZ 2, NJZ 3, NJZ 4, NJZ 5 и NJZ 6.

Lidhja socialdemokrate e Maqedonisë

Rr. Pavel Shatev nr.8 1000 Shkup,

web@sdsd.org.mk

www.sdsd.org.mk

Bartësit e listave të kandidatëve të LSDM-së dhe koalicionit “Mundemi”

NJZ 1 – Nikolla Dimitrov është Ministri aktual i punëve të jashtme. Midis 2003 dhe 2008, ai ishte i dërguar special në bisedime me Greqinë për tejkalimin e mosmarrëveshjes për emrin, nën patronatin e Kombeve të Bashkuara. Ai ishte gjithashtu Bashkë-përfaqësuesi i Republikës së Maqedonisë në çështjen kundër Greqisë përpara Gjykatës Ndërkombëtare të Drejtësisë (Zbatimi i Marrëveshjes së Përkohshme të 1995). Ndër angazhimet më të rëndësishme profesionale janë: Koordinator kombëtar për Integrimin në NATO (2006-2009), i dërguari special i qeverisë për integritime evropiane dhe euro-Atlantike në Bruksel, Mbretëria e Belgjikës (2007-2008) dhe Këshilltar i Presidentit për sigurinë kombëtare (2000. -2001). Diplomoi në fakultetin e drejtësisë në Universitetin “Shën Kirili dhe Metodi në Shkup, dhe ka përfunduar studime të magjistraturës në drejtësi nga Universiteti i Kembrixhit, Mbretëria e Bashkuar. Lindi në Shkup në 1972.

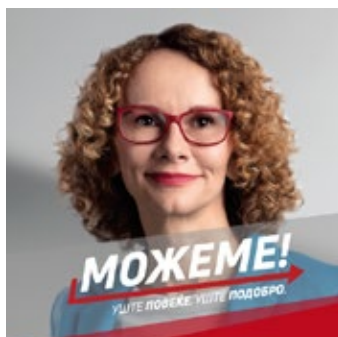
NJZ 2 - Oliver Spasovski është Kryeministri teknik i Republikës së Maqedonisë së Veriut. Ai më parë ka ushtruar funksionin ministër i brendshëm në tre raste, nga 11 nëntori 2015 deri më 18 maj 2016, nga 02 shtator 2016 deri më 29 dhjetor 2016 dhe nga 31 maj 2017 deri në marrjen e mandatit për të formuar një qeveri teknike më 03 janar. 2020. Ai diplomoi dhe mori titullin magjistër në Fakultetin e Drejtësisë “Justiniani I” në Universitetin “ të Universitetit Shën Kirili dhe Metodi në Shkup. Lindi në 1976 në Kumanovë.

NJZ 3 - Ljupčo Nikolovski është sekretari i përgjithshëm i LSDM-së. Në përputhje me Marrëveshjen e Przhinës, Nikolovski ishte zëvendës ministër plotësues i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave në Qeveri përgjegjës për organizimin e zgjedhjeve të parakohshme parlamentare në 2016. Pasi LSDM krijoi shumicën parlamentare, u emërua Ministër i Bujqësisë dhe Ekonomisë së Ujërave, dhe mbajti këtë funksion në periudhën nga 2017 deri në 2019. Ai lindi në 1983. në Kriva Pallankë, dhe diplomoi në fakultetin e drejtësisë “Justiniani I” të Universitetit Shën Kirili dhe Metodi në Shkup. Aktualisht është student i magjistraturës në të njëjtin fakultet në të drejtën administrative dhe administratën publike.

NJZ 4 – Zoran Zaev është Presidenti i Lidhjes socialdemokrate të Maqedonisë dhe ish-Kryeministër i Republikës së Maqedonisë nga 2017 deri në vitin 2020. Ai ishte gjithashtu kryetar i Strumicës në tre mandate. Në periudhën prej 2003 deri 2005 ishte anëtar i Parlamentit. Ai ka qenë Presidenti i LSDM-së që nga viti 2013. Lindi në 1974 në Strumicë. Ka diplomuar në Fakultetin Ekonomik të Universitetit Shën Kirili dhe Metodi në Shkup dhe në të njëjtin fakultet ai aktualisht është i regjistruar në studime pasuniversitare në ekonomi monetare dhe financa.

NJZ 5 – Radmila Shekerinska është Ministre aktuale e mbrojtjes, zëvendës kryeministre dhe nënkryetare e Lidhjes socialdemokrate të Maqedonisë. Gjatë karrierës së saj politike, Shekerinska u zgjodh në parlament për pesë mandate (1998 - 2002, 2006 - 2008, 2008 - 2011, 2011 - 2014 dhe 2016-2020). Nga 2002 deri 2006, ajo ishte zëvendëskryeministre për integritet evropian dhe koordinatore për ndihmën e jashtme. Nga viti 2006 deri në vitin 2008 ajo ishte kryetare e LSDM-së. Lindi në 1972 në Shkup. Diplomoi në Fakultetin e Inxhinierisë Elektrike në Universitetin Shën Kirili dhe Metodi në Shkup. Është

magjistre për marrëdhënie Ndërkombëtare në shkollën për drejtësi dhe diplomaci Fleçer, Universiteti Tufts, SHBA.

NJZ 6 – Bilal Kasami është kryetar i Lëvizjes Besa, ndërsa në periudhën 2004-2006 ishte sekretar shtetëror në ministrinë e ekonomisë si anëtar i BDI-së, ka qenë edhe profesor në Universitetin ndërkombëtar ballkanik (2009-2011). Në politikë është kthyer më 2014 me themelimin e partis Besa. Ka lindur në 1975 në Tetovë, ekonomist i diplomuar në fakultetin ekonomik pranë Universitetit Shën Kirili dhe Metodi. Ka lindur në 1975 në Tetovë.

Bashkimi demokratik për integrim¹⁵³

Bashkimi Demokratik për Integrim doli nga ish-anëtarët e ish-Ushtrisë Çlirimtare Kombëtare (UÇK), e cila nisi konfliktin e armatosur në 2001. Ideologjikisht, BDI deklaroi veten si një parti të qendrës së majtë që angazhohet për më shumë të drejta për shqiptarët dhe zbatimin e Marrëveshjes Kornizë të Ohrit. Partia u formua në 2002 dhe po garon në zgjedhjet parlamentare për herë të parë në të njëjtin vit, ku fitoi më shumë vota midis elektoratit etnik shqiptar, duke siguruar gjithsej 16 vende dhe duke u bërë pjesë e qeverisë

së drejtuar nga LSDM. BDI ishte pjesë e qeverisë nga 2002 deri në 2006, dhe është përfaqësuar nga një numër i ministrave të partive shqiptare deri më tani. Në zgjedhjet parlamentare të vitit 2006, BDI përsëri fitoi më shumë vota midis elektoratit shqiptar (12.2%) dhe 17 vende, por pas negociatave të pasuksesshme me VMRO-DPMNE nuk u përfshi në koalicionin e atëhershëm qeveritar. Si rezultat i kësaj, BDI bojkotoi punën e Kuvendit për një periudhë më të gjatë nga 2006 deri në 2008, kur u thirrën zgjedhjet e parakohshme parlamentare. Në zgjedhjet parlamentare të vitit 2008, BDI fitoi 12.8% të votave dhe 18 vende, dhe si partia më e madhe politike që përfaqëson shqiptarët etnikë, ajo hyri në qeverinë e udhëhequr nga Nikolla Gruevski. Në zgjedhjet e ardhshme parlamentare në vitin 2011, BDI është përsëri partia e tretë më e madhe në vend, duke fituar 14 vende. Në zgjedhjet parlamentare të vitit 2014, BDI fitoi 19 vende dhe formoi një qeveri së bashku me VMRO-DPMNE.

Në zgjedhjet e fundit parlamentare të mbajtura në vitin 2016, BDI regjistroi një rezultat dukshëm më të dobët, duke fituar vetëm 10 vende, pjesërisht për shkak të rritjes së Aleancës së Shqiptarëve dhe BESA, si dhe derdhjes së votave për LSDM-në. Sidoqoftë, përmes një koalicioni me LSDM-në, BDI është përsëri pjesë e qeverisë. Ali Ahmeti ka qenë kryetari i partisë që nga themelimi i saj.

Në nivelin lokal pas zgjedhjeve të fundit lokale në 2017 BDI ka 10 kryetarë bashkë nga gjithsej 80 komuna dhe Qyteti i Shkupit.¹⁵⁴ Për këto zgjedhje, partia paraqiti listat e saj të kandidatëve në të shtatë njësitë zgjedhore.

Bashkimi demokratik për integrim

RR. 170, Reçicë e vogël nr. 2, 1200 Tetovë

tel: 044 334 398

press@bdi.mk

www.bdi.mk

¹⁵³ Manual për Zgjedhjet Lokale në Republikën e Maqedonisë 2017 (botimi i dytë i plotësuar), Fondacioni Konrad Adenauer dhe Instituti Civitas Civilis për Demokraci - Shkup. Qasje në: http://izbornaarhiva.mk/dokumentacija/priracnici/SHQ_MANUAL.pdf (vizita e fundit: 23 Mars 2020)

¹⁵⁴ Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve, Raport për zgjedhjet e zhvilluara për anëtarët e këshillave komunalë dhe këshillin e Qytetit të Shkupit dhe për kryetarët e komunave dhe për kryetarin e Komunitetit të Qytetit të Shkupit Tetor 2017. Qasur në: <https://drive.google.com/file/d/1TikLdNzuV-pABg12HX4okey2fj1XFF-F/view> / pamje (vizituar për herë të fundit: 23 Mars 2020)

Bartësit e listave të kandidatëve të BDI

NJZ 1 – Izet Mexhiti është një nga nënkryetarët e BDI-së dhe anëtar i Kryesisë Qendrore të partisë. Ai lindi në 1977 në Shkup. Diplomoi në fakultetin ekonomik në Universitetin “Shën Kirili dhe Metodi”, dhe aktualisht po studion studimet pasuniversitare në fushën e menaxhimit publik. Në periudhën 2001-2003 ishte profesor i ekonomisë në shkollën e mesme “Arseni Jovkov”. Nga 2003 deri 2005 ka punuar si këshilltar ekonomik në Postën e Maqedonisë. Nga 2005 deri në 2017, Mexhiti ishte kryetar i komunës së Çairit, dhe në vitin 2019 ai u bë kryetar i degës së partisë së BDI-së në atë komunë.

NJZ 2 – Arbër Ademi është ministri aktual i arsimit dhe shkencës. Ai lindi në 1985 në Kumanovë. Ademi ka doktoraturë në drejtësi nga Universiteti i Tiranës, Shqipëri. Diplomoi dhe mori gradën master në Fakultetin e Drejtësisë në Universitetin Shtetëror të Tetovës (USHT), dhe në vitin 2010 u bë profesor në fakultet, pas angazhimit të tij të mëparshëm si asistent. Për ca kohë ishte zv / dekan për çështje mësimore në Fakultetin e Administrimit të Biznesit në USHT. Në vitin 2010 ai u punësua si këshilltar i Ministrisë të Punës dhe Politikës Sociale. Nga 2016 deri në 2017 ai ishte

zëvendëskryeministër për çështjet evropiane. Para zgjedhjes së tij si ministër, Ademi punoi si zëvendës ministër i arsimit dhe shkencës për gati një vit.

NJZ 3 – Bekim Neziri është ish-ministër i ekonomisë (2014-2016). Ai lindi në 1975 në Shkup. Mbaroi studimet universitare për drejtësi dhe studimet pasuniversitare në Menaxhimin e Sektorit Publik në Universitetin Shtetëror të Tetovës. Ai ka punuar si drejtor i Fondit të sigurimit pensional dhe invalidor nga 2011 deri në 2014. Në zgjedhjet e parakohshme parlamentare në 2016, u emërua kryetar i shtabit qendror zgjedhor të BDI-së.

NJZ 4 – Sead Zeinel është mjek në Klinikën universitare të pulmonologjisë dhe alergologjisë. Është anëtar i bordit drejtues të shoqatës së mjekëve të Maqedonisë.¹⁵⁵

NJZ 5 – Talat Xhaferi është kryetari i Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut. Ka lindur në vitin 1962 në Forinë, rajoni i Gostivarit. Ai ka studiuar në akademinë ushtarake të ushtrisë tokësore të APJ-së në Beograd dhe Sarajevë. Përfundoi specializimin për detyrat e komandës dhe stafit të Akademisë Ushtarake “Gjeneral Mihajlo Apostolski” në Shkup. Është magjistër i mbrojtjes të fakultetit filozofik në Universitetin “Shën Kirili dhe Metodi”, Shkup. Gjatë konfliktit ushtarak në 2001 ishte oficer i lartë në Ushtrinë e Republikës së Maqedonisë (ARM) dhe më pas u transferua në

Ushtrinë Çlirimtare Kombëtare (UÇK). Nga viti 2004 deri në 2006 ishte zëvendës ministër i mbrojtjes, dhe në 2013 ai u emërua ministër i mbrojtjes dhe shërbeu për një periudhë prej një viti. Xhaferi ishte deputet në disa mandate: 2008-2011, 2011-2013, 2014-2016, dhe në 2017 u zgjodh Kryetar i Kuvendit.

NJZ 6 – Ali Ahmeti është deputet në përbërjen e fundit të Kuvendit dhe është udhëheqës i BDI-së. Ai ka qenë drejtuesi i BDI që nga themelimi në 2002. Në konfliktin e vitit 2001, ai ishte kryekomandant dhe udhëheqës politik i Ushtrisë Çlirimtare Kombëtare (UÇK). Më 1983 diplomoi në filozofi në Universitetin e Prishtinës, Kosovë. Ai lindi në 1959 në fshatin e Zajas, rajoni i Kërçovës. Ahmeti është kandidat për herë të shtatë në NJZ 6.

155 Nuk ka më shumë të dhëna biografike për mbajtësin e listës së kandidatëve të BDI për NJZ 4

Partia demokratike shqiptare –PDSH

Partia Demokratike Shqiptare u themelua në Qershor 1997 me bashkimin e Partisë për prosperitet demokratik të shqiptarëve (PPDSH) dhe Partisë Demokratike Popullore (NDP). PPDSH u themelua në 1994 pasi krahu radikal i Partisë për prosperitet demokratik (PPD), Arbën Xhaferi dhe Menduh Thaçi, u larguan nga partia amë. PDSH deklarohet si parti e qendrës së djathtë dhe angazhohet për të drejta më të mëdha për shqiptarët në vend dhe për një ripërcaktim të kornizës kushtetuese të vendosur nga Marrëveshja Kornizë e Ohrit. Presidenti i PDSH-së është Menduh Thaçi, i cili u zgjodh në këtë

post më 30 qershor 2007. Thaçi merr detyrën pas dorëheqjes së ish-kryetarit Arbën Xhaferi. Në zgjedhjet e vitit 1998, PDSH fitoi 11 vende dhe u bë pjesë e qeverisë së udhëhequr nga VMRO-DPMNE. Gjatë konfliktit të vitit 2001, PDSH mbeti pjesë e një qeverie të gjerë koalicioni që më vonë nënshkroi Marrëveshjen kornizë të Ohrit. Njëri nga nënshkruesit e Marrëveshjes Kornizë të Ohrit është kryetari i saj i atëhershëm, Arben Xhaferi. Pas shpërbërjes së asaj qeverie, PDSH mbetet në koalicionin qeverisës. Në zgjedhjet e ardhshme parlamentare në 2002, PDSH fitoi 5.2% të votave dhe 7 vende dhe u bë opozitë në Parlament. PDSH është përsëri në pushtet kur, pas zgjedhjeve të vitit 2006, përfundon me sukses negociatat me VMRO-DPMNE, e cila kishte mandatin e mirë për të formuar një qeveri. Në këto zgjedhje, PDSH fitoi 7.5% të votave dhe 11 vende, që ishte më pak se mandati i rivalit BDI. Në zgjedhjet e parakohshme të vitit 2008, PDSH fitoi përsëri 11 vende. Pas zgjedhjeve të parakohshme parlamentare në 2008, partia më e madhe parlamentare, VMRO-DPMNE, ndërpreu partneritetin e saj tradicional me PDSH dhe formoi një koalicion me partinë më të madhe të Shqipërisë në parlament, BDI. Në zgjedhjet e parakohshme parlamentare të vitit 2011, PDSH fitoi tetë mandate. Në përbërjen parlamentare 2014-2016 PDSH kishte 7 deputetë, dhe në përbërjen e fundit të vitit 2016 ka vetëm dy deputetë në Kuvend.

Për këto zgjedhje, partia paraqiti listat e saj të kandidatëve në pesë elektorale, d.m.th në NJZ 1, NJZ 2, NJZ 3, NJZ 5 dhe NJZ 6.

Partia demokratike shqiptare

Sheshi Mareshali Tito 15/1 1200 Tetovë

info@gurra-pdsh.org

<https://gurra-pdsh.org/>

Bartësit e listave të kandidatëve nga Partia demokratike shqiptare

NJZ 1 – Nimetulla Demiri

NJZ 2 – Orhan Ibraimi

NJZ 3 – Sami Rushidi

NJZ 5 – Vasfi Doko

NJZ 6 – Menduh Thaçi

Partia politike Demokratët

Demokratët – parti politike maqedonase. Partia u themelua në vitin 2018, dhe Jorgo Ognenovski u zgjodh president i partisë në kuvendin themelues. Ata angazhohen për vlerat demokratike dhe respektimin e të drejtave themelore të njeriut, përfshirë votimin dhe votimin në zgjedhje ose referendumet, dhe respektimin e vullnetit të njerëzve.

Demokratët kanë paraqitur listat e tyre të kandidatëve në gjashtë njësi zgjedhore dhe atë në NJZ 1, NJZ 2, NJZ 3, NJZ 4, NJZ 5 dhe NJZ 6.

Demokratët

Bul. Ilinden
1000 Shkup
demokratimk@yahoo.com
<https://demokrati.mk/>

Bartësit e listave të kandidatëve të partisë politike Demokratët

NJZ 1 – Katerina Todorovska

NJZ 2 – Hristina Gashi

NJZ 3 - Zharko Kuçishki

NJZ 4 – Nikola Bujukliev

NJZ 5 – Jorgo Ognenovski

NJZ 6 – Izet Zejdeloviq

Partia politike Levica (E majta)

Partia politike **E majta** u themelua në fund të vitit 2015. Partia ka një ideologji të majtë dhe mbron vlerat e së majtës, përfshirë antikapitalizmin, antinacionalizmin, anti-militarizmin dhe antiklerikalizmin dhe anti-konservatorizmin. Partia përqendrohet në të drejtat e punëtorëve dhe ato themelore të njeriut, dhe si parti ajo mbron, mbi të gjitha, për të varfërit, të privuarit, të marginalizuarit, dhe të shpërngulurit. Në zgjedhjet e vitit 2016, partia fitoi 12.120 vota (1.02%), ndërsa në zgjedhjet lokale 2017, partia fitoi gjithsej tre vende këshilltare, një në Këshillin e Qytetit të Shkupit, dhe një vend këshilltar në komunitat e Karposhit dhe Rosoman.

Nisma për të formuar të majtën erdhi nga anëtarët e Lëvizjes për Drejtësi Sociale Lenka, anëtarë të lëvizjes së majtë Solidariteti, anëtarë të Partisë Komuniste të Maqedonisë, sindikalistë, aktivistë dhe individë të majtë. Deri në vitin 2019, e majta kishte një presidencë kolektive, Presidium, e përbërë nga shtatë anëtarë me një mandat imperativ. Në një seancë të rregullt të Plenumit të Partisë Levica, u miratua një statut i ri i partisë, i cili ndryshoi strukturën organizative, ku përveç organeve drejtuese themelore Plenum, Komiteti Qendror, Presidium dhe Tribunati, u prezantua pozita e Presidentit me një mandat katërvjeçar. Presidenti aktual i Levica është Dimitar Apasiev.

E majta paraqiti listat e kandidatëve në gjashtë elektorale, d.m.th. në NJZ 1, NJZ 2, NJZ 3, NJZ 4, NJZ 5 dhe NJZ 6.

Partia politike Levica (Emajta)

Rr. Miroslav Kërlezha nr. 20, hyrja 1, kati 3, lokali nr.12
1000 Shkup
contact@levica.mk
www.levica.mk

Bartësit e listave të kandidatëve të partisë Levica

NJZ 1 – Dimitar Apasiev
NJZ 2 – Rexhep Ismail
NJZ 3 – Borislav Krmov
NJZ 4 – Branko Ristov
NJZ 5 – Jovana Mojsovska
NJZ 6 – Senada Ibrahimova

Koalicioni Aleanca për shqiptarët dhe Alternativa

Aleanca për shqiptarët

Aleanca për shqiptarët është një parti politike e udhëhequr nga Zijadin Sela që është ndarë nga koalicioni Aleanca për Shqiptarët. Kjo parti ka origjinën nga Lëvizja për Reformat në PDSH, dhe si parti politike ajo u regjistrua pak para zgjedhjeve lokale në vitin 2017 me emrin “Aleanca e Shqiptarëve” e cila u kontestua nga udhëheqësia e Unitetit dhe PDK. Aleanca për shqiptarët do të garojë në zgjedhjet e koalicionit me partinë politike Alternativa.

Partia politike Aleanca për shqiptarët

Rr. Ilinden p.n, 1200 Tetovë
info@ndryshe.eu
www.ndryshe.eu

Alternativa

Partia politike është formuar në vitin 2019, kuvendi qendror emëron Afrim Gashin si kryetarin e saj të parë. Partia përbëhet nga anëtarët e lëvizjes Besa, e cila ka vendosur të formojë një parti të re pas rezultateve të dobëta të zgjedhjeve lokale të 2017-ës. Programi politik mbështetet në katër shtylla kryesore: zhvillimi, integrimi, dialogu i hapur dhe drejtësia.

Alternativa

Bul. "Krstev Misirkov" nr.11/1 lokali.68 A
1000 Shkup
kontakt@alternativa.mk
<https://alternativa.mk>

Koalicioni Aleanca për Shqiptarët dhe Alternativa paraqitën listat e tyre të kandidatëve në gjashtë njësi zgjedhore, d.m.th. në NJZ 1, NJZ 2, NJZ 3, NJZ 4, NJZ 5 dhe NJZ6.

Bartësit e listave të kandidatëve të koalicionit të Aleancës për Shqiptarët dhe Alternativës

NJZ 1 – Skender Rexhepi

NJZ 2 – Afrim Gashi

NJZ 3 – Bekim Tateshi

NJZ 4 – Fatmir Mexhiti

NJZ 5 – Syrija Rushidi

NJZ 6 – Zijadin Sela

Partia Politike Vota për Maqedoninë

Partia u themelua në vitin 2018, dhe ish-deputetja e parlamentit nga LSDM, Solza Grçeva, u zgjodh kryetar i partisë në Kuvendin themelues. Partia mbështetet në tre parime themelore: themelimin e bazave për zhvillimin e një demokracie me pjesëmarrje të gjerë (E-Demokracia); Vendosja e praktikës së “politikës me kosto zero” - politikë që asnjë zyrtar nuk mund të zgjidhet në ndonjë zyrë politike më shumë se dy herë, qoftë në nivelin lokal dhe kombëtar; uljen e numrit të funksioneve politike në çdo nivel; ulja e kostove operative; një zyrtar - një funksion; Pjesëmarrja e ndaluar në politikën e individëve që kanë pasur ose kanë një dosje penale.

Vota për Maqedoninë dorëzuan listat e tyre të kandidatëve në pesë njësi zgjedhore, d.m.th. NJZ 1, NJZ 2, NJZ 3, NJZ 4 dhe NJZ 5.

Partia Politike Vota për Maqedoninë

Rr. Orce Nikolov 155 b,
1000 Shkup
glaszamakedonija@gmail.com
<https://www.glaszamakedonija.mk/>

Bartësit e listave të kandidatëve për Vota për Maqedoninë

NJZ 1 – Solza Grçeva
NJZ 2 – Adriana Bogdanovska Tosiq
NJZ 3 – Lidija Goraçinova Ilieva
NJZ 4 – Goce Zllatev
NJZ 5 – Natasha Kollar Trajkova

Unioni qytetar demokratik – GDU

Unioni qytetar demokratik u themelua në vitin 2018, dhe ish-në kuvendin themelues për kryetar u zgjodh Petar Kolev ish- kryetari i Shoqatës së miqësisë Maqedonase-bullgare.

Unioni qytetar demokratik dorëzoi listat e tyre të kandidatëve në pesë njësi zgjedhore, respektivisht në NJZ 1, NJZ 2, NJZ 3, NJZ 4 dhe NJZ 5.

Unioni qytetar demokratik – GDU

Rr.e Shkupit 9/A,
1000 Shkup
contact@gdu.org.mk
<https://gdu.org.mk>

Bartësit e listave të kandidatëve të Unionit qytetar demokratik – GDU

NJZ 1 – Ana Gligorova
NJZ 2 – Esed Jusufovski
NJZ 3 – Petar Kolev
NJZ 4 – Dobre Mitrev
NJZ 5 – Daniel Jordanovski

INTEGRA – Partia konservatore maqedonase

Integra është një parti politike konservatore maqedonase me ideologji demokristiane me orientim të djathtë. Është regjistruar në vitin 2019, dhe kryetari i partisë është Ljupčo Ristovski. Angazhimet themelore janë kthimi i vlerave themelore njerëzore, mirëqenia materiale dhe cilësia e jetës dhe ruajtja e identitetit kombëtar maqedonas.

Integra dorëzoi listat e kandidatëve në gjashtë njësi zgjedhore, d.m.th. në NJZ 1, NJZ 2, NJZ 3, NJZ 4, NJZ 5 dhe NJZ6.

Integra

Rr. Dame Gruev 16-3/1
1000 Shkup
contact@integra.org.mk
<https://integra.org.mk/>

Bartësit e listave të kandidatëve të Integra

NJZ 1 – Ljupčo Ristovski

NJZ 2 – Aleksandar Gllavinov

NJZ 3 – Suzana Çesmaxhiska

NJZ 4 – Voislav Zafirovski

NJZ 5 – Nikolçe Tanevski

NJZ 6 – Violeta Srbinovska

Unioni socialdemokrat

Unioni Socialdemokrat (USD), si parti, deklarohet brenda së majtës politike, më afër qendrës. E themeluar në vitin 2008, ajo u formua pas ndarjeve të brendshme në NSDP. Lazar Elenovski, Vele Mitanovski dhe Vera Rafajlovska ishin iniciatorët e krijimit të Unionit socialdemokrat. Lazar Elenovski ishte presidenti i partisë deri në Kongresin e dytë në qershor 2012, kur Presidenti në detyrë Çedo Nikolovski u zgjodh pasardhësi i tij. Për zgjedhjet e parakohshme parlamentare në vitin 2020, platforma politike Koncepti

Maqedonas, i udhëhequr nga Petar Bogojevski, ish-anëtar i VMRO-DPMNE, paraqiti listat e kandidatëve në këto zgjedhje parlamentare përmes USD.

Unioni Socialdemokrat dorëzoi listat e saj të kandidatëve në pesë njëzi zgjedhore, respektivisht në NJZ 1, NJZ 2, NJZ 3, NJZ 4 dhe NJZ 5.

Unioni socialdemokrat- USD

Rr. 164 10A

1000 Shkup

info@sdu.org.mk

<http://www.sdu.org.mk/>

Bartësit e listave të kandidatëve të Unionit socialdemokrat

NJZ 1 – Petar Bogojeski

NJZ 2 – Snezhana Kostadinovska-Millosheska

NJZ 3 – Vojo Veljanovski

NJZ 4 – Zharko Boshkoski

NJZ 5 – Stevo Naskovski

Maqedonia unike (Edinstvena Makedonija)

Partia politike Maqedonia unike udhëhiqet nga koalicioni informal "Asnjëherë e veriut, vetëm Maqedoni", i cili përbëhet nga Maqedonia unike dhe organizata të spektrit të djathtë. Koalicioni drejtohet nga Janko Baçev në emër të partisë politike Maqedonia unike, Jove Kekenovski si përfaqësues i Frodemit, si dhe Goran Nedelkovski nga shoqata "Tvrdokorni".

Maqedonia unike parashtrori lista të kandidatëve në gjashtë njësi zgjedhore, respektivisht në NJZ 1, NJZ 2, NJZ 3, NJZ 4, NJZ 5 dhe NJZ 6.

Maqedonia unike

Rr. Dame Gruev nr.10

1000 Shkup

press@edinstvenamakedonija.mk

<http://edinstvenamakedonija.mk/>

Bartësit e listave të kandidatëve të Maqedonisë unike

NJZ 1 – Biljana Çingo

NJZ 2 – Jove Kekenovski

NJZ 3 – Vangel Simev

NJZ 4 – Janko Baçev

NJZ 5 – Aco Nikolovski

NJZ 6 – Ljupço Stolevski

MORO – Partia e punëtorëve

Opcioni ripërtëritës reformues maqedonas –Partia e punëtorëve (MORO-RP) u themelua më 2014 si Opcioni ripërtëritës reformues maqedonas – Unioni qendror demokratik (MORO-CDU) Partia mori pjesë në dy cikle zgjedhore parlamentare në 2014 dhe 2016. MORO-RP në të dyja ciklet e zgjedhjeve ka marrë pjesë në koalicione. Në zgjedhjet parlamentare të vitit 2014, MORO-R iu bashkua koalicionit Dinjiteti për Maqedoninë së bashku me Partinë dinjitet, duke fituar 9.265 vota ose 0.8% të numrit të përgjithshëm të votave. Në zgjedhjet parlamentare të

vitit 2016, partia ishte pjesë e koalicionit për ndryshim dhe drejtësi - Blloku i tretë me Bashkimin Demokratik, DEMOS dhe FRODEM. Ky koalicion fitoi 10.028 vota ose 0.8% të numrit të përgjithshëm të votave. Partia nuk fitoi vende në zgjedhjet 2014 dhe 2016.

MORO-RP paraqiti listat e saj të kandidatëve në gjashtë njësi zgjedhore, d.m.th. në NJZ 1, NJZ 2, NJZ 3, NJZ 4, NJZ 5 i NJZ 6.

MORO – Partia e punëtorëve

Rr. Metodija Andonov-Çento nr.103 b

1000 Shkup

rabotnicka_partija@yahoo.com

Bartësit e listave të kandidatëve të MORO – Partia e punëtorëve

NJZ 1 – Atanas Trajkovski

NJZ 2 – Goran Zafirovski

NJZ 3 – Svetlana Zdravkovska

NJZ 4 – Kiro Jovčevski

NJZ 5 – Zharko Grozdanovski

NJZ 6 – Ivan Jankulovski

Partia popullore e romëve

Partia popullore e romëve është një parti e re, e formuar pak para zgjedhjeve të parakohshme parlamentare në vitin 2020.

Në zgjedhjet e parakohshme parlamentare, Partia Popullore Romë ka paraqitur një listë për NJZ 2.

Partia popullore e romëve

Rr. Vietnamska 75

1000, Shkup

Bartës i listës së kandidatëve të Parisë popullore të romëve

NJZ 2 – Gege Demirovski

Tvoja partija (Partia yte)

Partia u themelua në vitin 2020, dhe dy nga themeluesit e partisë janë avokati Aleksandar Torteovski dhe profesoresha Mirjana Najçevska. Sipas statutit të partisë, “Partia yte” është një parti demokratike, veprimtaria e së cilës mbështetet në ndërthurjen e politikave për ndryshime shoqërore me politikat për zgjidhjen e problemeve kryesore mjedisore në nivele kombëtare dhe ndërkombëtare, në mënyrë që të krijojë një shoqëri të drejtë, të drejtë dhe të qëndrueshme.

Partia „yte“ dorëzoi listën e saj të kandidatëve në tre njësi zgjedhore, respektivisht në NJZ 1, NJZ 2 dhe NJZ 5.

Tvoja partija (Partia yte)

social@tvoja.org

<http://www.tvoja.org>

Bartësit e listave të kandidatëve të Tvoja partija (Partia yte)

NJZ 1 – Mirjana Najçevska

NJZ 2 – Gjorgje Marjanoviq

NJZ 5 – Ilija Todorovski

6

**Zgjedhjet parlamentare
në Republika e Maqedonisë
së Veriut -Rezultatet,
fushata, vlerësime**

Hyrje

Më 15 korrik 2020. U mbajtën zgjedhjet e nënta radhazi parlamentare që nga pavarësia e Republikës së Maqedonisë së Veriut, të cilat ishin edhe zgjedhjet e pesta radhazi parlamentare. Në këto zgjedhje kishin të drejtë të votonin gjithsej 1.814.263 votues. Për herë të parë, zgjedhjet zgjatën për tre ditë, për shkak të situatës së re me virusin Covid 19 dhe pandeminë nga ai. Të infektuarit me Covid 19 dhe personat të cilëve iu dha një masë e izolimit votuan në shtëpitë e tyre në 13 korrik 2020. Të sëmurët, të pafuqishmit, personat në arrest shtëpiak dhe të burgosurit në burgje votuan një ditë më vonë, më 14 korrik. Pjesëmarrja ishte 52,06% ose 943.750 votues krahasuar me pjesëmarrjen e 66.79% në zgjedhjet parlamentare 2016.

15 subjekte politike morën pjesë në këto zgjedhje, d.m.th 12 parti politike dhe tre koalicione me 78 lista të kandidatëve, që është 20 lista më shumë krahasuar me 58 lista të kandidatëve në zgjedhjet e 2016 paraqitur nga 11 subjekte politike, pra pesë koalicione dhe gjashtë politike palëve. Pjesëmarrës në zgjedhjet e parakohshme parlamentare në vitin 2020 ishin: Koalicioni "Mundemi" i udhëhequr nga LSDM, VMRO-DPMNE dhe koalicioni "Rindërtimi i Maqedonisë", Bashkimi Demokratik për Integrim, Aleanca për Shqiptarët dhe Alternativa, Partia Politike e majta, Partia Demokratike e Shqiptarëve, Integra - Partia Konservatore e Maqedonisë, Bashkimi Demokratik Qytetar - GDU, MORO - Partia e Punëtorëve, partia politike vota për Maqedoninë, Maqedonia e Bashkuar, Bashkimi Social Demokratik Shkup, Partia jote, partia politike Demokratët, Partia Popullore e Romëve.

Sipas KSHZ-së, zgjedhjet parlamentare u monitoruan nga gjithsej 2,551 vëzhgues të brendshëm të akredituar dhe 102 vëzhgues të huaj, që është dukshëm më pak se 7,605 vëzhgues vendas dhe 642 të huaj nga zgjedhjet e vitit 2016. Vlerësimi i përgjithshëm i vëzhguesve ishte se zgjedhjet u zhvilluan në mënyrë efektive përkundër rregullimeve të pandemisë Covid-19, por edhe se stabiliteti ligjor është ndërprerë nga rishikimet thelbësore të Kodit Zgjedhor dhe rregulloreve të mëvonshme ad hoc të miratuara gjatë gjendjes së jashtëzakonshme. Sipas vëzhguesve, dita e zgjedhjeve kaloi pa probleme, përkundër sfidave teknike në njoftimin e rezultateve dhe vërejtjeve në lidhje me regjistrimin e votuesve.¹⁵⁶

156 Misioni Ndërkombëtar i Vëzhgimit të Zgjedhjeve në OSBE / ODIHR, Republika e Maqedonisë së Veriut, Zgjedhjet e parakohshme parlamentare, 15 korrik 2020, Deklarata e gjetjeve paraprake dhe përfundimeve. Qasur në: <https://www.osce.org/files/f/documents/8/2/457426.pdf> (vizita e fundit: 20 korrik 2020)

Koalicioni “Mundemi” të udhëhequr nga LSDM-ja, në parlamentin e ri do të ketë 46 deputetë, pra tre më pak se 49 që ishin në përbërjen e mëparshme, VMRO-DPMNE dhe koalicioni “Rindërtimi i Maqedonisë” në parlamentin e ri do të ketë 44 deputetë, përkatësisht shtatë më pak se 51 nga zgjedhjet e mëparshme. BDI fitoi 15 vende ose 5 vende më shumë se përbërja e fundit parlamentare kur kishte 10 deputetë. Aleanca për Shqiptarët, e cila hyri në Kuvend për herë të parë në 2016 me 3 deputetë, fitoi 12 vende në këto zgjedhje në koalicion me Alternativën. Për herë të parë, Partia Politike e majta do të hyjë në Kuvend, e cila fitoi 2 vende parlamentare në këto zgjedhje. PDSH tani do të ketë vetëm një vend deputeti, ndërsa në parlamentin e kaluar kishte 2 deputetë.

Partitë dhe koalicionet e tjera që morën pjesë në këto zgjedhje, d.m.th Integra, GDU, MORO, Zëri i Partisë Politike për Maqedoninë, Maqedonia e Bashkuar, Bashkimi Social Demokratik Shkup, Partia yte, partia politike Demokratët, Partia Popullore e Romëve nuk fituan vota të mjaftueshme për të siguruar një përfaqësues në Kuvend.

Në vazhdim të këtij manuali pason një përmbledhje më e detajuar e fushatës zgjedhore, të ardhurave dhe shpenzimeve të partive dhe koalicioneve gjatë fushatës zgjedhore, mbulimin e mediave, rezultatet e zgjedhjeve, respektimin dhe mbrojtjen e të drejtave të votimit, vlerësimin e zgjedhjeve nga vëzhguesit dhe partitë politike, si dhe konkluzione të përmbledhura për të gjithë ciklin zgjedhor.

Fushata zgjedhore

Fushata për zgjedhjet e parakohshme parlamentare filloi zyrtarisht në 24 qershor dhe përfundoi në mesnatën e 12 korrikut. Para fillimit të fushatës, Qeveria miratoi protokolle për të zvogëluar rrezikun e Covid - 19¹⁵⁷ duke kufizuar kështu mundësinë e tubimeve masive gjatë fushatës. Për shkak të pandemisë Covid-19 dhe protokolleve qeveritare, partitë kishin metoda të ndryshme të promovimit dhe zëvendësuan mitingje të mëdha të partive me mitingje më të vogla, dhe fushatat derë më derë ishin të kufizuara. Fushata kryesisht u zhvillua në mediat sociale duke postuar foto dhe video të takimeve lokale, video promovuese dhe fjalime nga kandidatët dhe drejtuesit e partive. Përveç rrethanave të reja, metodat e zakonshme nuk u lanë jashtë, siç ishin reklamat në media sociale dhe tradicionale, pjesëmarrja në diskutime në TV dhe debate nga kandidatët. Temat kryesore që mbizotëruan në fushatën zgjedhore ishin rrethanat dhe pasojat e ndryshimit të emrit të shtetit, korrupsionit, sistemit gjyqësor, ekonomisë, integritimit euro-atlantik dhe menaxhimit të përgjithshëm të krizës nga Covid - 19.

Sipas misionit monitorues të OSBE/ODIHR,¹⁵⁸ megjithë kufizimeve të komunikimit normal, fushata ishte konkurruese dhe pjesëmarrësit ishin në gjendje të përçonin mesazhet e tyre. Përfundimet janë që fushata u shënua me retorikë negative dhe një debat më përmbajtësor u la jashtë. Toni negativ u vu në pah nga një seri sulmesh personale ndaj kundërshtarëve, postime të shpeshta anonime të materialeve të përgjuara që synonin të shpifnin kundërshtarët politikë dhe diskutimet e motivuara etnike të ndezura nga propozimi i BDI-së për një shqiptar etnik si kandidat për kryeministër. Si pjesë e fushatës, u mbajtën një numër debatesh dhe shfaqjeve të bisedave për të përballur kandidatët nga elektorat e ndryshëm. Shfaqje të ndryshme politike u transmetuan në të gjithë transmetuesit kombëtar dhe u përdorën kryesisht për kritika dhe akuza personale.

Koalicioni "Mundemi i udhëhequr nga LSDM, drejtoi fushatën zgjedhore nën moton "Mundemi, edhe më shumë, edhe më mirë!". Programi zgjedhor që quhej "Mundemi, edhe më shumë, edhe më mirë"¹⁵⁹ në 268 faqe paraqiti synimet kryesore të koalicionit, të ndarë në gjashtë kapituj: Rinisja e ekonomisë së re maqedonase RESTART MK ; STOP COVID-19; Kujdesi për të gjithë; Urdhër, disiplinë dhe drejtësi; Të gjitha për shtet ekologjik, u anëtarësuam në NATO, mund të bashkohemi edhe në BE. Kapitulli i parë përqendrohet në masat ekonomike, si dhe masat për të zvogëluar ndikimin ekonomik të shkaktuar nga

157 Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut, Protokollat që dalin nga Plani për zvogëlimin e masave kufizuese për të parandaluar përhapjen e koronavirusit. Në dispozicion në: <https://vlada.mk/protokoli-koronavirus> (vizita e fundit: 29 korrik 2020)

158 Misioni Ndërkombëtar i Vëzhgimit të Zgjedhjeve në OSBE / ODIHR, Republika e Maqedonisë së Veriut, Zgjedhjet e parakohshme parlamentare, 15 korrik 2020, Deklarata e gjetjeve paraprake dhe përfundimeve. Në dispozicion në: <https://www.osce.org/files/f/document/8/2/457426.pdf> (vizita e fundit: 24 korrik 2020)

159 „Mundemi, edhe më shumë, edhe më mirë!“, Koalicioni Mundemi 2020 - 2024. Në dispozicion në: https://sds.org.mk/wp-content/uploads/2020/06/Programa-2020_Mozeme.pdf 2020

virusi i koronës. Kapitulli i dytë trajton sistemin shëndetësor dhe masat për trajtimin e një valë të dytë të mundshme të virusit Corona. “Kujdesi për të gjithë” i referohet masave sociale dhe edukative, ndërsa kapitulli “Rendi, Disiplina dhe Drejtësia” i referohet gjyqësorit dhe luftës kundër korrupsionit. Kapitulli i pestë paraqet masa për të ndërtuar një eko-shtet dhe për të zvogëluar ndotjen e ajrit dhe tokës. Kapitulli i fundit paraqet vizionin e anëtarësimit në Bashkimin Evropian dhe hapjen e kapitujve për integrimin në BE. Fushata në internet e LSDM-së u zhvillua përmes uebfaqes së partisë, www.sdsm.org.mk, dhe koalicionit, <https://mozeme.mk/>, profilet zyrtare të partisë në rrjetet sociale Facebook dhe Twitter dhe përmes profileve personale të mbajtësve dhe kandidatët nga listat elektorale të koalicionit. Videot nga tubimet dhe takimet me qytetarët u publikuan jo vetëm në rrjetet sociale, por edhe në kanalin YouTube¹⁶⁰ të partisë.

Koalicioni i udhëhequr nga partia më e madhe opozitare VMRO-DPMNE, “Rindërtimi i Maqedonisë” në këto zgjedhje e drejtoi fushatën nën moton “Drejtohu Maqedoni! Zgjidh rindërtimin!” Si pjesë e fushatës zgjedhore, partia promovoi programin e saj zgjedhor për periudhën 2020-2024 me titull “Projekti i Rindërtimit. “Ne jemi të përkushtuar.” Në program, i prezantuar në mbi 300 faqe dhe i ndarë në katër shtylla - Institucione efikase dhe të fuqishme shtetërore; Sektori privat konkurrues; Vend i integruar, i qëndrueshëm dhe i sigurt; Kushtet më të mira të jetesës për të gjithë qytetarët Fokusi kryesor është në disa dispozita strategjike: Rritja e rritjes ekonomike dhe rritja e punësimit, ngritja e standardit të jetesës së qytetarëve, jeta më e mirë dhe më e mirë për të gjithë; Lufta pa kompromis kundër korrupsionit dhe krimit dhe zbatimin efektiv të ligjit; Integrimi i Maqedonisë në Bashkimin Evropian; Ruajtja e marrëdhënieve të mira ndëretnike mbi parimet e tolerancës dhe respektit të ndërsjellë dhe trajtimit të barabartë të të gjithëve para ligjit; investimi në arsim, inovacion dhe teknologji informatike, si elementë kryesorë për krijimin e një shoqërie të bazuar në dije dhe mbrojtjen dhe përmirësimin dhe mbrojtjen e mjedisit jetësor¹⁶¹. Fushata në internet e VMRO-DPMNE-së u krye përmes faqes së internetit të partisë, www.vmro-dpmne.org.mk, profilet zyrtare të partisë në rrjetet sociale Facebook dhe Twitter, si dhe përmes profileve të mbajtësve dhe kandidatëve të listave zgjedhore. Videot nga tubimet dhe takimet me qytetarët, si dhe nga videot dhe videot muzikore zgjedhore, përveç rrjeteve sociale, u publikuan edhe në kanalin YouTube¹⁶² të partisë.

BDI drejtoi fushatën zgjedhore me parullën “koha për Kryeministrin e parë shqiptar”.¹⁶³ Programi politik prej 188 faqesh i BDI përfshiu një vizion të ri për zhvillim të qëndrueshëm përmes politikave, reformave dhe projekteve specifike të BDI-së, të paraqitura në pesë kapituj: Integrimi i vazhdueshëm; Vetting i gjyqësorit; Zhvillimi dhe puna; Cilësia e jetës; dhe Rinia në radhë të parë. Fokusi kryesor në shfaqjet e kandidatëve të BDI ishte pikërisht

160 Kanali i LSDM në youtube . Në dispozicion në: <https://www.youtube.com/user/SDSMTube> (vizita e fundit: 29 korrik 2020)

161 „Projekti rindërtimi. Zotohemi”. Në dispozicion në: <https://www.vmro-dpmne.org.mk/programa/programa2020.pdf> (vizita e fundit: 29 korrik 2020)

162 Kanali YouTube i VMRO-DPMNE. Në dispozicion në: <https://www.youtube.com/user/vmrodpmnemacedonia> (vizita e fundit: 29 korrik 2020)

163 Programet e partive politike 2020 “Ka ardhur koha për kryeministrin e parë shqiptar” Në dispozicion në: <https://mojotizbor.mk/images/programi2020/BDI-PROGRAMA-2020-.pdf> (vizita e fundit: 29 korrik 2020)

ideja e një Kryeministri shqiptar. BDI e filloi fushatën në 13 qershor duke shkruar moton “Pse jo?” në Kalanë e Shkupit. BDI zhvilloi fushatën e zgjedhjeve në internet kryesisht përmes faqes së saj të partisë, www.bdi.mk, përmes profileve zyrtare të partisë në rrjetin social Facebook dhe profileve të mbajtësve të listave zgjedhore dhe kandidatëve për deputetë.

Koalicioni Aleanca për Shqiptarët / Alternativa drejtoi fushatën nën moton “Tash është koha”, dhe baza ishte programi me titull “Shteti për të gjithë”¹⁶⁴. Programi kishte për qëllim ndërtimin e një “shteti për të gjithë” me të drejta të barabarta, investime të barabarta, drejtësi pavarësisht përkatësisë etnike, politike dhe fetare, arsimim cilësor dhe shëndetësi cilësore.

Përveç takimeve me qytetarët, fushata u zhvillua përmes uebfaqes <https://www.aleanca.eu>, rrjeteve sociale Facebook dhe Twitter, përmes profileve zyrtare të partive dhe përmes profileve të mbajtësve dhe kandidatëve në listat zgjedhore.

Partia Levica garoi me parullën “Shteti për popullin”, dhe në programin e saj prezantoi nëntë kapituj: Drejtësia Sociale; Sistemi ligjor dhe antikorrupsioni; Sistemi politik dhe administrimi; Ekonomia politike dhe financa; Edukimi, shkenca, kultura, artet dhe sportet; Shëndeti; Bujqësia, pylltaria dhe administrimi i ujërave; Politikat e gjelbërta; Politikat e brendshme dhe të jashtme. Përveç takimeve me qytetarët, fushata u zhvillua kryesisht përmes faqes zyrtare, <https://levica.mk/>, në rrjetin social Facebook, përmes profileve të partive zyrtare dhe përmes profileve të mbajtësve dhe kandidatëve në listat zgjedhore. Regjistrimet e ngjarjeve u shpërndanë përmes rrjeteve sociale dhe kanalit e partisë në YouTube¹⁶⁵.

Në këto zgjedhje, partia PDSH doli me parullën “Vjen vera kah dera”¹⁶⁶. PDSH u ofroi votuesve një program zgjedhor prej 70 faqesh. Fokusi kryesor i fushatës që PDSH ka vënë në masa ekonomike dhe politika fiskale, të cilat gjithashtu i referohen eliminimit të diskriminimit ekonomik ndaj shqiptarëve, përqendrohet në politikën monetare dhe të jashtme, ndihmën për sektorin e biznesit. Programi përfshin përpjekje për të përmirësuar arsimin, sistemin shëndetësor, kulturën dhe një kapitull të tërë të vizituar për të rinjtë dhe sportet. Përveç takimeve me qytetarët, fushata u zhvillua përmes faqes zyrtare, www.pdsh.info, në rrjetin social Facebook, përmes profileve të partive zyrtare dhe përmes profileve të mbajtësve dhe kandidatëve në listat zgjedhore. Regjistrimet e ngjarjeve u shpërndanë përmes rrjeteve sociale dhe kanalit e partisë në YouTube¹⁶⁷.

164 “Shteti për të gjithë”. Në dispozicion: <https://mojotizbor.mk/images/programi2020/Alijansa%20za%20Albancite%20i%20alternativa.pdf> (vizita e fundit: 29 korrik 2020)

165 Kanali YouTube i Levica. Në dispozicion në: <https://www.youtube.com/channel/Uck1hX0b1siSQjAkyAFGqmCQ> (vizituar për herë të fundit: 29 korrik 2020)

166 „Vjen vera kah dera”. Në dispozicion në: <https://mojotizbor.mk/images/programi2020/Platforma-PDSH-2020-2024.pdf> (vizita e fundit: 29 jולי 2020)

167 Kanali YouTube i PDSH-së. Në dispozicion në: <https://www.youtube.com/user/PDSHoficiale> (vizita e fundit: 29 korrik 2020)

Partia Integra mori pjesë në zgjedhje për herë të parë dhe performoi me moton “Më e mira për Maqedoninë”, në programin e saj: “Rilindja e Re Maqedonase”¹⁶⁸ prezantoi programin zgjedhor dhe angazhimet në 100 faqe. Fokusi kryesor ishte në çështjen kombëtare të Maqedonisë dhe kthimin e unitetit kombëtar maqedonas. Për më tepër, ai ofroi modele ekonomike dhe investimesh për reformën ekonomike të vendit, si dhe për fillimin e një procedure për përcaktimin e pavlefshmërisë së Marrëveshjes së Përkohshme (1995) dhe Marrëveshjes së Prespës (2018) përpara Gjykatës Ndërkombëtare të Drejtësisë. Partia e drejtoi fushatën përmes takimeve me qytetarët, përmes faqes zyrtare, <https://integra.org.mk>, në rrjetin social Facebook, përmes profileve të partive zyrtare dhe përmes profileve të mbajtësve dhe kandidatëve në listat zgjedhore. Regjistrimet e ngjarjeve u shpërndanë përmes rrjeteve sociale dhe kanalit e partisë në YouTube¹⁶⁹.

Partia Vota për Maqedoninë drejtoi fushatën nën moton “Forca midis njerëzve” dhe prezantoi programin 238-faqesh. Theksi kryesor u vu tek interesat kombëtare, dhe në kapituj të veçantë u prezantuan masa për të përmirësuar gjyqësorin, ekonominë, arsimin, të drejtat e njeriut, etj. Përveç takimeve me qytetarët, fushata u zhvillua kryesisht përmes faqes zyrtare, <https://www.glaszamedonija.mk/>, në rrjetin social Facebook, përmes profileve të partisë zyrtare dhe përmes profileve të mbajtësve dhe kandidatëve në listat zgjedhore. Regjistrimet e ngjarjeve u shpërndanë përmes rrjeteve sociale dhe kanalit e partisë në YouTube¹⁷⁰.

Partia Maqedonia Unike garoi në zgjedhjet parlamentare me sloganin “Beteja për Republikën e Maqedonisë”.¹⁷¹ Platforma kryesore e partisë ishte dhjetë dispozita për të mbrojtur interesat kombëtare dhe shtetërore. Përveç takimeve me qytetarët, fushata u zhvillua përmes faqes zyrtare, <https://edinstvenamakedonija.mk> në rrjetin social Facebook, përmes profileve të partive zyrtare dhe përmes profileve të mbajtësve dhe kandidatëve në listat zgjedhore. Regjistrimet e ngjarjeve u shpërndanë përmes rrjeteve sociale dhe kanalit e partisë në YouTube¹⁷².

MORO-Partia e Punëtorëve për herë të parë garoi në mënyrë të pavarur në zgjedhjet parlamentare. Ai e drejtoi fushatën nën moton “Për të mirën e Maqedonisë, për të mirën e punëtorit”. Angazhimet kryesore ishin promovimi i të drejtave dhe standardit të punëtorit. Përveç takimeve me qytetarët, fushata u zhvillua përmes rrjetit social Facebook, profileve zyrtare të partive dhe përmes profileve të mbajtësve dhe kandidatëve në listat zgjedhore. Partia Demokratët dolën me parullën “Për një shtet funksional”, duke bërë thirrje për ndryshime thelbësore në të gjitha fushat e jetës politike, shtetërore dhe shoqërore.

168 „Më e mira për Maqedoninë”. Në dispozicion në: <https://mojotizbor.mk/images/programi2020/INTEGRA-2020.pdf> (vizituar për herë të fundit: 29 korrik 2020)

169 Kanali YouTube i Integra. Në dispozicion në: <https://www.youtube.com/c/IntegraMakedonskaKonzervativnaPartija> (vizituar për herë të fundit: 29 korrik 2020)

170 Kanali YouTube i Votës për Maqedoni. Në dispozicion në: https://www.youtube.com/channel/UCm_q3FEISy0RtRUUo3Ut0Bw (vizituar për herë të fundit: 29 korrik 2020)

171 “Beteja për Republikën e Maqedonisë”. Në dispozicion në: <https://mojotizbor.mk/images/programi2020/edinstvenamakedonija.pdf> (vizita e fundit: 30 korrik 2020)

172 Kanali YouTube i Maqedonisë Unike. E disponueshme në: <https://www.youtube.com/user/ndmkanal> (vizita e fundit: 30 korrik 2020)

Përveç takimeve me qytetarët, fushata u zhvillua përmes uebfaqes <https://demokrati.mk/>, rrjetit social Facebook, përmes profileve të partive zyrtare dhe përmes profileve të mbajtësve dhe kandidatëve në listat zgjedhore, si dhe përmes kanalit të partisë Demokratët në YouTube¹⁷³.

Unioni Demokratik Qytetar garoi në zgjedhjet parlamentare me parullën “Ndryshe është më mirë”. Në programin e saj, GDU mbrojti reformat shumë-nivele, reformat politike, reformat e legjislacionit zgjedhor, rregullin ligjor dhe sigurinë juridike, ndryshime në veprimtarinë financiare. Përveç takimeve me qytetarët, fushata u zhvillua përmes rrjetit social Facebook, përmes profileve të partive zyrtare dhe përmes profileve të mbajtësve dhe kandidatëve në listat zgjedhore.

Koncepti Maqedonas (SDU) garoi në zgjedhje me parullën “Për një shtet normal”. Fushata u bazua në Manifestin qytetar me 11 shtylla: Shteti normal; Shoqëria e drejtë; Europianizimi; Gjeneratë e re; Menaxhimi i përgjegjshëm; Njeriu i lirë; Kultura e ligjshmërisë; Dialogu politik; Zhvillimi ekonomik dhe sipërmarrësia; Arsimi dhe kultura dhe një komb i shëndoshë.¹⁷⁴ Përveç takimeve me qytetarët, partia zhvilloi fushatën e saj përmes rrjeteve sociale Facebook dhe Instagram, në faqen në internet: <https://www.makedonskikoncept.mk/>, përmes profileve të partisë zyrtare dhe përmes profilit të mbajtësve dhe kandidatëve të listave zgjedhore, si dhe në kanalën e partisë në YouTube¹⁷⁵.

Partia yte garoi për herë të parë në zgjedhje dhe përdori sloganin “Vendimi juaj”. Fushata u bazua në pesë prioritete zgjedhore: Përgjegjësia në shtet duhet të jetë drejtpërdrejt proporcionale me lartësinë e pozitës: sa më i lartë të jetë pozicioni - aq më i madh është përgjegjësia; Ambienti jetësor në Maqedoni ka vdekur, Partia juaj ofron një mënyrë për ta ringjallur atë; Arsimi nuk është një kosto, por një investim në zhvillim; Në vend të partizanizmit - profesionalizim; çdo qytetar i Maqedonisë ka të drejtën e një jete cilësore.¹⁷⁶ Partia e zhvilloi fushatën e saj në internet kryesisht përmes rrjeteve sociale Facebook dhe Twitter, faqen në internet: <https://tvoja.org/>, përmes profileve të partisë zyrtare dhe përmes profileve të mbajtësve dhe kandidatëve në listat elektorale, si dhe në kanalën e partisë në YouTube¹⁷⁷.

Partia popullore e romëve kandidoi në vetëm një njësi zgjedhore (NJZ 2). Përpjekjet e partisë ishin për përmirësimin e jetës së romëve dhe theksuan që partia punon për interesat e komunitetit rom. Fushata në internet u zhvillua përmes rrjetit social Facebook, përmes profileve zyrtare të partive dhe përmes profileve të mbajtësve dhe kandidatëve në listat zgjedhore.

173 Kanali YouTube i Demokratëve. E disponueshme në <https://www.youtube.com/channel/UCsymgpM8yVCHuhO0YfvnQzg> (vizituar për herë të fundit: 30 korrik 2020)

174 MANIFESTI QYTETAR për Evropianizimin e shtetit dhe shoqërisë maqedonase. Koncepti maqedonas, shkurt 2020. Në dispozicion në: <https://www.makedonskikoncept.mk/wp-content/uploads/2020/03/makedonskikoncept.pdf> (vizituar për herë të fundit: 31 korrik 2020)

175 Kanali YouTube i Konceptit Maqedonas. Në dispozicion në: <https://www.youtube.com/channel/UCZCg2yz8qTBdTCS1tM6l5qw> (vizituar për herë të fundit: 31 korrik 2020)

176 Prioritetet zgjedhore. Në dispozicion në: <https://tvoja.org/prioriteti/> (vizituar për herë të fundit: 30 korrik 2020).

177 Kanali i youtube i partisë tënde. Në dispozicion në: <https://www.youtube.com/channel/UCBx7GiUULsSGvKuUyUy5OQ> (vizituar për herë të fundit: 30 korrik 2020)

Financimi i fushatës zgjedhore¹⁷⁸

Në përputhje me afatin e aktiviteteve zgjedhore, pjesëmarrësve në këto zgjedhje parlamentare u kërkua të paraqisnin katër pasqyra financiare për shpenzimet e fushatës. Raporti i parë financiar mbulon 10 ditët e para të fushatës zgjedhore dhe partitë dhe koalicionet ishin të detyruar ta paraqisnin atë në ditën e njëmbëdhjetë të fushatës zgjedhore, pra në 3 korrik. Raporti i dytë përfshin gjysmën e dytë të fushatës zgjedhore dhe partitë dhe koalicionet ishin të detyruar ta paraqisnin atë një ditë pas përfundimit të fushatës zgjedhore, pra në 13 korrik. Raporti i tretë financiar mbulon të ardhurat dhe shpenzimet e llogarisë së transaksionit të palëve, nga dita e hapjes së saj deri në ditën e votimit, dhe partitë dhe koalicionet ishin të detyruar ta paraqisnin atë më së voni deri më 1 gusht. Raporti i katërt financiar, i cili i referohet totalit të të ardhurave dhe shpenzimeve gjatë gjithë fushatës, palët dhe koalicionet duhet të paraqesin menjëherë, dhe jo më vonë se 30 ditë nga dita e mbylljes së llogarisë së transaksionit. Llogaritë e transaksioneve të partive për fushatën zgjedhore duhet të mbyllen brenda 60 ditëve nga shpallja e rezultateve përfundimtare të zgjedhjeve. Raportet financiare dorëzohen pranë KSHZ-së, Entit Shtetëror të revizionit (ESHR) dhe Komisionit Shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit (KKPK), dhe raporti i katërt financiar dorëzohet në Parlamentin e Republikës së Maqedonisë së Veriut. Gjithashtu, ESHR është e detyruar të kryejë një kontroll brenda 60 ditëve nga paraqitja e raportit të përgjithshëm financiar. Gjatë financimit të fushatës zgjedhore, pjesëmarrësit mund të shpenzojnë deri në 110 denarë për votues të regjistruar në listën e zgjedhësve, përkatësisht komunën për të cilën ata kanë dorëzuar një listë të kandidatëve.

Të gjithë pjesëmarrësit në zgjedhje dorëzuan raportin e parë financiar, përveç Partisë Popullore të Romëve. Raporti i dytë financiar nuk u dorëzua nga partitë Vota për Maqedoninë, Integra, Unioni Socialdemokratik, MORO, Partia Popullore e Romëve dhe Partia yte. Raporti i tretë financiar brenda afatit të përcaktuar me ligj u dorëzua vetëm nga koalicioni i udhëhequr nga LSDM-ja dhe partia politike Vota për Maqedoninë. Tre ditë pas skadimit të afatit ligjor, Partia Demokratike e Shqiptarëve, Bashkimi Demokratik për Integrim, Unioni Demokratik Qytetar dhe koalicioni Aleanca e Shqiptarëve dhe Alternativa paraqitën raportin e tyre të tretë financiar. Koalicionet e udhëhequra nga VMRO-DPMNE dhe Maqedonia Unike dorëzuan raportin e tretë financiar 4 ditë pas skadimit të afatit ligjor. Partitë politike Left, Integra, MORO, Bashkimi Social Demokratik, Partia politike Demokratët, Partia Popullore e Romëve dhe Partia juaj nuk kanë dorëzuar raportin e tretë financiar. Raporti i katërt financiar deri më tani është paraqitur vetëm nga Unioni Social Demokratik dhe partia politike Demokratët.¹⁷⁹

178 Pasqyrat financiare të pjesëmarrësve në zgjedhjet parlamentare janë në dispozicion në faqen e internetit të Entit Shtetëror të revizionit (<https://dzt.mk/mk/izvestai-politicki-partii>)

179 Pasqyra e raporteve financiare të paraqitura është bërë që nga 17 gushti 2020

Sipas raporteve financiare të paraqitura, më shumë mjete në fushatën zgjedhore ka shpenzuar koalicioni i udhëhequr nga VMRO-DPMNE, respektivisht 115.227.200 denarë (1,874,426 euro).¹⁸⁰ Koalicioni ka mbledhur gjithsej 47,294,175 denarë (769,011 euro), me diferencën midis shpenzimeve dhe të ardhurave në shumën 67,983,025 denarë (1,105,415 euro), pra shpenzimet janë pothuajse dy herë e gjysmë më të larta se të ardhurat. Partia e dytë sipas shumës së mjeteve të shpenzuara është BDI, e cila gjatë fushatës zgjedhore ka shpenzuar gjithsej 29,134,385 denarë (473,730 euro). Partia në fushatë ka mbledhur gjithsej 29,048.872 denarë (472.339 euro), që do të thotë se harxhimet totale i tejkalojnë të ardhurat për fushatën me 85.513 denarë (1.390 euro).

E treta për sa i përket të ardhurave dhe shpenzimeve në fushatë është koalicioni i udhëhequr nga LSDM-ja, e cila ka shpenzuar gjithsej 12 846 698 denarë (208 889 euro). Koalicioni në këto zgjedhje mbledhi më shumë para sesa harxhoi, respektivisht ka mbledhur 29,114.985 denarë (473.414 euro), që është 16,298,287 (265,013 euro) më shumë sesa fondet e shpenzuara.

Koalicioni i Aleancës së Shqiptarëve dhe Alternativës është i ardhshëm sipas shumës së shpenzimeve, i cili ka shpenzuar gjithsej 8,468,695 denarë (137,702 euro) për këto zgjedhje. Koalicioni gjithashtu mbledhi më shumë para sesa harxhoi, d.m.th. ai mbledhi 8,472,532 denarë (137,765 euro).

Partia Demokratike e Shqiptarëve dhe Unihoni Demokratik Qytetar arritën një diferencë minimale pozitive midis të ardhurave dhe shpenzimeve për fushatën zgjedhore. Të ardhurat e Partisë Demokratike të Shqiptarëve për fushatën zgjedhore arrijnë në 3,270,581 denarë (53.180 euro) dhe janë 1,217 denarë (20 euro) më të larta se shpenzimet, të cilat arrijnë në 3,269,364 denarë (53,161 euro). Unioni Demokratik Qytetar shpenzoi gjithsej 2.784,389 denarë (45.275 euro) në fushatë, dhe mbledhi 2,784,668 denarë (45,279 euro) ose 279 denarë (4.60 euro) më shumë sesa harxhoi.

Maqedonia Unike mbledhi dy herë më shumë para për fushatën zgjedhore sesa harxhoi. Të ardhurat totale për fushatën zgjedhore të koalicionit janë 4 711 331 (76 607 euro) dhe shpenzimet totale janë 2 285 708 denarë (37 166 euro).

Partia politike Vota për Maqedoninë mbledhi gjithsej 1,027,700 denarë (16,711 euro) për këto zgjedhje. Partia ka shpenzuar gjithsej 850,777 denarë (13.834 euro), pra shpenzoi 176.923 denarë më pak se sa mbledhi.

Shpenzimet e Unionit socialdemokratik (Koncepti Maqedonas) për fushatën zgjedhore pothuajse dyfishojnë fondet e mbledhura. Ato arrijnë në 810 582 denarë (13 180 euro), ndërsa të ardhurat arrijnë në 421 500 denarë (6 854 euro), me diferencën midis tyre që arrijnë në 389 082 denarë (6 327 euro).

180 Përlllogaritjet në euro janë bërë me kursin mesatar 61,5

Partia politike Demokratët është pjesëmarrësi i vetëm në këto zgjedhje i cili, sipas raporteve të paraqitura për fushatën zgjedhore, ka shpenzuar aq para sa ka mbledhur, pra të ardhurat dhe shpenzimet për fushatën zgjedhore të partisë arritën në 238.700 denarë (3,881 euro).

Sipas raportit të fondeve të pranuar dhe të shpenzuara, mund të vërehet se shumica e partive politike kanë shpenzuar më pak fonde mjete se sa që kanë mbledhur. Kapërcimi i shpenzimeve krahasuar me të ardhurat është regjistruar në vetëm tre nga dhjetë raportet e paraqitura, që është një pamje tjetër në krahasim me zgjedhjet parlamentare në 2016 kur në nëntë nga 11 raportet, shpenzimet tejkaluan të ardhurat.

*Pasqyrat financiare të pjesëmarrësve në zgjedhjet e parakohshme parlamentare*¹⁸¹

	Gjithsejt të ardhura	Gjithsejt shpenzime
VMRO-DPMNE	47 294 175	115 277 200
BDI	29 048 872	29 134 385
LSDM	29 114 985	12 846 698
Aleanca për shqiptarët dhe Alternativa	8 472 532	8 468 695
PDSH	3 270 581	3 269 364
UQD	2 784 668	2 784 389
Maqedonia unike	4 711 331	2 285 708
Vota për Maqedoninë	1 027 700	850 777
Unioni socialdemokratik	421 500	810 582
Partia politike Demokratët	238 700	238 700

181 Pasqyra e raporteve financiare është bërë në bazë të raporteve financiare që partitë politike u kishin dorëzuar organeve shtetërore përkatëse që nga 17 gushti 2020

Mediat

Misioni i Vëzhgimit të Zgjedhjeve të OSBE / ODIHR monitoroi fushatën zgjedhore nga 24 qershori deri më 12 korrik dhe mbuloi programet e transmetuara (nga ora 18:00 deri në ora 0:00) në shtatë transmetues: MRT-1, MRT- 2, Alfa, Alsat, Kanal 5, Sitel dhe Telma. Në deklaratën e saj, Misioni vuri në dukje se mbulimi i mediave gjatë fushatës zgjedhore kishte mungesë të mbikëqyrjes kritike, por që shumica e transmetuesve nuk u përmbahen dispozitave për të shtuar raportimin me interpretimin e gjuhës së shenjave. Sa i përket dispozitave në lidhje me reklamimin politik me pagesë, raporti vëren se ato favorizuan tre partitë më të mëdha.¹⁸²

Lidhur me dy kanalet televizive publike, MRT-1 dhe MRT-2, raporti vëren se përkundër faktit që këto televizione respektojnë dispozitat në lidhje me sjelljen e mediave në fushatën zgjedhore, dispozita të tilla ende rezultuan në një rritje të pjesshme të mbulimit të VMRO-DPMNE dhe koalicioni i Aleancës për Shqiptarët dhe Alternativa në krahasim me LSDM-në dhe BDI-në. Dispozitat janë kritikuar më tej nga bashkëbiseduesit e ODIHR, duke i cilësuar ata si sipërfaqësor dhe duke minuar pavarësinë editoriale. Sa i përket transmetuesve privatë, monitorimi i OSBE / ODIHR tregoi se në kohën kryesore, fokusi i lajmeve ishte në koalicionet e udhëhequra nga VMRO-DPMNE dhe LSDM. Kështu, Televizionet Sitel dhe Telma ofruan një mbulim po aq proporcional dhe politikisht të rëndësishëm për të dy koalicionet, nga 31 dhe 21 përqind, me një ton raportimi përgjithësisht neutral. TV Kanal 5, nga ana tjetër, në dy javët e para të fushatës zgjedhore, siguroi mbulim të barabartë të këtyre dy koalicioneve, gjë që nuk ndodhi me javën e kaluar, kur mbulimi i koalicionit të udhëhequr nga LSDM u rrit në krahasim me mbulimin e koalicionit të udhëhequr nga VMRO-ja. DPMNE. Në TV Alfa raporti vuri në dukje rastin e kundërt, d.m.th një pasqyrë të mprehtë kritike të qeverisë dhe LSDM-së me raportim kryesisht negativ dhe asnjans prej 28 dhe 40 përqind, ndërsa në raportin VMRO-DPMNE, u raportua me një ton kryesisht neutral dhe pozitiv dhe mbulim prej 19 përqind. Një praktikë e ngjashme është vërejtur në televizionin Alsat-M, ku rreth 32% e afatit kohor ishte siguruar për raportim në BDI, por me retorikë kryesisht negative.¹⁸³

Kodi Zgjedhor rregullon mbulimin e zgjedhjeve në media, i cili përcakton detyrimin e mediave për të siguruar raportim të ekuilibruar, të ekuilibruar dhe të paanshëm dhe mbulimin e fushatës zgjedhore të të gjithë kandidatëve.¹⁸⁴ Agjencia për Shërbime Mediatike Audio dhe Audiovizuale (ASHMAA) është e detyruar të monitorojë përfaqësimin e zgjedhjeve të partive dhe kandidatëve dhe shërbimin programor të transmetuesve, nga dita e shpalljes së zgjedhjeve deri në përfundimin e votimit në ditën e zgjedhjeve. Në rast

182 Misioni Ndërkombëtar i Vëzhgimit të Zgjedhjeve i OSBE / ODIHR. (2020) Republika e Maqedonisë Veriore, Zgjedhjet e parakohshme parlamentare, 15 korrik 2020, Deklarata e gjetjeve fillestare dhe përfundimeve. Në dispozicion në: <https://www.osce.org/files/f/document/8/2/457426.pdf> (Vizita e fundit: 29 korrik 2020)

183 Ibid

184 Për më shumë informacion, shihni rolin e medias, f.56 të manualit

të shkëlqes së parimit të qasjes së barabartë, Agjencia është e detyruar të fillojë procedura kundërvajtëse kundër mediave përgjegjëse. ASHMAA kryen monitorimin në përputhje me “Metodologjinë për monitorimin e mbulimit të mediave zgjedhore përmes shërbimeve të programeve radio dhe televizive gjatë procesit zgjedhor”, miratuar më 15 qershor 2020, në përputhje me ndryshimet e fundit ligjore.¹⁸⁵

Monitorimi i shërbimit publik radiodifuziv

Monitorimi i kryer nga ASHMAA i referohet periudhës midis 24 qershorit dhe 12 korrikut 2020. Monitorimi është më i shkurtër se zakonisht për shkak të realizimit të të gjitha aktiviteteve zgjedhore në kushte të kufizuara të shkaktuara nga kriza me KOVID - 19.

Monitorimi analizon gjithsej 19 ediciojne të ditarit në orën 19:30, respektivisht u analizua materiali me gjithsej 7 orë, 17 minuta dhe 46 sekonda, transmetuar në shërbimin e parë të programit (MRT 1).

Raporti i ASHMAA tregon një përfaqësim të drejtë dhe të qëndrueshëm në media të pjesëmarrësve në zgjedhjet e parakohshme parlamentare 2020: Në të njëjtën kohë, ata kërkojnë - të ndjekin parimin e proporcionalitetit sipas numrit të listave të konfirmuara të kandidatëve për deputetë, dhe përmbajtja informuese të klasifikohet në mënyrë editoriale ekskluzivisht në katër fusha tematike, të përshtatur sipas parashikimeve të përqindjes specifike të nenit 76-a, paragrafi 2, d.m.th. : 30% artikuj mbi ngjarjet e përditshme nga vendi dhe bota, 30% për aktivitetet e partive politike në pushtet, 30% për aktivitetet e partive politike nga opozita parlamentare dhe 10% për veprimtaritë e partive politike që nuk përfaqësohen në Parlament.¹⁸⁶ Raporti gjithashtu vë në dukje se në përputhje me detyrimin nga neni 76-a paragrafi 11, MRT1 ka siguruar hapësirë për debat të përfaqësuesve të partive më të mëdha politike nga qeveria dhe opozita, si dhe pjesëmarrësit e tjerë në procesin zgjedhor. Të gjitha debatet u mbajtën nën titullin “Zgjedhjet Parlamentare 2020”. Sipas ligjeve, shërbimi publik ka respektuar edhe të drejtën e përfaqësimit të lirë politik.

Gjatë monitorimit të shërbimit të programit të dytë MRT 2, gjithsej 19 botime të ditarit u analizuan në orën 18:30 me një kohëzgjatje totale prej 7 orësh, 3 minutash dhe 4 sekonda.

Raporti i AVMS i referohet MRT 2 tregon një shpërndarje të pabarabartë të kohës ndërmjet qeverisë dhe subjekteve të opozitës. Në fillim të raportit kjo pabarabartësi atribuohet formulës së ngurtë matematikore për shpërndarjen e kohës në përputhje me nenin 76-a paragrafi 2 të Ligjit për Shërbimin Publik.

185 Agjencia për Shërbime Mediatike Audio dhe Audiovizuale (2020) Raporti i Prezantimit të Medieve Zgjedhore - Zgjedhjet e Parakohshme Parlamentare 2020 Në dispozicion në: <https://avmu.mk/izvestia-i-od-monitoringot-nad-izbornu/> (Vizita e fundit: 29 korrik 2020)

186 Zgjedhjet e parakohshme parlamentare 2020, Raporti për Prezantimin e Media Zgjedhore, Agjencia për Shërbime Mediatike Audio dhe Audio-Vizuale; Në dispozicion në: <https://avmu.mk/ith-materials-related-with-election/> (Vizita e fundit: 29 korrik 2020)

“Shërbimi i dytë programor i Televizionit Maqedonas - MRT2, i cili që nga prilli i këtij viti po transmetohet tërësisht në gjuhën shqipe, në lajme respektuan obligimin e Kodit Zgjedhor për të siguruar barazpeshë duke përmbushur një formulë të dyfishtë. Nga njëra anë, kjo është kërkesa e nenit 76-a paragrafi 2, i cili parashikon një ndarje matematikore të Lajmit në: 30% artikuj mbi ngjarjet e përditshme nga vendi dhe bota, 30% për veprimtaritë e partive politike në pushtet, 30% për aktivitetet e partitë politike nga opozita parlamentare, dhe 10% për veprimtaritë e partive politike që nuk përfaqësohen në Kuvend “. - thuhet në raport.¹⁸⁷

E drejta për përfaqësim politik pa pagesë ushtrohet nga partitë politike në shërbimin e dytë, e cila shënohet në raportin ASHMAA.

Tabela 1: Përfaqësimi i subjekteve në lajme në periudhë (24 qershor - 12 korrik 2020)

Burimi: ASHMAA

	MRT1		MRT2		Radio 1		Radio 2	
	kohëzgjatja	%	kohëzgjatja	%	kohëzgjatja	%	kohëzgjatja	%
BDI – Bashkimi demokratik për integrim	0:49:38	11,34	0:52:50	11,66	0:45:36	10,44	0:50:31	11,45
PDSH-Partia demokratike shqiptare	0:21:16	4,86	0:23:26	5,17	0:15:52	3,63	0:20:57	4,75
MORO-Partia e punëtorëve	0:02:07	0,48	0:01:53	0,42	0:00:39	0,15	0:00:27	0,10
Levica (e majta)	0:10:41	2,44	0:08:12	1,81	0:10:35	2,42	0:07:06	1,61
Vota për Maqedoninë	0:00:47	0,18	0:00:41	0,15	0:00:45	0,17		
Integra-Partia konservative maqedonase	0:11:18	2,58	0:09:04	2,00	0:10:35	2,42	0:05:15	1,19
UQD-Unioni qytetwar demokratik	0:03:30	0,80	0:02:45	0,61	0:02:21	0,54	0:04:08	0,94
DEMOKRATËT	0:01:41	0,38	0:01:18	0,29	0:01:32	0,35	0:01:02	0,23
Partia yte	0:02:53	0,66	0:01:28	0,32	0:01:44	0,40	0:00:23	0,09
Maqedonia Unike	0:07:34	1,73	0:06:11	1,36	0:09:15	2,12	0:04:03	0,92
Koalicioni Aleanca e për Shqiptarët dhe Alternativa	0:54:58	12,56	1:01:42	13,62	0:45:05	10,32	0:57:43	13,08
SDU Shkup	0:10:08	2,31	0:07:40	1,69	0:08:14	1,89	0:07:53	1,79
Koalicioni Mundemi	0:50:26	11,52	0:53:12	11,74	0:56:17	12,89	0:49:33	11,23
Koalicioni RINDËRTIMI I MAQEDONISË	1:02:02	14,17	1:01:27	13,56	1:14:56	17,16	0:58:21	13,22

187 Ibid

Siç shihet nga tabela e mësipërme, shërbimi i parë i programit për partitë në pushtet mori 50 minuta dhe 26 sekonda për Koalicionin e udhëhequr nga LSDM-ja Mundemi 49 minuta dhe 38 sekonda për BDI; 21 minuta e 16 sekonda për PDSH-në. Ndërsa për partitë opozitare 1 orë 2 minuta dhe 2 sekonda u ndanë për Koalicionin për Rindërtimin e Maqedonisë të udhëhequr nga VMRO DPMNE, dhe 54 minuta e 58 sekonda për Koalicionin e Aleancës së Shqiptarëve dhe Alternativës. Për partitë jo parlamentare, e majta u veçua - 10 minuta dhe 41 sekonda; Integra - Partia Konservatore e Maqedonisë - 11 minuta e 18 sekonda; Koalicioni i Bashkuar Maqedoni - 7 minuta e 34 sekonda; SDU - 10 minuta dhe 8 sekonda; GDU - 3 minuta dhe 30 sekonda; Demokratët - 1 minutë dhe 41 sekonda; Partia yte - 2 minuta e 53 sekonda; Zëri për Maqedoninë - 47 sekonda; MORO - Partia e Punëtorëve - 2 minuta e 7 sekonda.

Shërbimi i dytë i programit për partitë në pushtet caktoi: 53 minuta dhe 12 sekonda për Koalicionin e udhëhequr nga LSDM-ja Ne Mund; 52 minuta dhe 50 sekonda për BDI; 23 minuta e 26 sekonda për PDSH-në. Partitë politike joparlamentare përfaqësoheshin nga: Levica - 8 minuta dhe 12 sekonda; Integra - Partia Konservatore e Maqedonisë - 9 minuta e 4 sekonda; Koalicioni Maqedonia unike- 6 minuta e 11 sekonda; SDU Shkup - 7 minuta e 40 sekonda; GDU - 2 minuta e 45 sekonda; Demokratët - 1 minutë dhe 18 sekonda; Partia yte - 1 minutë dhe 28 sekonda; Vota për Maqedoninë - 41 sekonda; MORO - Partia e Punëtorëve - 1 minutë dhe 53 sekonda. Partitë opozitare u përfaqësuan me 1 orë 1 minutë dhe 27 sekonda për Koalicionin për Rindërtimin e Maqedonisë të udhëhequr nga VMRO DPMNE dhe 1 orë 1 minutë dhe 42 sekonda për Koalicionin e Aleancës së Shqiptarëve dhe Alternativa.

Raportimi i shërbimit të parë programor të Radios së Maqedonisë nga ASHMAA vlerësohet si i ekuilibruar dhe në përputhje me rregulloret e Komisionit zgjedhor për të ndjekur parimin e proporcionalitetit sipas numrit të listave të konfirmuara të kandidatëve për deputetë. Dispozitat e veçanta për Shërbimin Publik nga neni 76-a paragrafi 2 të cilat kërkojnë të shpërndahen përmbajtjet e njoftimeve për lajmet në mënyrë që 30% e artikujve të jenë për ngjarjet e përditshme nga vendi dhe bota, 30% për veprimtaritë e partive politike në pushtet, 30% për veprimtarinë e partive politike në opozitë, dhe 10% për veprimtaritë e partive politike që nuk përfaqësohen në Kuvend. Ky shërbim për partitë në pushtet zgjati 56 minuta dhe 17 sekonda për Koalicionin e udhëhequr nga LSDM-ja Mundemi; 45 minuta dhe 36 sekonda për BDI; 15 minuta dhe 52 sekonda për PDSH-në. 1 orë 14 minuta dhe 56 sekonda u ndanë për partitë opozitare për Koalicionin për Rindërtimin e Maqedonisë të udhëhequr nga VMRO DPMNE, dhe 45 minuta dhe 5 sekonda për Koalicionin e Aleancës së Shqiptarëve dhe Alternativës. Përfaqësia e mëposhtme është vërejtur në partitë joparlamentare: Levica - 10 minuta dhe 35 sekonda; Integra - Partia Konservatore e Maqedonisë - 10 minuta e 35 sekonda; Koalicioni Maqedonia unike- 9 minuta e 15 sekonda; SDU - 8 minuta dhe 14 sekonda; GDU - 2 minuta e 21 sekonda; Demokratët - 1 minutë dhe 32 sekonda; Partia yte - 1 minutë dhe 44 sekonda; Vota për Maqedoninë - 45 sekonda; MORO - Partia e Punëtorëve - 39 sekonda.

Në kuadër të lajmeve të Programit në gjuhën shqipe - Radio Maqedonase 2 për partitë politike në pushtet, 49 minuta e 33 sekonda janë ndarë për Koalicionin Mundemi të

udhëhequr nga LSDM; 50 minuta dhe 31 sekonda për BDI; 20 minuta e 57 sekonda për PDSH-në. Partitë politike të opozitës përfaqësohen me 58 minuta dhe 21 sekonda për Koalicionin për Rindërtimin e Maqedonisë të udhëhequr nga VMRO DPMNE dhe 57 minuta e 43 sekonda për Koalicionin e Aleancës së Shqiptarëve dhe Alternativës. Si parti joparlamentare, ato ndahen për Levicën - 7 minuta dhe 6 sekonda; Integra - Partia Konservatore e Maqedonisë - 5 minuta e 15 sekonda; Koalicioni i Bashkuar Maqedoni - 4 minuta dhe 3 sekonda; SDU - 7 minuta dhe 53 sekonda; GDU - 4 minuta dhe 8 sekonda; Demokratët - 1 minutë dhe 2 sekonda; Festa juaj - 23 sekonda; MORO - Partia e Punëtorëve - 27 sekonda. Raporti dhe Programi i Gjuhës Shqipe i Radio Maqedonisë tregojnë se detyrimet e raportimit ligjor janë përmbushur.

Agjencia për Shërbime Mediatike Audio dhe Audiovizuale nuk vëren shkelje të dispozitave ligjore ose mungesë të raportimit të ekuilibruar gjatë raportimit nga Shërbimi i Tretë i Programit të Radio Maqedonisë. Raporti vëren se Radio Maqedonia 3 ka përmbushur të dy detyrimet ligjore, megjithë sfidën e ndarjes së duhur të kohës për informacion për shkak të nevojës për të raportuar për situatën në lidhje me përhapjen e infeksionit nga Covid - 19.

Monitorimi i medieve komerciale¹⁸⁸

Raportet për monitorimin e prezantimit zgjedhor të mediave komerciale në periudhën nga 24 qershori deri më 12 korrik 2020, përfshijnë tërë programin 24-orësh, nga i cili janë analizuar dhe koduar të gjitha format e transmetimit të prezantimit të mediave zgjedhore. Analiza e programeve ditore të lajmeve është bërë në edicionin qendror të lajmeve. U monitoruan nëntë televizione komerciale kombëtare: Alsat-M TV, Alfa TV, Kanal 5 TV, TV Sitel, Telma TV, 21-M TV, Klan TV, Shenja TV dhe 24 Vesti TV. Raporti vëren se, në përgjithësi, asnjë nga televizionet komerciale nuk ka arritur të zbatojë plotësisht parimin e raportimit në proporcion me numrin e listave të konfirmuara të kandidatëve dhe intensitetin e fushatës.

188 Agjencia për Shërbime Mediatike Audio dhe Audiovizuale (2020) Raporti i Prezantimit të Medieve Zgjedhore - Zgjedhjet e Parakohshme Parlamentare 2020 Në dispozicion në: <https://avmu.mk/извештаи-од-мониторингот-над-изборно/> (Vizita e fundit: 29 korrik 2020)

Table 2: Representation of the political entities in the news

Source: AAVMS

	24 Vesti TV		Alsat - M		Alfa	
	Kohëzgjatja	%	Kohëzgjatja	%	Kohëzgjatja	%
BDI - Bashkimi Demokratik për Integrim	00:32:36	5,48	00:56:29	12,51	00:15:25	3,81
PDSH - Partia Demokratike e Shqiptarëve	00:01:09	0,19	00:02:11	0,48	00:01:00	0,25
Koalicioni Aleanca e shqiptarëve-Alternativa	00:14:13	2,39	00:19:01	4,21	00:04:48	1,18
Koalicioni MUNDEMI	01:12:38	12,21	00:27:48	6,16	01:12:34	17,91
KOalicioni RINDËRTIM I MAQEDONISË	01:11:42	12,05	00:29:12	6,47	00:54:35	13,47
Levica (e majta)	00:02:31	0,42			00:02:42	0,66
USD Shkup	00:12:20	2,07			00:01:31	0,37
Vota për Maqedoninë						
Maqedonia unike	00:06:21	1,07				
Integra - Partia Konservatore e Maqedonisë	00:03:06	0,52				
UQD-Unioni qytetar demokratik	00:08:24	1,41				
DEMOKRATËT	00:01:08	0,19				
Partia yte	00:05:08	0,86				
MORO – Partia e punëtorëve	00:01:11	0,20				
Partia popullore e Romëve						

Manual për zgjedhjet parlamentare në Republikën e Maqedonisë së Veriut 2020

	Kanal 5		Sitel TV		Telma TV	
	Kohëzgjatja	%	Kohëzgjatja	%	Kohëzgjatja	%
BDI - Bashkimi Demokratik për Integrim	00:11:58	3,09	00:16:07	3,05	00:20:35	5,74
PDSH - Partia Demokratike e Shqiptarëve	00:03:46	0,97			00:03:02	0,85
Koalicioni Aleanca e shqiptarëve-Alternativa	00:00:59	0,25	00:10:40	2,02	00:11:56	3,33
Koalicioni MUNDEMI	01:00:26	15,59	01:54:46	21,72	00:40:05	11,18
KOalicioni RINDËRTIM I MAQEDONISË	00:56:36	14,60	01:56:01	21,96	00:41:05	11,46
Levica (e majta)	00:02:36	0,67	00:04:26	0,84	00:03:24	0,95
USD Shkup	00:04:37	15,59	00:06:16	1,18	00:02:18	0,64
Vota për Maqedoninë	00:01:11	0,31	00:01:59	0,38		
Maqedonia unike	00:02:37	0,68	00:04:14	0,80	00:00:53	0,25
Integra - Partia Konservatore e Maqedonisë	00:02:25	0,62	00:05:12	0,99	00:01:03	0,29
UQD-Unioni qytetar demokratik	00:01:17	0,33	00:05:41	1,08	00:03:57	1,10
DEMOKRATËT	00:00:23	0,10	00:02:42	0,51	00:01:43	0,48
Partia yte	00:01:27	0,37				
MORO – Partia e punëtorëve			00:02:43	0,52		
Partia popullore e Romëve						

Si pjesë e monitorimit, nga programi i TV 24 Vesti, janë analizuar lajmet në ora 17, gjithsej 19 edicione me një kohë 9 orë 55 minuta dhe 1 sekondë, nga të cilat 5 orë 9 minuta dhe 28 sekonda u ndanë për fushatën zgjedhore. Në këtë mënyrë, kjo televizion ishte e përqendruar në arritjen e një mbulimi sasior të barabartë të fushatave të koalicioneve Mundemi, të udhëhequr nga LSDM, dhe Rindërtimi i Maqedonisë, i udhëhequr nga VMRO DPMNE. Për koalicionin Mundemi, TV 24 Vesti ka lënë mënjane 1 orë 12 minuta 38 sekonda, ndërsa për koalicionin Rindërtimi i Maqedonisë, 1 orë 11 minuta dhe 42 sekonda. Lidhur me këto dy koalicione, raporti vëren se TV 24 Vesti raportoi me një ton kryesisht neutral, duke transmetuar pjesë të aktiviteteve të tyre në terren dhe konferenca për shtyp. Fushatat e pjesëmarrësve që gjithashtu garuan në zgjedhje me gjashtë lista të kandidatëve u përfshinë në kohë si vijon: BDI me 32 minuta e 36 sekonda, Koalicioni Aleanca për Shqiptarët dhe Alternativa me 14 minuta e 13 sekonda, Maqedonia unike me 6 minuta e 21 sekonda, MORO - Partia e Punëtorëve me 1 minutë dhe 11 sekonda, Demokratët me 1 minutë dhe 8 sekonda, Integra - Partia Konservatore e Maqedonisë me 3 minuta e 6 sekonda, Levica me 2 minuta e 31 sekonda. Për partitë politike, të cilat kishin pesë lista kandidatësh në zgjedhje, ato u ndanë: për SDU Shkup - 12 dhe 20 sekonda, për GDU - Bashkimi Demokratik Qytetar - 8 minuta dhe 24 sekonda, dhe për PDSH - Partia Demokratike e Shqiptarëve - 1 minutë dhe 9 sekonda. Partia yte, e cila kishte 3 lista të kandidatëve në zgjedhje, u mbulua nga TV 24 Vesti për 5 minuta dhe 8 sekonda. Për pjesëmarrësit Vota për Maqedoninë dhe Partia Popullore e Romëve, në këtë televizion nuk kishte artikuj. Raporti përfundon se kjo televizion siguroi një gamë të gjerë pjesëmarrësish në fushatën zgjedhore, por prapë vëren se shpërndarja e kohës në programet ditore të lajmeve nuk ishte plotësisht në përputhje me parimin e proporcionalitetit, sipas numrit të listave të konfirmuara të kandidatëve për deputetë.

Sa i përket televizionit Alsat-M, monitorimi përfshiu 19 edicione të ditarit në ora 19, me një kohëzgjatje totale prej 7 orësh 31 minuta dhe 30 sekonda, nga të cilat 3 orë 38 minuta dhe 9 sekonda ishin kontribute në fushatën zgjedhore. Partia më e përfaqësuar në raportet në këtë televizion ishte BDI me 56 minuta dhe 29 sekonda. Lidhur me artikujt për këtë parti, raporti vëren se, megjithatë, për një pjesë të madhe të kohës së caktuar, konteksti i raportimit ishte negativ. Për më tepër, kontributet në fushatat e Koalicionit për Rindërtim të Maqedonisë, të udhëhequr nga VMRO - DPMNE u përfaqësuan me 29 minuta dhe 12 sekonda, dhe koalicioni Mundemi, i udhëhequr nga LSDM-ja me 27 minuta dhe 48 sekonda. Nga pjesëmarrësit e tjerë, të cilët kishin nga gjashtë lista kandidatësh secila, Aleanca Koalicioni për Shqiptarët dhe Alternativa ishte e mbuluar me 19 minuta dhe 1 sekondë, Për PDSH, e cila garoi në zgjedhje me pesë lista kandidatësh, televizioni dha 2 minuta e 11 sekonda. Raporti vëren se Alsat-M nuk informonte fare rreth aktiviteteve të partive politike joparlamentare, i cili vërejti se publikut iu mohua mundësia për t'u njohur me këtë pjesë të ofertës zgjedhore. Prandaj, vlerësohet se Alsat-M TV nuk ka siguruar mbulim të ekuilibruar të procesit zgjedhor në programet ditore të lajmeve sipas kërkesave të Kodit Zgjedhor, pra në përputhje me parimin e proporcionalitetit sipas numrit të listave të konfirmuara të kandidatëve.

Nga programi i TV Alfa, objekt i monitorimit ishin 19 edicione të Ditarit në orën 19:30, me një kohëzgjatje totale 6 orë 45 minuta dhe 12 sekonda, nga të cilat 4 orë 41 minuta dhe 5

sekonda ishin artikuj për fushatën zgjedhore. Për sa i përket kohës, më i përfaqësuari në artikuj ishte koalicioni Mundemi, i udhëhequr nga LSDM-ja, me 1 orë 12 minuta dhe 34 sekonda. Për koalicionin Rindërtimi i Maqedonisë, i udhëhequr nga VMRO - DPMNE, janë ndarë 54 minuta dhe 35 sekonda. Pjesëmarrësit e tjerë me gjashtë lista të kandidatëve morën kohën e mëposhtme: BDI - 16 minuta dhe 29 sekonda, Aleanca për Shqiptarët dhe Alternativa - 4 minuta dhe 48 sekonda dhe Levica - 2 minuta e 42 sekonda. SDU Shkup, si parti me pesë lista të kandidatëve, mori 1 minutë dhe 31 sekonda, ndërsa PDSH me të njëjtin numër listash kandidatësh, mori 1 minutë në raportet televizive. Për tetë partitë e tjera politike, të gjitha këto janë joparlamentare, nuk ka raporte në këtë televizion. Prandaj, Raporti përfundon se mbulimi i subjekteve, veprimtaritë e të cilave u përfshinë nga Ditari në orën 19:30, dhe koha e caktuar për to nuk ishte në përputhje me parimin e proporcionalitetit, sipas numrit të listave të konfirmuara të kandidatëve. Gjithashtu u vlerësua se gjatë mbulimit të fushatës zgjedhore, TV Alfa ishte përqendruar në aktivitetet e koalicioneve Mundemi dhe për Rindërtimin e Maqedonisë, duke siguruar bilancin kohor, por me një çekuilibër cilësor përsa i përket qëndrimeve ndaj këtyre dy koalicioneve. Përkatësisht, raporti thotë se televizioni raportoi kryesisht në mënyrë kritike dhe me një qëndrim negativ ndaj LSDM-së në pushtet, ndërsa për opozitën VMRO DPMNE me një qëndrim kryesisht neutral, por edhe pozitiv.

Tema e monitorimit në televizionin Kanal 5 ishin lajmet në ora 18, ku janë analizuar 19 edicione me një kohëzgjatje 6 orë 27 minuta dhe 34 sekonda, nga të cilat 3 orë 50 minuta dhe 37 sekonda ishin artikuj në fushatën zgjedhore. Në raportim, televizioni ishte përqendruar kryesisht në koalicionet Mundemi, të udhëhequr nga LSDM (1 orë e 26 sekonda) dhe Rindërtimi për Maqedoninë, i udhëhequr nga VMRO - DPMNE (56 minuta dhe 36 sekonda). Nga partitë e tjera politike me gjashtë lista të kandidatëve, BDI u përfaqësua në artikujt me 11 minuta e 58 sekonda, Maqedonia unike me 2 minuta e 37 sekonda, Levica me 2 minuta e 36 sekonda, Integra me 2 minuta e 25 sekonda, Koalicioni Aleanca për Shqiptarët dhe Alternativa me 59 sekonda dhe Demokratët me 23 sekonda. Nga partitë politike që kishin pesë lista kandidatësh, SDU Shkup u përfaqësua me 4 minuta dhe 37 sekonda, PDSH - Partia Demokratike e Shqiptarëve - 3 minuta dhe 37 sekonda, dhe GDU - Bashkimi Demokratik Qytetar me 1 minutë dhe 17 sekonda. Partia juaj, e cila kishte 3 lista kandidatësh në zgjedhje, u përfshi nga Kanal 5 për 1 minutë dhe 27 sekonda. Për pjesëmarrësit Vota për Maqedoninë, MORO - Partia e Punëtorëve dhe Partia Popullore e Romëve, nuk kishte artikuj në këtë televizion. Raporti vëren se ky stacion televiziv raportoi në mënyrë neutrale, duke u përpjekur të raportojë për aktivitetet e një numri të madh të pjesëmarrësve në fushatën zgjedhore. Sidoqoftë, u vërejt se shpërndarja e kohës nuk ishte e saktë sipas parimit të proporcionalitetit në Kodin Zgjedhor.

Nga programi në TV Sitel u analizuan 19 edicione të ditarit qendror në ora 19, me një kohëzgjatje 8 orë 48 minuta dhe 18 sekonda, nga të cilat 6 orë 5 minuta dhe 2 sekonda janë artikuj për fushatën zgjedhore. Në fokus të këtij televizioni ishin dy koalicionet - Koalicioni Mundemi (i udhëhequr nga LSDM) dhe Koalicioni për Rindërtim të Maqedonisë (i udhëhequr nga VMRO DPMNE), për të cilin pothuajse e njëjta kohë u nda në artikuj. Përkatësisht, 1 orë 54 minuta dhe 46 sekonda u ndanë për Koalicionin Mundemi, ndërsa

1 orë 56 minuta dhe 1 sekondë u nda për Koalicionin për Rindërtim të Maqedonisë. Përveç bilancit kohor, televizioni gjithashtu siguroi një ekuilibër cilësor në raportimin për këto dy koalicione. Raporti gjithashtu vëren se aktivitetet parazgjedhore të partisë BDI (të përfaqësuara nga 16 minuta dhe 7 sekonda) dhe Koalicioni Aleanca për Shqiptarët dhe Alternativa (e përfaqësuar nga 10 minuta dhe 40 sekonda) u përfshinë në artikuj të veçantë, dhe shpesh u përmbledhën në një artikull. Fushatat e pjesëmarrësve të tjerë, të cilët gjithashtu garuan në zgjedhje me gjashtë lista të kandidatëve, u përfshinë në kohë si vijon: Maqedonia unike me 4 minuta e 14 sekonda, MORO - Partia e Punëtorëve me 2 minuta e 43 sekonda, Demokratët me 2 minuta e 42 sekonda, Integra - Partia Konservatore e Maqedonisë me 5 minuta e 12 sekonda, Levica me 4 minuta e 26 sekonda. Nga partitë politike, të cilat kishin pesë lista të kandidatëve në zgjedhje, 6 dhe 16 sekonda u ndanë për SDU Shkup, 5 minuta dhe 41 sekonda për GDU - Bashkimi Demokratik Qytetar dhe 1 minutë dhe 50 sekonda për Glas për Maqedoninë. Për pjesëmarrësit, Partia Popullore e Romëve, PDSH - Partia Demokratike e Shqiptarëve dhe Partia yte nuk kanë raporte në këtë televizion. Raporti shënon përpjekjen e TV Sitel për të informuar në lidhje me aktivitetet e një numri të madh të pjesëmarrësve në procesin zgjedhor, por prapë TV nuk e ka shpërndarë kohën në lajme në përputhje me parimin e proporcionalitetit sipas numrit të listave të konfirmuara të kandidatëve.

Raporti i monitorimit përfshin gjithashtu TV Telma, ku janë analizuar 19 edicione të Lajmeve në orën 21:30, me kohëzgjatje 5 orë 58 minuta dhe 41 sekonda, nga të cilat 3 orë 19 minuta dhe 25 sekonda janë artikuj mbi fushatën zgjedhore dhe procesin zgjedhor. Gjithashtu u vu re në këtë televizion se shumicën e kohës për aktivitetet e subjekteve politike që morën pjesë në garën zgjedhore, u dedikohet të dy koalicioneve, Koalicioni për Rindërtim i Maqedonisë, i udhëhequr nga VMRO DPMNE (41 minuta dhe 5 sekonda) dhe Koalicioni Mundemi, të udhëhequr nga LSDM (40 minuta e 5 sekonda). Raporti, përveç kohëzgjatjes së ekuilibruar në raportim, vë në dukje edhe trajtimin e barabartë që kishte televizioni ndaj këtyre dy koalicioneve. Për aktivitetet zgjedhore të pjesëmarrësve të tjerë me gjashtë lista kandidatësh, Telma TV ndau kornizat kohore vijuese: BDI - 20 minuta e 35 sekonda, Koalicioni Aleanca për Shqiptarët dhe Alternativa - 11 minuta e 56 sekonda, Levica - 3 minuta e 24 sekonda, Demokratët - 1 minutë dhe 43 sekonda, Integra - Partia Konservatore e Maqedonisë - 1 minutë dhe 3 sekonda dhe Maqedonia unike - 53 sekonda. Televizioni gjithashtu raportoi për aktivitetet e tre prej katër subjekteve politike që morën pjesë në garën zgjedhore me pesë lista kandidatësh: Unioni Demokratik Qytetar (GDU) - 3 minuta dhe 57 sekonda, Partia Demokratike e Shqiptarëve (PDSH) - 3 minuta dhe 2 sekonda dhe SDU Shkup - 2 minuta e 18 sekonda, si dhe për Partia yte (2 minuta e 39 sekonda), e cila garoi në tre zona elektorale. Ky media nuk raportoi për partitë Partia juaj, MORO - Partia e Punëtorëve dhe Partia popullore e romëve. Raporti përfundon se Telma TV raportoi me një ton neutral për një numër të madh të pjesëmarrësve në zgjedhje. Shpërndarja e kohës në lajme ishte me dallime më të vogla midis subjekteve, por ende jo plotësisht në përputhje me parimin e proporcionalitetit sipas numrit të listave të kandidatëve.

Agjencia për Shërbime Mediatike Audio dhe Audiovizuale konstatoi shkelje të Kodit Zgjedhor në periudhën parazgjedhore në pesë raste, dy prej të cilave i referohen TV

Alsat-M, dhe një në Telma TV, Shenja TV dhe shërbimit të parë programor të Radio Maqedonisë MR 1. Përkatësisht, tre veprat penale të mediave Telma, Radio Maqedonia MR 1 dhe një prej veprave penale të Alsat-M, i referohen nenit 76-b paragrafi 3 i Kodit Zgjedhor, pra gjatë heshtjes parazgjedhore, ata transmetojnë artikuj në të cilat kishte deklarata të bartës i zyrës në organet qeveritare. Dy shkeljet e tjera, në TV Shenja dhe i dyti në Alsat-M, i referohen nenit 75 paragrafi 1, dhe në lidhje me nenin 75-a paragrafi 1 pika b të Kodit Zgjedhor. Kështu, Alsat-M në gjithsej 19 botime informative ditore të Ditarit në orën 19:00, në vend që të raportonte për aktivitetet e të gjithë pjesëmarrësve në fushatën zgjedhore, informoi për aktivitetet e vetëm pesë nga pesëmbëdhjetë pjesëmarrësit, duke mohuar kështu mundësinë për audiencën e saj për t'u njohur me integritetin e ofertës zgjedhore. Në rastin e Tv Shenja, në të njëjtin numër edicionesh të monitoruara ditore të Lajmeve në 18:55, ajo informoi vetëm katër nga gjithsej pesëmbëdhjetë pjesëmarrës.¹⁸⁹

189 Agjencia për Shërbime Mediatike Audio dhe Audiovizuale (2020) Raportet me shkelje të identifikuara të Kodit Zgjedhor. Në dispozicion në: <https://avmu.mk/извештаи-од-мониторингот-над-изборно/> (Vizita e fundit: 29 korrik 2020)

Rezultatet e zgjedhjeve të parakohshme parlamentare në vitin 2020¹⁹⁰

Në zgjedhjet e parakohshme parlamentare, të cilat u mbajtën më 15 korrik 2020, gjithsej 943,750 votues nga 1.814.263 votues të regjistruar ushtruan të drejtën e tyre të votës. Pjesëmarrja në këto zgjedhje ishte 52.02%, që është një ulje në krahasim me zgjedhjet e mëparshme parlamentare në 2016. kur pjesëmarrja ishte 66.79%.

Në këto zgjedhje morrën pjesë gjithsej 12 parti politike dhe tre koalicione me 78¹⁹¹ të kandidatëve, gjegjësisht koalicioni “Mundemi” të udhëhequr nga LSDM-ja, koalicioni “Rindërtimi i Maqedonisë” i udhëhequr nga VMRO-DPMNE, koalicioni Aleanca për Shqiptarët dhe Alternativa, BDI, e majta, PDSH, partia politike Demokratët, Zëri për Maqedoninë, GDU, Integra, UDQ (Koncepti Maqedonas), Maqedonia e Bashkuar, MORO, Partia Popullore e Romëve dhe Partia juaj.

Sipas rezultateve të publikuara nga KSHZ-ja,¹⁹² Shumica e votave në zgjedhjet e parakohshme parlamentare më 15 korrik 2020 u fituan nga koalicioni “Mundemi”, i udhëhequr nga partia qeverisëse LSDM ose 327 408, që është 35.89% e numrit të përgjithshëm të votave. Me këtë, koalicioni fitoi 46 vende ose 3 vende më pak se në zgjedhjet e kaluara parlamentare.

Në vendin e dytë është koalicioni i udhëhequr nga opozita VMRO-DPMNE, e cila fitoi 12.064 vota më pak se LSDM në pushtet, pra gjithsej 315.344, që është 34.57% e numrit të përgjithshëm të votave. Koalicioni për Rindërtimin e Maqedonisë fitoi 44 vende në krahasim me 51 vendet e fituara në zgjedhjet e kaluara parlamentare. Siç ishte rasti në zgjedhjet parlamentare në vitin 2016, edhe kësaj radhe pati një betejë të ngushtë rezultati midis dy partive më të mëdha në bllokun maqedonas, gjatë së cilës dy partitë drejtuese LSDM dhe VMRO-DPMNE humbën një numër të konsiderueshëm votash.

Në vendin e tretë është BDI, e cila deri më tani ka qenë pjesë e koalicionit qeverisës me 104.699 vota, që është 11.48% e numrit të përgjithshëm të votave, i cili fitoi 15 vende në

190 Për të gjitha të dhënat në lidhje me rezultatet e zgjedhjeve të parakohshme parlamentare zgjedhjet është përdorur faqja e internetit e Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve. Qasur në: <https://rezultati.sec.mk/> (vizituar për herë të fundit: 20 korrik 2020). Për shkak të ndryshimeve në të dhënat e pjesëmarrjes, përqindja e pjesëmarrjes në nivelin kombëtar dhe sipas zonave elektorale është llogaritur nga autorët duke referuar në mënyrë të të dhënave nga faqja e internetit e SEC dhe Konkluzioni për publikimin e rezultateve të 15 korrikut 2020 dhe Konkluzionit për korrigjimin e gabimeve teknike. në Përfundimin Nr. 08/19661 të 16 korrikut 2020

191 Në zgjedhjet parlamentare në vitin 2016, ishin 58 listat e kandidatëve, që është 20 më pak se listat e paraqitura për zgjedhjet parlamentare në vitin 2020. Njëmbëdhjetë subjekte politike morën pjesë në zgjedhjet parlamentare në 2016, pra pesë koalicione dhe gjashtë parti politike

192 Rezultatet bazuar në të dhënat e KSHZ-së më 16 korrik 2020

Parlament. Në këto zgjedhje, BDI mori ndjeshëm më shumë mbështetje nga votuesit në krahasim me zgjedhjet parlamentare në vitin 2016 kur fitoi 10 vende.

Në vendin e katërt për sa i përket numrit të votave të fituara është koalicioni Aleanca për Shqiptarët dhe Alternativa, e cila në këto zgjedhje mori gjithsej 81.620 vota ose 8.95%, duke siguruar kështu 12 deputetë në parlamentin e ri.

Partia politike e majta është në vendin e pestë për sa i përket numrit të votave të fituara. 37,426 votues votuan për listat e kandidatëve të kësaj partie, që përfaqëson 4.1% të numrit të përgjithshëm të votave. E majta fitoi 2 vende dhe për herë të parë do të ketë përfaqësuesit e saj në Kuvend.

Në vendin e gjashtë është PDSH, e cila vazhdoi trendin e rezultateve të dobëta nga zgjedhjet parlamentare 2014 dhe 2016.

Për këtë parti 13.930 votues ose 1.53% dhe fituan një vend që është më pak se dy vendet në 2016 dhe shtatë vendet që fitoi në zgjedhjet parlamentare në 2014.

Partitë dhe koalicionet e tjera, d.m.th partia politike INTEGRRA me 12121 vota (1.35%), GDU me 3 555 vota (0.39%), MORO me 3 245 vota (0.36%), Vota për Maqedoninë me 2802 vota (0.31%), Maqedonia e Bashkuar me 2 604 vota (0.29%), Koncepti Maqedonas me 2 585 vota (0.28%), Partia juaj me 1 894 vota (0.21%), Demokratë me fitoi 1558 vota (0.17%) dhe Partia Popullore e Romëve me 1.225 vota (0.13%) nuk arriti të sigurojë vendet në përbërjen e re të Kuvendit.

Nga këndvështrimi gjinor, 43% e numrit të përgjithshëm të kandidatëve ishin gra¹⁹³, kjo përqindje është në përputhje me kuotën minimale të parashikuar prej 40% për pjesëmarrje në listat e kandidatëve të gjinisë së nënpërfaqësuar. Në krahasim me zgjedhjet e mëparshme parlamentare të vitit 2016, kur përqindja e grave kandidate për deputetë ishte 41%, në këto zgjedhje pati një rritje minimale prej 2%¹⁹⁴. Është vërejtur gjithashtu një rritje e numrit të grave kandidate. Përkatësisht, në këto zgjedhje parlamentare 24% e mbajtësve të listave të kandidatëve për deputetë ishin gra (18 gra nga gjithsej 78 lista), ndërsa në zgjedhjet e vitit 2016 kjo përqindje ishte 7% (4 gra nga gjithsej 58 lista)¹⁹⁵. Nga ana tjetër, sipas rezultateve të zgjedhjeve, 43 nga 120 vendet do t'i përkasin grave (36%). Duke marrë parasysh që 38 gra deputete u zgjodhën në zgjedhjet parlamentare në vitin 2016 (32%), mund të vërehet se përbërja e re parlamentare do të fillojë të punojë me 5 gra deputete më shumë në krahasim me përbërjen e mëparshme¹⁹⁶.

193 „Cila është struktura e listave të kandidatëve për deputetë.” 360 gradë.mk. Në dispozicion në: <https://360stepeni.mk/kakva-e-strukturata-na-kandidatskite-listi-za-pratenitsi/> (Vizita e fundit: 17 korrik 2020)

194 Misioni i Vëzhgimit të Zgjedhjeve i OSBE / ODIHR. (2016) Zgjedhjet e parakohshme parlamentare 11 Dhjetor 2016 - Raporti Përfundimtar. Në dispozicion në: <https://www.osce.org/files/f/document/d/8/302261.pdf> (Vizita e fundit: 17 korrik 2020)

195 Ibid

196 Ibid

Pasqyrë tabelare e rezultateve të zgjedhjeve parlamentare 2020

Votuesit e regjistruar në Listën e Votuesve	Partia/Koalicioni	Gjithsejt vota	Gjithsejt vota%	Mandate të fituara
1 814 263	Koalicioni Mundemi	327 408	35,89 %	46
	VMRO-DPMNE dhe tjerët.	315 344	34,57 %	44
	BDI	104 699	11,48 %	15
	AA/A	81 620	8,95 %	12
	E majta (Levica)	37 426	4,1 %	2
	PDSH	13 930	1,53 %	1
	Integra	12 291	1,35 %	0
	UDQ	3 555	0,39 %	0
	MORO – Partia e punëtorëve	3 245	0,36 %	0
	Vota për Maqedoninë	2 802	0,31 %	0
	Maqedonia unike	2 604	0,29 %	0
	Koncepti maqedonas (USD)	2 585	0,28 %	0
	Partia yte	1 894	0,21 %	0
	Demokratët	1 558	0,17 %	0
Partia popullore e romëve	1 225	0,13 %	0	
Dalja		943 750 (52,01 %)		

Sipas njësive zgjedhore, raporti i partive / koalicioneve që siguruan hyrjen në Kuvend është si më poshtë:

Njësia zgjedhore	Votuesit e regjistruar në Listën e Votuesve	Partia/Koalicioni	Gjithsejt vota	Gjithsejt vota%	Mandate të fituara
EIU 1	309 210	Koalicioni Mundemi	54 618	34,16 %	8
		VMRO DPMNE dhe tjerët	50 564	31,63 %	7
		BDI	19 488	12,19 %	2
		AA/A	14 337	8,97 %	2
		E majta	12 000	7,51 %	1
Dalja	164 287 (53,16 %)				
EIU 2	319 820	VMRO DPMNE dhe tjerët	47 929	31,24 %	7
		Koalicioni Mundemi	47 891	31,21 %	7
		BDI	22 374	14,58 %	3
		AA/A	20 912	13,63 %	3
Dalja	158 804 (49,65 %)				
EIU 3	278 511	VMRO DPMNE dhe tjerët	71 551	45,82 %	10
		Koalicioni Mundemi	66 853	42,81 %	9
		E majta	6 939	4,44 %	1
Dalja	162 648 (58,4 %)				
EIU 4	282 506	Koalicioni Mundemi	77 195	46,76 %	10
		VMRO DPMNE dhe tjerët	74 478	45,11 %	10
Dalja	171 690 (60,77 %)				
EIU 5	314 489	Koalicioni Mundemi	56 622	36,67 %	8
		VMRO DPMNE dhe tjerët	55 159	35,72 %	8
		BDI	21 745	14,08 %	3
		AA/A	10 716	6,94 %	1
Dalja	160 146 (50,92 %)				
EIU 6	309 727	BDI	37 468	30,41 %	7
		AA/A	34 450	27,96 %	6
		Koalicioni Mundemi	24 229	19,67 %	4
		VMRO DPMNE dhe tjerët	15 663	12,71 %	2
		PDSH	9 083	7,37 %	1
Dalja	126 175 (40,74 %)				

Mbrojtja e të drejtës së votës

Kodi Zgjedhor garanton mbrojtjen e së drejtës së votës. Sipas Kodit Zgjedhor, çdo paraqitës i listës së kandidatëve dhe çdo votues ka të drejtë të paraqesë ankesë në Komisionin Shtetëror të Zgjedhjeve nëse ai / ajo mendon se e drejta e tij / saj është shkelur. Ankesat nga paraqitësit e listës mund të lidhen me procedurën e votimit, tabelimin dhe përcaktimin e rezultateve, ndërsa votuesit mund të paraqesin ankesë nëse e drejta e tyre e votimit është shkelur në procedurë. Procedura për mbrojtjen e të drejtës së votës është urgjente, për shkak të së cilës dorëzimi i ankesës dhe padisë në këtë rast nuk mund të paraqitet me postë.

Ankesat e paraqitura nga dorëzuesit e listave në KSHZ duhet të dorëzohen brenda 48 orëve pas përfundimit të votimit, d.m.th. pas shpalljes së rezultateve fillestare, dhe KSHZ-ja është e detyruar të marrë një vendim brenda 48 orëve pas pranimit të ankesës. Vendimi i marrë nga KSHZ do t'i njoftohet ankuesit përmes postës elektronike dhe vendimi do të konsiderohet se është paraqitur brenda pesë orëve nga dërgimi i letrës elektronike. Ankuesi, për të cilin është marrë një vendim negativ brenda KSHZ-së, ka të drejtë të paraqesë një padi në Gjykatën Administrative brenda 24 orëve pas marrjes së vendimit. Gjykata duhet të marrë vendim brenda 60 orëve nga marrja e padisë. Gjykata Administrative mund të konfirmojë ose ndryshojë vendimin e KSHZ-së, me ç'rast vendimet e tij janë të formës së prerë, d.m.th. kundër tyre nuk mund të paraqitet ankesë ose lloj tjetër i mjetit juridik.

Në rast të shkeljes së të drejtës së votës së votuesit, ai / ajo mund të paraqesë një ankesë pranë KSHZ-së brenda 24 orëve, dhe KSHZ-ja është e detyruar të marrë një vendim brenda 4 orëve pas pranimit të ankesës. Vendimi i KSHZ-së mund të apelohe, në mënyrë që brenda 24 orëve pas marrjes së vendimit, një proces gjyqësor të paraqitet në Gjykatën Administrative. Nëse afatet përfundojnë dhe përmbushen gjatë procesit të votimit, dhe vendimi është pozitiv për zgjedhësin, atij / asaj i lejohe të ushtrojë të drejtën e tij / saj të votës.¹⁹⁷

Pas zgjedhjeve të parakohshme parlamentare më 15 korrik 2020, pranë Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve u paraqitën 2,142 ankesa në lidhje me procedurën e votimit dhe tabelimin dhe përcaktimin e rezultateve të votimit.¹⁹⁸ Nga numri i përgjithshëm i ankesave të paraqitura, 1.982 janë parashtruar nga partia e Majta, 151 janë parashtruar nga koalicioni i Aleancës së Shqiptarëve dhe Alternativa. Ankesat e tjera u paraqitën nga VMRO - DPMNE, Demokratët, SDU, Integra, MORO - Partia e Punëtorëve dhe Vota për Maqedoninë.

197 Manual për Zgjedhjet Parlamentare në Republikën e Maqedonisë 2016, botimi i dytë i plotësuar, IDSCS dhe KAS. Qasur në: http://izbornaarhiva.mk/dokumentacija/priracnici/Belegexemplar_2016_The_Republic_of_Macedonias_2016_Parliamentary_Elections_Handbook_MKD_version.pdf (vizita e fundit: 20 korrik 2020)

198 „KSHZ ka refuzuar 1447 ankesa në lidhje me zgjedhjet nga e Majta“, MPB 19 korrik 2020. Në dispozicion në: <https://mia.mk/dik-otfrli-1-478-prigovori-za-izborite-od-levica/> (vizita e fundit: 20 korrik 2020)

Shumica e ankesave të paraqitura nga koalicioni Aleanca e Shqiptarëve / Alternativa i referohen mbrojtjes së së drejtës së votimit të një parashtruesi të autorizuar për procedurën e votimit, ndërsa një numër më i vogël janë për mbrojtjen e së drejtës personale të votës. Kundërshtimet, të paraqitura nga E Majta, i referohen mbrojtjes së së drejtës personale për të zgjedhur¹⁹⁹ Ankesat për mbrojtjen e të drejtës së votimit të një parashtruesi të autorizuar për procedurën e votimit u paraqitën edhe nga VMRO-DPMNE. Anëtarët e komisionit hodhën poshtë të gjitha negociatat e partisë politike Majtas, nga të cilat 1478 me arsyetimin se ato u paraqitën pa nënshkrimin e një personi të autorizuar, dhe 504 ankesa u refuzuan për shkak të mungesës së provave dhe tekstit identik me ankesat e tjera. Komisioni gjithashtu hodhi poshtë të gjitha 151 ankesat e paraqitura nga Aleanca e Shqiptarëve / Alternativa me arsyetimin se ato ishin në kundërshtim me Kodin Zgjedhor. Me arsyetimin se ato nuk përmbajnë provat e nevojshme, Komisioni hodhi poshtë ankesat e tjera të paraqitura nga VMRO - DPMNE, Demokratët, SDU (Koncepti Maqedonas), Integra, MORO - Partia e Punëtorëve dhe Zëri për Maqedoninë.²⁰⁰

Disa nga pjesëmarrësit në zgjedhje përdorën të drejtën ligjore për të ngritur padi pas refuzimit të kundërshtimeve nga Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve. 101 padi u ngritën në Gjykatën Administrative nga e majta, 75 padi nga Aleanca e Shqiptarëve dhe Alternativa, 2 padi nga VMRO DPMNE, 2 padi nga Demokratët, 1 padi nga MORO - Partia e Punëtorëve, 1 padi nga Integra, 1 padi nga Maqedonia Unike ²⁰¹, 1 padi nga Bashkimi Social Demokratik (koncepti maqedonas). Një proces gjyqësor është ngritur gjithashtu nga një person fizik i cili ishte penguar të ushtronte të drejtën e tij të votës. Gjykata Administrative i hodhi poshtë të gjitha paditë e paraqitura si të pabazuara, duke konfirmuar kështu vendimet e Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve. Vendimet gjyqësore janë përfundimtare pa të drejtë ankese nga palët.²⁰²

199 „KSHZ-ja hodhi poshtë të gjitha ankesat në lidhje me rezultatet e votimit“, Radio Evropa e Lirë, 19 korrik 2020. Qasur në: <https://www.slobodnaevropa.mk/a/dik-privagi/30736219.html> (vizituar për herë të fundit: 20 korrik 2020)

200 Ankesat, Uebfaqja e Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve Qasje në: <https://prigovori.sec.mk/objections/objections> (vizita e fundit: 21 korrik 2020)

201 Drejtuesi i koalicionit Asnjëherë e Veriut - Vetëm Maqedoni

202 Uebfaqja e Gjykatës Administrative, Portali Gjyqësor i Republikës së Maqedonisë së Veriut Qasur në: <https://bit.ly/2Bt214H> (vizita e fundit : 24 korrik 2020)

Vlerësimi i zgjedhjeve nga vëzhguesit

Për monitorimin e zgjedhjeve të parakohshme parlamentare më 15 korrik 2020 janë akredituar gjithsej 2,551 vëzhgues vendas, 102 vëzhgues të huaj, 56 përkthyes dhe 60 gazetarë të huaj. Nga organizatat vendase, Shoqata e Qytetarëve MOST kishte numrin më të madh të vëzhguesve në këto zgjedhje, pra 1.254. Organizata e shoqërisë civile AXIOS 2017 kishte gjithsej 830 vëzhgues, ndërsa CIVIL - Qendra për Liri kishte 314 vëzhgues. Organizatat e tjera me vëzhgues të akredituar ishin gjithëpërfshirës - Kumanova me 86 vëzhgues, Shoqata Kombëtare e Romëve (NRC) - Kumanova - 38 vëzhgues, Instituti për Strategji Ekonomike dhe Marrëdhënie Ndërkombëtare Ohër - 15 vëzhgues, shoqata Së bashku mundemi - Gostivar - 10 dhe qendra maqedonase për kulturë dhe zhvillim - 4 vëzhgues.²⁰³ Numri i vëzhguesve në këto zgjedhje është dukshëm më pak se 7.605 vëzhgues vendas dhe 642 të huaj nga zgjedhjet e vitit 2016.²⁰⁴

Nga misionet e vëzhgimit të huaj, më e shumta ishte misioni i Ambasadës së Shteteve të Bashkuara të Amerikës me 16 vëzhgues. Delegacioni i Bashkimit Evropian monitoroi zgjedhjet me 13 vëzhgues, OSBE - ODIHR - Misioni Special i Vlerësimit të Zgjedhjeve - 11, Ambasada e Hungarisë - 8, Ambasada e Britanisë së Madhe dhe Irlanda Veriore - 7, Ambasada e Francës - 6, Ambasada e Gjermanisë dhe Italia kishte nga 5 vëzhgues secila, ndërsa Fondacioni ndërkombëtar për sistemet zgjedhore (IFES), Ambasada e Republikës së Shqipërisë dhe Shoqata ndërkombëtare e të drejtave të njeriut Kumanova kishin nga 4. Ambasada Kroate monitoronte zgjedhjet me 3 vëzhgues, Ambasadat e Republikës Çeke, Kosova, Bullgaria, Mali i Zi, Zvicra dhe Austria me nga 2 vëzhgues secila. Ambasadat e Suedisë, Bosnjës dhe Hercegovinës dhe Hollandës kishin nga 1 vëzhgues secila.²⁰⁵

Procesi i zgjedhjeve u përfshinë nga gjithsej 60 gazetarë të huaj. Më i shumti ishte ekipi i rrjetit televiziv Al Jazeera Ballkan me 18 gazetarë. Kjo u pasua nga Agjensia Anadolu me 8 gazetarë, ndërsa ARD Germany, Reuters dhe ANA-MPA dhe ERT Greqi kishin nga 4 gazetarë secila. Associated Press, AFP dhe Radiotelevizioni turk kishin 3 gazeta secila, dhe Zëri i Amerikës, Radio Televizioni i Kosovës, Euro News Albania dhe TV Open Greece kishin secila nga dy gazetarë. Gazeta Ethnos Greqi, BBC Serbia, Agjensia Evropiane e Shtypit e Fotos - EPA, Al Jazeera - Gjuhë Angleze dhe Lajme 247 nga Greqia mbuluan zgjedhjet me një gazetar secila.²⁰⁶

203 Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve, Tabela e Vëzhguesve të Akredituar. Qasje në: https://drive.google.com/file/d/1v3HdTwGbpnUiEudpv04U_r5Uul3QlqL3/view (vizita e fundit: 20 korrik 2020)

204 Manual për Zgjedhjet Parlamentare në Republikën e Maqedonisë 2016, botimi i dytë i plotësuar. IDSCS dhe KAS, 2016. Qasur në: http://izbornaarhiva.mk/dokumentacija/priracnici/Belegexemplar_2016_The_Republic_of_Macedonias_2016_Parliamentary_Elections_Handbook_MKD_version.pdf (vizita e fundit 24 qershor 2020)

205 KQZ, 2020

206 Ibid

Në raportin e tij paraprak të monitorimit, Misioni monitorues i OSBE / ODIHR²⁰⁷ arriti në përfundimin se zgjedhjet e parakohshme parlamentare në përgjithësi u zhvilluan mirë edhe përkundër rregullimit në përgjigje të pandemisë Covid-19. Duke theksuar kufizimin për kryerjen e një monitorimi sistematik dhe gjithëpërfshirës, OSBE / ODIHR e vlerësoi procesin e votimit si përgjithësisht të mirë. Vëzhguesit vunë në dukje votimin me dokumentet e reja të identifikimit që nuk ishin përfshirë në listën e zgjedhësve dhe problemet e vogla operative nga administrata zgjedhore. Deklarata përmendi gjithashtu akuzat për blerje votash në rajone të ndryshme të vendit, veçanërisht në komunitetin Rom, tensione dhe presion ndaj votuesve pranë vendvotimeve, veçanërisht në komunat e Kërçovës dhe Sarajit, si dhe një incident të dhunshëm në Zajas. OSBE / ODIHR ka shprehur shqetësimin për saktësinë e listës së zgjedhësve, veçanërisht pasi numri i votuesve të regjistruar tejkalon numrin e banorëve të përhershëm, pasi kjo mund të ndikojë në pjesëmarrje. Një vërejtje plotësuese është papranueshmëria e shumicës së vendvotimeve për qasje individuale të personave me aftësi të kufizuara fizike.

OSBE / ODIHR tha që fushata zgjedhore kishte një ton negativ, por ishte konkurrues dhe pjesëmarrësit patën mundësinë të përcjellin mesazhet e tyre përkundër kufizimeve të shkaktuara nga pirja me Kovid - 19. Përkatësisht, për shkak të pandemisë, palët braktisën tubimet tradicionale të mëdha dhe aktivizmin e kufizuar. derë më derë. Gjatë fushatës, vëzhguesit vunë në dukje se retorika negative ishte më e theksuar, në kurriz të një debati më thelbësor. Në këtë drejtim, reklamata e VMRO - DPMNE përmbajnë sulme personale ndaj liderit të LSDM-së, ndërsa LSDM-ja zbatoi retorikë negative me paralajmërime se do të kthehet "regjimi" i ish-kryeministrit të VMRO - DPMNE. Nga ana tjetër, propozimi i BDI për një shqiptar etnik si kandidat për kryeministër provokoi një debat të ndezur mes bashkësive etnike, ndërsa botimi i përgjimeve të paligjshme të liderëve politikë brenda fushatës, kontribuoi më tej në tonin negativ. Misioni gjithashtu vëren se partitë opozitare kanë akuzuar programe të mirëqenies të lidhura me Kovid-19 se përdoren për qëllime politike, si dhe raste të presionit ndaj mbajtësve të zyrave publike, veçanërisht në pjesën perëndimore të vendit. Në deklaratën e tyre, OSBE / ODIHR gjithashtu theksoi se institucionet përgjegjëse për mbikëqyrjen e fushatës nuk kishin kapacitete financiare dhe njerëzore, duke minuar kështu përgjegjshmërinë e financimit të fushatës.

Sa i përket punës së KSHZ-së, OSBE / ODIHR vëren një rritje të transparencës dhe kolegjalitetit në vendimmarrje. Përkatësisht, vëzhguesit nënvizojnë diskutimet thelbësore midis anëtarëve, hapjen e seancave për opinionin dhe publikimin në kohë të vendimeve dhe procesverbaleve në faqen e internetit të KSHZ-së. Deklarata vuri në dukje se bashkëbiseduesit e vëzhguesve shprehën kënaqësi të përgjithshme për efektivitetin e KSHZ-së, por disa prej tyre vunë në dyshim strukturën e partisë së saj. Misioni më tej vëren se KSHZ-ja hodhi poshtë 42 ankesa të fushatave të parakohshme që nuk u mbështetën nga provat, pa i shqyrtuar ato për meritat. Për më tepër, përveç KSHZ-së, në këto zgjedhje Komisionet Komunale Zgjedhore (KKZ) kishin për herë të parë

207 Misioni Ndërkombëtar i Vëzhgimit të Zgjedhjeve i OSBE / ODIHR. (2020) Republika e Maqedonisë së Veriut, Zgjedhjet e parakohshme parlamentare, 15 korrik 2020, Deklarata e gjetjeve fillestare dhe përfundimeve. Qasur në: <https://www.osce.org/files/f/document/8/2/457426.pdf> (vizita e fundit: 20 korrik 2020)

që të rishikojnë ankesat për shkelje të së drejtës së votës në ditën e zgjedhjeve, të cilat OSBE / ODIHR i vlerësoi si në kundërshtim me praktikën e mirë ndërkombëtare. Ata më tej vërejnë në deklaratë se ekzistenca e instancave paralele për zgjidhjen e ankesave cenon sigurinë juridike dhe nuk siguron një mjet efektiv. Përkatësisht, për shkak të kësaj kompetence paralele në ligj, KSHZ shqyrtoi 21 raste, për të cilat KKZ kishte vendosur më parë, dhe në disa raste ata kishin mendimin e kundërt. Raportimi përmes një aplikacioni të ri në internet për transmetimin elektronik të të dhënave të intervalit në pjesëmarrje, si dhe rezultateve paraprake, kontribuuan ndjeshëm në rritjen e transparencës, por gjithsesi ishte subjekt i problemeve teknike. Sulmi kibernetik në uebfaqen e KQZ-së natën pas zgjedhjeve, sipas OSBE / ODIHR, pamundësoi ndarjen e të dhënave nga faqja e internetit, por kjo nuk ndikoi në rezultatet.

Vërejtja e OSBE / ODIHR për mbulimin e mediave për zgjedhjet kishte për qëllim kryesisht mungesën e rishikimit kritik të programeve zgjedhore dhe favorizimin e tre partive më të mëdha politike me dispozitat për reklamimin politik me pagesë. Si vërejtje pozitive, në deklaratën e tyre ata shënojnë përmirësime në lirinë e mediave, siç janë siguri i neutralitetit politik të Radiotelevizionit Publik të Maqedonisë (MRT) dhe rregullatorit të mediave. Sidoqoftë, përkundër faktit se dy kanalet televizive, MRT-1 dhe MRT-2, iu përmbajtën Kodit Zgjedhor përsa i përket raportimit, sipas vëzhguesve, kjo rregullore rezultoi në një rritje të pjesërishme të mbulimit të VMRO-DPMNE-së dhe koalicionit Aleanca për Shqiptarët dhe Alternativa krahasuar me LSDM-në dhe BDI-në. Për më tepër, deklarata e monitorimit vëren disa ndryshime politike në mbulimin mediatik të fushatave nga stacionet private televizive. Kështu, në Sitel dhe Telma, u vu re një mbulim po aq proporcional, politikisht i rëndësishëm, kryesisht me një ton neutral. Në Kanalin 5, nga ana tjetër, vëzhguesit vunë re një mbulim të barabartë për dy pjesëmarrës kryesorë në dy javët e para të fushatës, por në javën e fundit të fushatës, mbulimi i fushatës së koalicionit të udhëhequr nga LSDM u rrit në krahasim me VMRO-DPMNE. Programi në TV Alfa u kritikua ashpër nga qeveria dhe LSDM në pushtet, ndërsa ky nuk ishte rasti me VMRO DPMNE. Një qëndrim i ngjashëm është vërejtur në Alsat, i cili kishte një ton negativ ndaj BDI në pushtet. Në përgjithësi, deklarata thekson se termat kryesorë në programet e lajmeve përqendrohen në koalicionet e udhëhequra nga VMRO-DPMNE dhe LSDM. Për më tepër, Misioni kritikon faktin se debatet dhe shfaqjet e bisedave u përdorën kryesisht nga pjesëmarrësit si platforma për kritika të ndërsjella personale dhe se kishte mungesë të raportimit të plotë të politikave analitike, të cilat kufizonin mundësinë e votuesve për informacion mbi zgjedhjet. OSBE / ODIHR gjithashtu vuri në dukje shkelje të shumta të heshtjes së zgjedhjeve në mediat online, dhe në një masë më të vogël në mediet tradicionale.

Shoqata e qytetarëve MOST, në vlerësimin e saj paraprak deklaroi se zgjedhjet u mbajtën në një atmosferë fer dhe demokratike dhe se vetëm disa raste të izoluara të parregullsisve u vunë re në ditën e zgjedhjeve që nuk ndikuan në cilësinë e procesit zgjedhor. MOST gjithashtu vlerëson që administrata zgjedhore e mbajti votimin në mënyrë efikase, në përputhje me protokollet e veçanta shëndetësore për shkak të pandemisë Covid-19. Sa i përket fushatës zgjedhore, shoqata vëren se ajo kaloi në një atmosferë përgjithësisht të relaksuar, me përjashtim të rasteve të caktuara të fushatave negative dhe përdorimit të

retorikës nacionaliste. Edhe pse një numër i madh i votuesve që nuk mund të gjendeshin në Listën e Votuesve nuk ishin regjistruar gjatë këtyre zgjedhjeve, dyshimet në lidhje me të u rishfaqën në publik për të minuar besimin në procesin zgjedhor. MOST tregon gjithashtu aktivitetet e Komisionit Shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit, i cili ka vepruar në lidhje me keqpërdorimin e mundshëm të burimeve shtetërore, duke e vlerësuar praktikën si pozitive dhe në përputhje me Kodin Zgjedhor. Nga ana tjetër, vëzhguesit dhanë një vërejtje negative në lidhje me ndryshimet në Kodin Zgjedhor një ditë para shpalljes së zgjedhjeve, 15 shkurt 2020, duke vënë në dukje se është në kundërshtim me standardet dhe praktikat ndërkombëtare.²⁰⁸

Sa i përket zgjedhjeve, Ambasada e SHBA lëshoi një deklaratë ku thuhej se si zgjedhjet e para të mbajtura pas pranimit të Maqedonisë së Veriut në NATO dhe ftesën për fillimin e negociatave me BE, këto zgjedhje paraqesin një hap të rëndësishëm drejt demokracisë. Ambasada përshëndeti më tej përpjekjet e administratës lokale të zgjedhjeve për organizimin e suksesshëm të zgjedhjeve përkundër sfidave me pandeminë aktuale.²⁰⁹

Delegacioni i Bashkimit Evropian, me një deklaratë të përbashkët për zgjedhjet e parakohshme parlamentare, lëshoi Përfaqësuesin e Lartë të Bashkimit Evropian për Punë të Jashtme dhe Politikë të Sigurisë dhe Nënkryetarin e Komisionit Evropian Josep Borrell dhe Komisionerin për Politikën e Fqinjësisë dhe Zgjerimin, Oliver Varej. Ata iu referuan gjetjeve dhe konkluzioneve të OSBE / ODIHR, dhe vlerësuan zgjedhjet si edhe të zhvilluara, me disa rregullime për shkak të pandemisë, dhe e përshkruan fushatën zgjedhore si konkurruese. Sidoqoftë, ata u referuan me konotacione negative për rishikime të rëndësishme të kornizës ligjore dhe dekreteve qeveritare të mëpasshme, duke vënë në dukje se kjo minonte stabilitetin ligjor.²¹⁰

208 Shoqata e Qytetarëve MOST SHUM. (2020) Zgjedhjet e parakohshme parlamentare 2020, Vëzhgimi i Brendshëm - Deklaratë paraprake. Qasur në: <https://most.org.mk/2020/07/17/preliminarna-izjava/>. (vizituar për herë të fundit: 22 korrik 2020)

209 Ambasada e SHBA në Republikën e Maqedonisë së Veriut (2020). Ambasada e SHBA: Zgjedhjet janë një hap i rëndësishëm drejt demokracisë. Radio Evropa e Lirë. Qasur në: <https://www.slobodnaevropa.mk/a/30731993.html>. (vizituar për herë të fundit: 22 korrik 2020)

210 Delegacioni i Bashkimit Evropian. (2020) Deklaratë e përbashkët e Përfaqësuesit të Lartë / Zëvendës Presidenti Josep Borrell dhe Komisioneri për Politikën e Fqinjësisë dhe Zgjerimi Oliver Varej për Zgjedhjet e Parakohshme Parlamentare në Maqedoninë Veriore. Qasur në: https://eeas.europa.eu/delegations/republic-north-macedonia/83072/node/83072_mk (vizita e fundit: 23 korrik 2020)

Vlerësimet e zgjedhjeve nga partitë politike

Disa orë pas mbylljes së vendotimeve, rezultatet fillestare të zgjedhjeve parlamentare treguan se koalicioni “Mundemi”, i udhëhequr nga LSDM është ngushtë përpara koalicionit “Rindërtimi i Maqedonisë” i udhëhequr nga VMRO-DPMNE.²¹¹ Jo shumë kohë pas shpalljes së rezultateve preliminare, faqja e internetit e Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve u bë e paarrtshme, respektivisht nuk ishte në rregull për shkak të një sulmi të hakerëve që shkaktoi një vonesë një-ditore në publikimin e rezultateve preliminare.²¹² Shpallja e vonuar e rezultateve dhe sfidat teknike me të cilat përballet KSHZ-ja provokuan reagime nga partitë politike, dhe disa prej tyre i akuzuan për manipulim të rezultateve të zgjedhjeve.

Kreu i LSDM-së, Zoran Zaev, më 16 korrik në orët e para të mëngjesit, shpalli fitoren në zgjedhjet parlamentare, duke deklaruar se vullneti i popullit fitoi dhe se qytetarët votuan për një të ardhme të sigurt. Ai i vlerësoi zgjedhjet si zgjedhje dinjitoze, të lira, demokratike dhe të sigurta, të cilat i përshtaten një shteti anëtar të NATO-s dhe një vend që duhet të fillojë negociatat me BE.²¹³ Partia theksoi se ata kanë kapacitetin më të madh të koalicionimit, gjë që e bën të sigurt që lideri Zoran Zaev do të jetë i pari që do të marrë mundësinë për të formuar një shumicë qeveritare. Në prag të parë të zgjedhjeve, LSDM deklaroi se rezultatet e Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve ndryshojnë nga e tyre, në atë që sipas tyre, në vend të dy, koalicioni “Mundemi” ka një avantazh me tre vende mbi koalicionin e udhëhequr nga VMRO-DPMNE.²¹⁴ Si pjesë e koalicionit, Sekretari i Përgjithshëm i Lëvizjes BESA, Arianit Hoxha tha se padyshim, koalicioni i LSDM-së dhe BESA do të drejtojë qeverinë, dhe të gjitha përpjekjet e tyre do të synojnë vazhdimin e integritimit evropian të vendit dhe ruajtjen e një orientimi pro-perëndimor. Hoxha theksoi se lëvizja BESA arriti të dyfishojë numrin e vendeve parlamentare në këto zgjedhje²¹⁵.

Në anën tjetër, sekretari i përgjithshëm i VMRO-DPMNE, Igor Janushev, tha se opozita fitoi më shumë vota në zgjedhje sesa partitë në pushtet, duke njoftuar se VMRO-DPMNE do

211 “LSDM shpalli fitoren në zgjedhje, VMRO-DPMNE paralajmëroi garën për shumicën e re parlamentare”, Agjencia e Informativë Mediatike, 16 korrik 2020. Qasur në: <https://mia.mk/sdsm-proglasi-pobeda-na-izborite-vmro-dpmne-na-avuva-trka-za-sostav-na-novo-parlamentarno-mnozinstvo> / (vizita e fundit: 22 korrik 2020)

212 “KQZ në në fund numëroi, ndarja e mandateve mbeti e njëjtë”, Deutsche Welle, 16 korrik 2020. Qasur në: <https://p.dw.com/p/3fRvm> (vizituar për herë të fundit: 22 korrik 2020)

213 “Zaev: Koalicioni “Mundemi” është fitues, kemi një avantazh prej tre mandate me mundësinë e rritjes së tyre.” Agjencia e Informacionit për Media, 16 korrik 2020. Qasur në: <https://mia.mk/zaev-koalici-ata-mozheme-e-pobednichka-imame-prednost-od-tri-mandati-so-mozhnost-za-nivno-zgolemuva-e-dpl> / (vizituar për herë të fundit: 20 korrik 2020)

214 „KQZ - Rezultatet e zgjedhjeve, mandatet, hakimet, reagimet dhe vlerësimet”, Radio Evropa e Lirë, 16 korrik 2020. Qasur në: <https://www.slobodnaevropa.mk/a/дик-сдсм-вмро-дпмне/30731705.html> (vizita e fundit: 22 korrik 2020)

215 “Hoxha: Ne kemi dyfishuar numrin e mandateve, do të kemi katër deputetë në Kuvend”, Agjencia e Informimit për Mediat, 16 korrik 2020. Qasur në: <https://mia.mk/ho-a-go-udvoivme-bro-ot-na-mandati-vo-sobranie-e-imame-chetiri-pratenici/> (vizita e fundit: 20 korrik 2020)

të hyjë në garën për të formuar një qeveri të re.²¹⁶ Një ditë pas zgjedhjeve, Janushev tha që partia kishte informacione se numrat e rezultateve të futura në sistemin e KQZ nuk korrespondojnë me numrat e saktë nga procesverbalet zyrtare. Prandaj, me kërkesë të VMRO-DPMNE-së, Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve rinumëroi rezultatet e procesverbalit, me qëllim që të hiqte të gjitha mundësitë për çdo parregullsi.²¹⁷ Udhëheqësi i VMRO-DPMNE-së, Hristijan Mickoski tha se VMRO-DPMNE ka besueshmërinë më të madhe për të luftuar për përbërjen e qeverisë së re sepse në zgjedhjet ata kanë fituar dhjetëra mijëra vota më shumë, dhe kështu më shumë vende sesa LSDM-ja, pa partnerin e koalicionit BESA . Sipas tij, ky rezultat u arrit në rrethana të vështira, nën presion të fortë dhe me parregullsi të shumta, duke akuzuar qeverinë për korrupsion masiv. E gjithë kjo, sipas Mickoski, i jep kredibilitet VMRO DPMNE të luftojë për përbërjen e qeverisë së re.²¹⁸ Kryetari i BDI-së Ali Ahmeti shpalli fitoren në bllokun shqiptar, duke theksuar se partia fitoi mbi 100,000 vota. Ahmeti tha se fitorja e BDI është një fitore e shqiptarëve, të cilët nuk do të zhgënjehen prej tyre, duke shtuar se BDI në këto zgjedhje dëshmoi se ata janë më të suksesshmit në të gjitha fushat.²¹⁹

Presidenti i Aleancës për Shqiptarët, Zijadin Sela, tha se koalicioni “Tani është koha”, të cilin ata e formuan së bashku me Alternativën, kishin arritur sukses të konsiderueshëm në shumicën e njëzive zgjedhore në njësinë e gjashtë zgjedhore. Ai theksoi se sukcesi ishte arritur në Saraj dhe akuzohej për mbushje të kutive në këtë komunë, për të cilën ai njoftoi se koalicioni do të paraqesë ankesa. Sela gjithashtu theksoi se partia ka informata nga terreni që nuk korrespondojnë me rezultatet e publikuara nga Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve, dhe tregoi aktivitete serioze që synojnë tjetërsimin e vullnetit të qytetarëve. Këto raste janë raportuar tek autoritetet përkatëse dhe organizatat ndërkombëtare.²²⁰ Të njëjtat akuza erdhën nga Sekretari i Përgjithshëm i Aleancës së Shqiptarëve, Arben Taravari, i cili përveç kësaj njoftoi se koalicioni do të zhvillojë një protestë përpara selisë së Delegacionit të Bashkimit Evropian në Shkup dhe përpara Komisionit shtetëror të zgjedhjeve.²²¹

Presidenti i së Majtës, Dimitar Apasiev, shprehu kënaqësi për rezultatet e zgjedhjeve, duke theksuar se e majta ka arritur një sukses elektoral që nuk është arritur nga asnjë parti

216 “Janushev: VMRO-DPMNE hyn në garën për shumicë për një qeveri të re” Agjencia e Informimit për Mediat, 16 korrik 2020. Qasur në: <https://mia.mk/anushev-vmro-dpmne-vleguva-vo-trka-za-mnozinstvo-za-nova-vlada/> (vizita e fundit: 20 korrik 2020)

217 “Janushev: KSHZ po numëron përsëri me kërkesë të VMRO-DPMNE-së”, Agjencia e Informacionit për Media, 16 korrik 2020. Qasur në: <https://mia.mk/anushev-dik-povtorno-prebro-uva-po-bara-e-na-vmro-dpmne/> (vizituar për herë të fundit: 20 korrik 2020)

218 “Mickoski: VMRO-DPMNE ka besueshmërinë më të madhe për të luftuar për përbërjen e Qeverisë së re”, Agjencia e Informimit për Media, 16 korrik 2020. Qasur në: <https://mia.mk/mickoski-vmro-dpmne-go-ima-na-golemiot-kredibiliteti-da-se-bori-za-sostav-na-novata-vlada/> (vizita e fundit: 21 korrik 2020)

219 “LSDM shpalli fitoren - VMRO-DPMNE dëshiron të formojë qeveri”, Radio Evropa e Lirë, 16 korrik 2020. Qasur në: <https://www.slobodnaevropa.mk/a/цдсм-влада-vmro-избори/30728977.html> (vizita e fundit : 21 korrik 2020)

220 “Fshatrat: Shumë informacione nga terreni nuk korrespondojnë me rezultatet e publikuara nga KSHZ “Agjencia e Informacionit Mediatik, 16 korrik 2020. Qasur në: <https://mia.mk/sela-mnogu-informacii-od-terenot-ne-odgovaraat-na-rezultatite-ob-aveni-od-dik/> (vizita e fundit: 21 korrik 2020)

221 „Taravari paralajmëroi protestë, mesazhi do të jetë i majft me mbushjen e kutive”, TV 24, 21 korrik 2020. Qasur në: <https://www.24.mk/details/taravari-najavi-protest-porakata-kje-bide-dosta-e-vekje-so-polnenje-na-kutii> (vizita e fundit: 23 korrik 2020)

politike në vend në një model të tillë zgjedhor. Pas njoftimit të rezultateve përfundimtare, Apasiev shprehu dyshimin se partia ishte dëmtuar me rreth 10,000 vota, me tre deputetë të zhveshur nga vendet e tyre. E majta akuzoi se procesverbali elektronik dhe procesverbali në letër i Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve nuk korrespondojnë me njëri-tjetrin dhe njoftoi se do të paraqesë ankesa për këto parregullsi tek autoritetet, si dhe kallëzime penale për anëtarët e KSHZ-së.²²²

Një ditë pas zgjedhjeve, Presidenti i PDSH-së, Menduh Thaçi, falënderoi votuesit dhe uroi mandatin e deputetit të PDSH-së, pa komentuar procesin e zgjedhjeve.²²³

Pas njoftimit të rezultateve përfundimtare, Partia Konservatore e Maqedonisë - INTEGRA kërkoi që fletëvotimet e pavlefshme të inspektohen për shkak të dyshimeve për inxhinierinë zgjedhore, dhe që autoritetet ofrojnë dëshmi materiale për besueshmërinë e procesit zgjedhor. Presidenti i partisë, Ljupço Ristovski, tha se sulmi i hakerimit të KSHZ-së ishte një bazë për të vënë në dyshim serioz kredibilitetin e rezultateve të zgjedhjeve, dhe ishte një argument i mjaftueshëm për anulimin e zgjedhjeve ose mosrespektimin e rezultateve derisa një komision i pavarur mbikombëtar i ekspertëve juridikë ndërkombëtarë të përcaktojë që gjithçka ishte në rregull.²²⁴

Koalicioni “Asnjëherë e Veriut - vetëm Maqedoni” tha pas zgjedhjeve se emri i koalicionit ishte fshirë nga fletëvotimet, ndërsa dyshonte se ai ishte bërë me qëllim. Koalicioni beson se kjo ka rezultuar në akte penale të shkeljes dhe abuzimit të së drejtës së votës, shkelje të lirisë së zgjedhjes së votuesve dhe mashtrimit, për të cilat janë parashtruar ankesa pranë KSHZ-së. Për më tepër, presidenti i Maqedonisë së Bashkuar, partia që drejtoi koalicionin “Asnjëherë Veri - vetëm Maqedoni”, Janko Bacev tha se ai dyshonte manipulimin e zgjedhjeve me votat e koalicionit të tyre, për të cilin ai i kërkoi KSHZ-së të inspektonte mbi 24,000 fletëvotime që janë të çojë si të pavlefshme, dhe në fakt, sipas tij, janë vota për koalicionin e tyre.²²⁵

222 “Levica akuzoi se janë vjedhur 3 mandate, ajo do të padisë anëtarët e KSHZ”, Radio Evropa e Lirë, 16 korrik 2020. Qasur në: <https://www.slobodnaevropa.mk/a/30730404.html> (vizita e fundit: 21 korrik 2020)

223 Konferencë për shtyp e Menduh Thaçi, 16 korrik 2020. Qasur në: <https://www.facebook.com/130194893722510/videos/280549913369204> (vizituar për herë të fundit: 24 korrik 2020)

224 “INTEGRA kërkon që dyshimet për sulmin e hakerave në KSHZ të sqarohen dhe që verifikohen fletëvotimet e pavlefshme”, Agjencia e Informacionit për Media, 16 korrik 2020. Qasur në: <https://mia.mk/integra-bara-da-se-raschistat-somneva-ata-za-hakerskiot-napad-vo-dik-i-da-se-proverat-nevazhechkite-livchi-a/> (vizita e fundit: 21 korrik 2020)

225 „Baçev: Asnjëherë e Veriut- vetëm Maqedoni është hequr nga fletëvotimi pas reagimit të Ambasadës Greke”, YouTube, botuar nga United Macedonia, 17 korrik 2020. Qasur në: <https://www.youtube.com/watch?v=4Op6xl-cdm0> (vizita e fundit: 21 korrik 2020)

Konkluzionet

Zgjedhjet e nënta parlamentare që nga pavarësia e Republikës së Maqedonisë së Veriut, të cilat ishin edhe zgjedhjet e pesta të parakohshme me radhë, u mbajtën më 15 korrik 2020 në një atmosferë të qetë dhe pa incidente të mëdha. Këto zgjedhje u karakterizuan nga mbajtja e tyre në kushte të një pandemie të virusit Covid - 19, e cila ishte së pari arsyeja e shtyrjes së zgjedhjeve nga data e caktuar fillimisht e 12 Prillit, pastaj për pjesëmarrjen relativisht të ulët prej 52%, dhe ishte gjithashtu arsyeja për një seri të ndërhyrjeve në Kodin Zgjedhor të domosdoshëm për zhvillimin e zgjedhjeve. Fushata zgjedhore ishte më e shkurtër se zakonisht dhe filloi në 24 qershor dhe zgjati deri më 12 korrik 2020 dhe nuk përfshinte mitingje të mëdha. Gjatë periudhës parazgjedhore, partitë politike dhe koalicionet kishin mundësinë të prezantojnë lirshëm programet e tyre dhe të takohen me votuesit. Sidoqoftë, retorika negative dhe e mprehtë midis pjesëmarrësve në zgjedhje nuk mungoi edhe kësaj radhe, dhe përveç kësaj përfshinte njoftime të shpeshta anonime të materialeve të përgjuara për të shpifur kundërshtarët politikë. Temat kryesore që mbizotëruan në fushatën zgjedhore ishin rrethanat dhe pasojat e ndryshimit të emrit të shtetit, korrupsionit, sistemit gjyqësor, ekonomisë, integritimit euro-atlantik dhe menaxhimit të përgjithshëm të krizës nga Kovid - 19.

Sipas raporteve financiare të paraqitura, shumica e fondeve në fushatën zgjedhore i shpenzoi koalicioni i udhëhequr nga VMRO-DPMNE – 115 277 200 denarë (1 874 426 euro). BDI është në vendin e dytë pas shumës së fondeve të harxhuara - 29 134 385 denarë (473 730 euro). Pastaj vijon koalicioni i udhëhequr nga LSDM, i cili për promovimin e kandidatëve të saj dhe për programin zgjedhor harxhoi 12 846 698 denarë (208 889 euro), koalicioni Aleanca për Shqiptarët / Alternativa - 8 468 695 denarë (137 702 euro), Partia Demokratike Shqiptare - 3 269 364 denarë (53 161 euro), Unioni qytetar demokratik – GDU - 2 784 389 denarë (45 275 euro), Maqedonia unike - 2 285 708 denarë (37 166 euro), Vota për Maqedoninë - 850 777 denarë (13 834 euro), Unioni socialdemokratik Shkup (Koncepti Maqedonas) - 810 582 denarë (13 180 euro) dhe Partia politike Demokratët - 238 700 denarë (3 881 euro).

Ashtu si në ciklet e mëparshme zgjedhore, media luajti një rol të rëndësishëm në formimin e opinionit publik. Monitorimi i mediave gjatë fushatës tregoi më pak çekuilibër në mbulimin e mediave sesa në ciklet e mëparshme zgjedhore, por prapëseprapë kishte mungesë të rishikimit kritik të programeve të partive politike dhe një mbulim më të madh të aktiviteteve të tre partive më të mëdha politike. Media e shërbimit të transmetimit publik raportoi në mënyrë të drejtë dhe të vazhdueshme me shpërndarje të kufizuar të pabarabartë në shërbimin e dytë programor të Televizionit Maqedonas. Në media private u vu re se asnjë nga televizionet tregtare nuk arriti të zbatojë plotësisht parimin e raportimit në proporcion me numrin e listave të konfirmuara të kandidatëve dhe intensitetin e fushatës. Sidoqoftë, disa media kanë arritur të ofrojnë një mbulim të larmishëm të pjesëmarrësve kryesorë në procesin zgjedhor në gazetatat. OSBE / ODIHR

vlerësoi se fushata kishte një ton negativ, por ishte konkurrues dhe pjesëmarrësit patën mundësinë të përcjellin mesazhet e tyre përkundër kufizimeve të paraqitura nga pandemia e Covid-19.

Në këto zgjedhje, si dhe në zgjedhjet parlamentare në vitin 2016, pati gati një "garë të vdekur" midis dy partive më të mëdha në bllokun maqedonas, LSDM-së dhe VMRO-DPMNE-së, të cilat fituan një numër më të vogël vendesh në krahasim me zgjedhjet e kaluara. Koalicioni i udhëhequr nga LSDM "Mundemi" fitoi numrin më të madh të vendeve - 46 ose 35.89% të numrit të përgjithshëm të votave. Pas saj, me një diferencë prej 2 vendeve, është koalicioni i udhëhequr nga VMRO-DPMNE, i cili fitoi 44 vende në këto zgjedhje, që është 34.57% e numrit të përgjithshëm të votave. BDI është në vendin e tretë me numrin e mandateve të fituara me 11,48% të votave të fituara, duke fituar kështu 15 deputetë në Kuvend. Koalicioni Aleanca për Shqiptarët / Alternativa fitoi një rezultat dukshëm më të mirë se zgjedhjet e kaluara, duke fituar 12 vende (8.95%). Për herë të parë, partia politike E majta do të përfaqësohet në Parlament me dy vende të fituara (4.1%), ndërsa PDSH arriti një rezultat më të ulët se zgjedhjet e mëparshme dhe arriti të marrë vetëm një vend parlamentar (1.53%). Partitë dhe koalicionet e tjera që morën pjesë në këto zgjedhje nuk fituan vota të mjaftueshme për të siguruar vendet.

Brenda afateve të përcaktuara, Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve (KSHZ) pranoi gjithsej 2,142 ankesa, që është dukshëm më shumë sesa zgjedhjet parlamentare në 2016, pas së cilës partitë politike paraqitën gjithsej 16 ankesa. Ankesat më të shumta janë parashtruar nga partia politike Levica, respektivisht gjithsej 1.982, Koalicioni Aleanca për Shqiptarët / Alternativa paraqiti 151 ankesa. Ankesat e tjera janë parashtruar nga VMRO-DPMNE, Demokratët, Unioni Social Demokratik, Integra, Partia MORO-Labor dhe Vota për Maqedoninë. Anëtarët e Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve i refuzuan të gjitha kundërshtimet dhe më pas disa prej pjesëmarrësve në zgjedhje përdorën të drejtën ligjore për të ngritur padi në Gjykatën Administrative. Gjithsej 185 padi u ngritën në Gjykatën Administrative. Gjykata Administrative i hodhi poshtë të gjitha paditë e paraqitura si të pabazuara, duke konfirmuar kështu vendimet e Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve dhe rezultatet përfundimtare të zgjedhjeve.

Zgjedhjet parlamentare u monitoruan nga 2.551 vendas dhe 102 vëzhgues të huaj, që është dukshëm më pak se 7,605 vëzhgues vendas dhe 642 të huaj nga zgjedhjet e vitit 2016. - 19 të cilat shkelën sigurinë juridike për shkak të rishikimeve thelbësore të Kodit Zgjedhor dhe rregulloreve ad-hoc të mëvonshme të miratuara gjatë gjendjes së jashtëzakonshme, pak para zgjedhjeve. Vëzhguesit vunë në dukje votimin me dokumentet e reja të identifikimit që nuk ishin përfshirë në listën e zgjedhësve dhe problemet e vogla operative nga administrata zgjedhore. Kishte gjithashtu raporte për blerje votash në rajone të ndryshme të vendit, veçanërisht në komunitetin rom, tensione dhe presion ndaj votuesve pranë vendvotimeve, veçanërisht në komunat e Kërçovës dhe Sarajit, si dhe një incident i dhunshëm në Zajas.

Partitë politike kanë dalë me interpretime të ndryshme të rezultateve të zgjedhjeve. LSDM i vlerësoi zgjedhjet si zgjedhje dinjitoze, të lira, demokratike dhe të sigurta, të cilat

janë të përshtatshme për një vend anëtar të NATO-s dhe një vend që duhet të fillojë negociatat me BE. Koalicioni i udhëhequr nga VMRO-DPMNE theksoi se gjatë zgjedhjeve kishte një presion të fortë, kishte parregullsi të shumta dhe ryshfet masive të votuesve. Aleanca për Shqiptarët / Alternativa i akuzoi ata për mbushjen e kutive të votimit në disa vendvotime dhe treguan aktivitete serioze që synojnë tjetërsimin e vullnetit të qytetarëve. Partia politike Levica (E majta) akuzoi se procesverbalet elektronike dhe procesverbalet e Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve nuk korrespondojnë me njëri-tjetrin dhe se partia është dëmtuar nga 10,000 votues, respektivisht se atyre u janë privuar tre mandate parlamentare. Partia Konservatore e Maqedonisë - INTEGRA kërkoi një inspektim të fletëvotimeve të pavlefshme për shkak të dyshimeve për inxhinierinë zgjedhore. Koalicioni "Asnjëherë e Veriut - Vetëm Maqedonia", i cili u drejtua nga partia politike Maqedonia Unike, deklaroi pas zgjedhjeve se veprat penale të shkeljes dhe abuzimit të së drejtës së votës, shkeljes së lirisë së zgjedhjes së votuesve dhe mashtrimit.

Më 4 gusht 2020, u mbajt seanca konstituive e Kuvendit të Republikës së Maqedonisë Veriore, në të cilën u verifikuan mandatet e 120 deputetëve të sapozgjedhur dhe u verifikua përbërja e re e Kuvendit. Seanca u kryesua nga Kryetari në largim i Kuvendit Talat Xhaferi.

**Arkivi zgjedhor i zgjedhjeve në
Republika e Maqedonisë së
Veriut nga viti 1990 deri më sot**

Arkivi zgjedhor i zgjedhjeve në Republika e Maqedonisë së Veriut nga viti 1990 deri më sot

---

Fondacioni Konrad Adenauer, zyra përfaqësuese në Republika e Maqedonisë së Veriut dhe Instituti për Demokraci “Societas Civilis” – Shkup (IDSCS), nga muaji mars 2016 e zbatojnë projektin e përbashkët: **“Arkivi zgjedhor i zgjedhjeve në Republika e Maqedonisë së Veriut nga viti 1990 deri më sot”**, qëllimi i të cilit është ndjekja gjithëpërfshirëse e proceseve zgjedhore në Republika e Maqedonisë së Veriut, duke filluar nga viti 1990 e deri më sot. Në kuadër të këtij projekti janë përfshirë të gjitha zgjedhjet e organizuara deri më tani, siç janë zgjedhjet presidenciale, parlamentare dhe lokale, dhe në një vend janë grumbulluar të gjitha dokumentet e aksesshme për proceset zgjedhore.

Nevoja për zbatimin e një projekti të këtillë buron nga mosekzistimi i arkivit zyrtar shtetëror me të gjitha dokumentet dhe të dhënat për ciklet zgjedhore nga shpallja e pavarësisë së Republika e Maqedonisë së Veriut. Arkivi zgjedhor i grupon dokumentet në 7 seksione:

1. Dokument për shpalljen e zgjedhjeve
2. Lista e zgjedhësve
3. Lista të kandidatëve
4. Rezultatet e zgjedhjeve
5. Raport nga zgjedhjet
6. Raporte monitorimi nga organizatat ndërkombëtare dhe vendore
7. Kodi Zgjedhor

Paralelisht me organizimin e zgjedhjeve Arkivi zgjedhor azhurnohet dhe aty postohen të gjitha dokumentet relevante në seksionet e lartpërmendura.

Arkivi zgjedhor i zgjedhjeve në Republikën e Maqedonisë nga viti 1990 deri më sot Pjesë përbërëse e Arkivit zgjedhor janë edhe manualët e zgjedhjeve (presidenciale, parlamentare dhe lokale) të cilat përpilohen paralelisht me organizimin e zgjedhjeve edhe atë në bashkëpunim me Fondacionin Konrad Adenauer dhe Institutin për Demokraci “Societas Civilis” – Shkup.

Deri tani janë pregaditur gjashtë doracak, për zgjedhjet lokale 2013 dhe 2017, zgjedhjet presidenciale në vitin 2014 dhe 2019 si dhe, zgjedhjet parlamentare në vitin 2014 dhe 2016. Të gjithë manualët janë të aksesshëm në ueb-faqen e Arkivit zgjedhor në gjuhën maqedonase, shqipe dhe angleze. Arkivi zgjedhor është i aksesshëm në ueb-faqen: <http://www.izbornaarhiva.mk/>

Fondacioni Konrad Adenauer

Risto Ravanovski 8, MK - 1000 Shkup

T + 389 / (2) 3217 075

skopje@kas.de

Instituti për Demokraci "Societas Civilis" - Shkup

Miroslav Krlezha 52/1 /2, MK-1000 Shkup

T + 389 / (2) 3094 760

contact@idscs.org.mk